

LITOVELSKÉ POMORAVÍ

HODNOCENÍ ÚZEMÍ CHKO Z HLEDISKA
KRAJINNÉHO RÁZU - §12 zák. č. 114/92 Sb.

LITOVELSKÉ POMORAVÍ

HODNOCENÍ ÚZEMÍ CHKO Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU - §12 zák.č. 114/92 Sb.

/Analýza charakteru a identity krajiny a návrh
odstupňované ochrany krajinného rázu, XII.01/

Objednatel posouzení:

Ministerstvo životního prostředí ČR
Vršovická 69, 100 10, Praha 10

Zpracovatel posouzení:

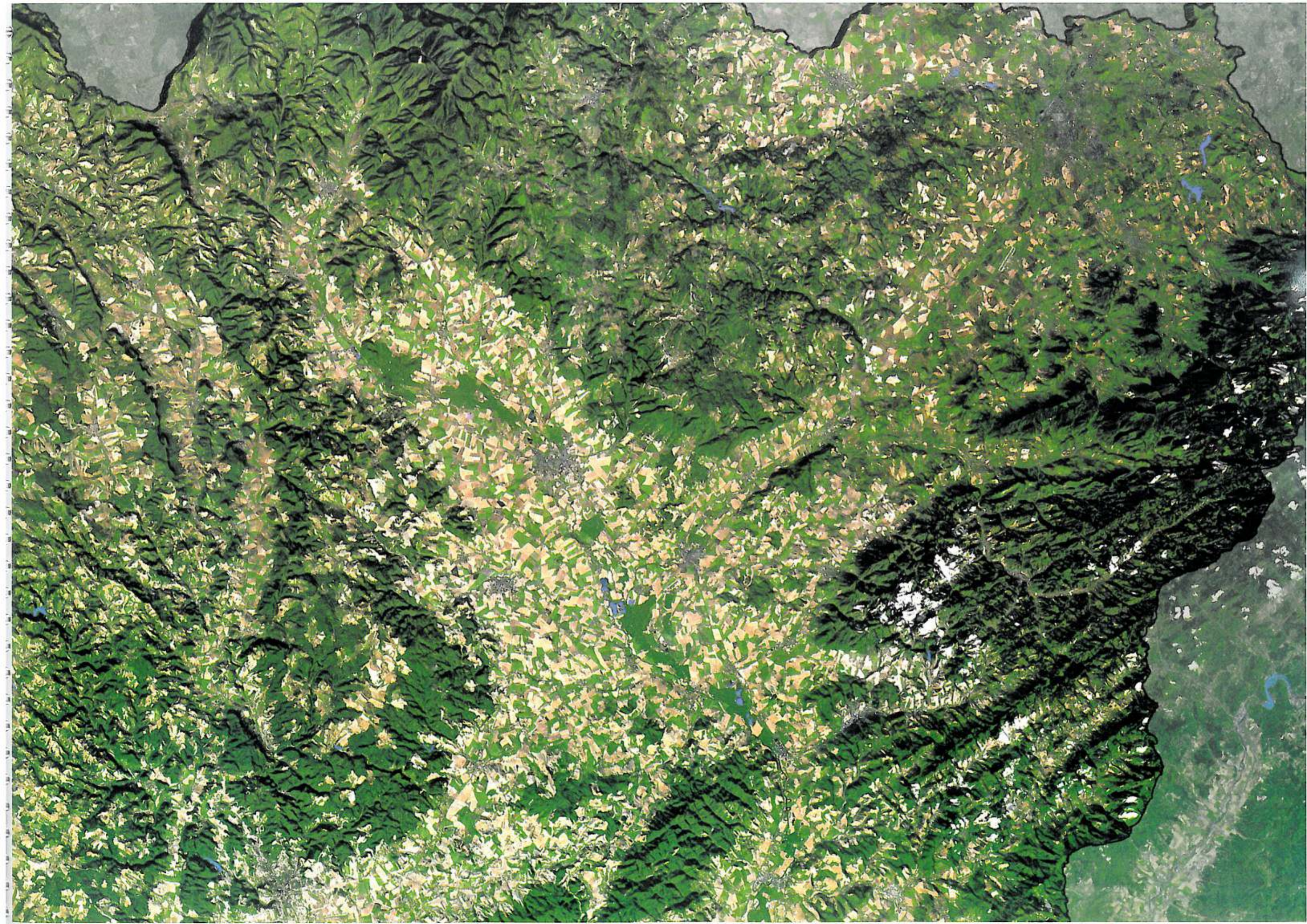
Ing. arch. Ivan Vorel
Na Cihlářce 26 / 1395, 150 00 Praha 5
IČO: 158 968 71, DIČ: 0056-500310031
E-mail : atelier.v@volny.cz

Autoři posouzení:

Doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc
autorizovaný architekt ČKA, člen IFLA
Prof. Ing. arch. Karel Kibic, DrSc.
Ing. arch. Jana Vorlová

Prosinec 2001

Obsah :

A. ÚVOD

A.1.	Cíl úkolu	
A.2.	Výchozí podklady	8
A.2.1.	Literatura	8
A.2.2.	Vlastní materiály	9
A.2.3.	Vlastní studie, expertízy a hodnocení	10
A.3.	Teoretická východiska a základní pojmy použité metody hodnocení	12
A.3.1.	Přírodní, kulturně-historické, estetické a symbolické hodnoty v rázu kulturní krajiny	12
A.3.2.	Péče o kulturní krajiny – směr k nápravě	13
A.3.3.	Krajinný ráz a identita kulturní krajiny	14
A.3.4.	Postup hodnocení	16
A.3.5.	Základní teoretické pojmy a pojmy § 12	18
A.3.6.	Východiska a pojmy rozboru prostorových vztahů a estetických hodnot	19
	A.3.7.1. Estetická hodnota krajiny, estetická norma	
	A.3.7.2. Základní rysy harmonie krajinné scény	
A.4.	Využití výsledků hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu v rozhodování	28

B. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

B.1.	Přírodní charakteristiky krajinného rázu	31
B.2.	Kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu	36
B.2.1.	Vesnické osídlení v krajině a lidová architektura	
B.2.2.	Litovel – historické město v kulturní krajině	36

C. ČLENĚNÍ ÚZEMÍ CHKO NA ZÁKLADNÍ KRAJINNÉ CELKY, CHARAKTERISTICKÉ KRAJINNÉ CELKY A NA KRAJINNÉ PROSTORY

C.1.	Charakter a identita krajiny, základní krajinné celky (ZKC)	53
C.2.	Vymezení charakteristických krajinných celků jako oblastí kr.rázu	57
C.3.	Vymezení krajinných prostorů (KP) jako míst krajinného rázu a identifikace rysů a hodnot krajinného rázu	65

D. NÁVRH Odstupňované ochrany krajinného rázu

D.1.	Vymezení pásem odstupňované ochrany rázu a identity krajiny	102
D.1.1.	Opatření k ochraně rázu a identity krajiny a nástroje územního plánování	102
D.1.2.	Členění území CHKO do pásem odstupňované ochrany	104
D.2.	Limity a regulativy v pásmech odstupňované ochrany	106
D.3.	Rámcové limity a regulativy v jednotlivých krajinných prostorech (KP)	109

A. ÚVOD

A.1. Cíl úkolu

Území Litovelského Pomoraví je podivuhodnou krajinou s velkými a překvapivými kontrasty, vtiskujícími krajinnému obrazu výraznost a jedinečnost. Je to kontrast sníženiny Hornomoravského úvalu a zřetelných svahů Jeseníků s horskými vrcholy na jedné straně a členitého okraje Zábřežské vrchoviny na straně druhé, kontrast rozdílnosti charakteru toku Moravy v rozlehlém plochém prostoru Středomoravské nivy a v sevřeném prostoru Mohelnické brázdy a v první řadě pak kontrast otevřené zemědělské krajiny Hané a neproniknutelných masivů lužních lesů, protkaných rameny Moravy a dalšími vodotečemi. Vzniká napětí v přechodech jednotlivých segmentů krajiny s rozdílným charakterem, vyniká přírodní charakter partií a krajinných scenerií poměrně úzkého pásu lužní krajiny vůči kultivované zemědělské krajině a spořádanému osídlení Olomoucka a Litovelska.

Hodnoty krajiny chráněných oblastí a národních parků spočívají vedle **soustředěných přírodních a ekologických hodnot rovněž v hodnotách harmonie osídlení a stop kultivace krajiny s širším krajinným rámcem**, v hodnotách krajinářsko – estetických, kulturních a historických. Pro určité CHKO je typický ráz krajiny, který je dán především geomorfologií, vegetačním krytem, strukturou osídlení a hospodářským využitím území. Významnou vlastností krajiny je též její kulturní a historická identita, daná dochovalostí stop kultivace a osídlování krajiny a přítomností charakteristických prvků krajinné scény.

Význam jednotlivých prvků krajiny nespočívá pouze v jejich hodnotách ekologických nebo kulturně-historických. **Spočívá také zpravidla v jejich prostorovém uplatnění – v jejich úloze v prostorové konfiguraci vizuální scény.** Jedná se o pohledové uplatnění v obrazu krajiny – panoramatu krajiny nebo města, v siluetách vnímatelných z důležitých směrů, v dílčích krajinných sceneriích. Ochrana krajiny musí hledat nástroje, chránících charakteristické, jedinečné nebo esteticky cenné prostorové vztahy v krajině nebo v určité partii příměstské krajiny nebo dokonce uvnitř městské či vesnické zástavby.

Hovoříme-li o prostorových vztazích a estetické působivosti krajinné scény, dostáváme se do oblasti pojmů krajinářské kompozice. Tyto pojmy jsou do značné míry nejednoznačné a relativní neboť vyjadřují značně subjektivní soudy o vnímání prostorových forem o estetické hodnotě, o uměleckosti obsahu a formy.

Krajinářská kompozice však pracuje metodami a postupy, do určité míry objektivizujícími a srozumitelně vysvětlujícími tyto těžko uchopitelné a neměřitelné vlastnosti a hodnoty krajiny. Takových pojmů je potom možno užít i v regulaci využití území z hlediska ochrany rázu krajiny.

Regulace výstavby nebo způsobu využití území z hlediska ochrany krajinného rázu znamená omezení nebo usměrnění předpokládaného vlivu

těchto činností na určité významné prostorové vztahy a vizuálně vnímatelné hodnoty území. Hodnocení krajinné scény bude věnováno dvěma okruhům kompozičních otázek. Prvním okruhem je to **prostorová analýza**, umožňující uvědomit si v krajině vymezení vnímatelného prostoru, jeho členění na dílčí prostory, uvědomit si souvislosti, formy a zejména možnost jejich ovlivnění navrhovaným využitím území, nejčastěji výstavbou.

Druhý okruh otázek je věnován problému, do jaké míry se výstavba, nebo jiné využití území bude uplatňovat v určitých důležitých **partiích krajinné scény** nebo srozumitelněji v určitých atraktivních **krajinných sceneriích**.

Identifikace pozitivních hodnot, rysů a znaků krajinného rázu, spadajících do okruhu přírodních, kulturních a historických charakteristik je jednou částí této práce. Další částí je **rozčlenění území CHKO na prostorové jednotky s homogenním krajinným rázem a stanovení regulativů nebo opatření k ochraně identifikovaných hodnot** v konkrétních krajinných segmentech. Závěrem práce je **návrh pásem (zón) na území CHKO**, ve kterých budou uplatňována **rozdílná hlediska ochrany krajinného rázu**. Jedná se o návrh systému **odstupňované ochrany krajinného rázu**.

Postup hodnocení směřuje k rozčlenění území CHKO na tzv. „**charakteristické krajinné celky**“ (KC) – oblasti krajinného rázu a tzv. „**krajinné prostory**“ (KP) – místa krajinného rázu v závislosti na odlišnosti rázu krajiny, na specifických vlastnostech krajinného obrazu, na jedinečnosti a neopakovatelnosti určitých scenerií, které spoluvytvářejí identitu krajiny.

U krajinných celků a krajinných prostorů se dospěje k charakteristice krajinného rázu, která bude abstrahovat **významné rysy přírodní charakteristiky území, vývoje jeho kultivace a osídlení**. Určitým významným rysům - hodnotám nebo skupinám hodnot budou přiřazeny **regulativy**, nutné pro ochranu konkrétních hodnot krajinného rázu ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. Tento soubor údajů bude důležitou pomůckou orgánu ochrany přírody při posuzování očekávaného vlivu navrhovaných stavebních záměrů na krajinný ráz.

Neposledním cílem úkolu je vyjasnění teoretických východisek, pojmové a metodické upřesnění postupu hodnocení ve spojení uplatnění vlastní metody autorů, metodiky SCHKO a metodiky AOPK ČR.

A.2. Výchozí podklady

Hodnocení se opírá v první řadě o krajinářsko-architektonický průzkum, prováděný v terénu autorským kolektivem v různých ročních obdobích roku 2001. Přípravou na průzkumy bylo studium dále uvedených materiálů a literatury. Ke studiu byl použit Plán péče CHKO Litovelské Pomoraví (SCHKO ČR), který je v této práci vícekrát citován.

A.2.1. Literatura

- Bukáček R., Matějka - Hodnocení krajinného rázu (SCHKO ČR 1997)
- Bureš S., Machar I. – Litovelské Pomoraví (Olomouc 1999)
- Culek a kol. - Biogeografické členění České republiky (Praha 1996)
- Demek a kol. - Zeměpisný lexikon České republiky (Praha 1987)
- Demek J. - Geomorfologie českých zemí (Praha 1965)
- Fladmark, Mulvagh, Evans - Tomorrow's Architectural Heritage (Edinburgh 1996)
- Friedl K., Maršíková m., Petříčková m., Povolný F., Rivilová L., Vinš A. – Chráněná území v ČR (Praha 1991)
- Hajos G. (ed.) – Denkmal – Ensemble – Kulturlandschaft am Beispiel Wachau (Wien 1998)
- Hohegger K., Holzner W. – Kulturlandschaft – Natur in Menschenhand (Graz 1999)
- Chráněné krajinné oblasti ČR (Správa CHKO ČR, Praha 1997)
- Chráněná území v České republice (MŽP Praha 1991)
- Kos. J., Maršáková M. - Chráněná území České republiky (AOPK ČR Praha 1997)
- Maršáková M., Mihálik Š. - Národní parky, rezervace a jiná chráněná území přírody v Československu (ACADEMIA Praha 1977)
- Machar I. – Ochrana lužních lesů a olšin (Praha 1998)

Michal I. (ed.) – Hodnocení krajinného rázu – návrh metodického doporučení (AOPK ČR 1998)

Michal I., Petříček V. a kol. – Péče o chráněná území (Praha 1999)

Mikyška R. a kol. – Geobotanická mapa ČSSR (Praha 1969)

Neuhäuslová Z., Moravec J. – Mapa potenciální přirozené vegetace ČR (Praha 1998)

Sádlo J., Storch D. – Biologie krajiny – biotopy ČR (Praha 1999)

A.2.2. Vlastní materiály (bibliografie)

Práce se opírá o vlastní teoretická východiska, věnovaná krajinnému rázu, která byla publikována v následujících statích

Vorel I. - Hodnocení krajinného rázu – hledání objektivnosti (Územní plánování a urbanismus 1-2/97 str. 32-35)

Vorel I. - Žďárské vrchy – hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu (Ochrana přírody 52 1997/1, str. 11–15)

Vorel I. - Námět metodického postupu hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz (Ochrana přírody 52, 1997/10, str. 314–316)

Vorel I. - Využití hledisek krajinářské kompozice při stanovení regulativů využívání území (in: „Krajina v doteku s městem“, sborník z konference Luhačovice 1998, str. 24-28)

Vorel I. - Hodnocení krajinného rázu – vývoj názoru a osnova postupu (In: „Péče o krajinný ráz – cíle a metody“, sborník z kolokvia, Praha 1999)

Vorel I. - Estetická hodnota krajiny (in: „Péče o krajinný ráz – cíle a metody“, sborník z kolokvia, Praha 1999)

Vorel I. - Urbanistický koncept krajiny (in: „Venkovské sídlo a krajina“, sborník ze semináře, Praha 1999)

Vorel I. - Hodnocení krajinného rázu na příkladu Třeboňska (in: „Krajina, člověk, kultura“ sborník z mezinárodní konference, B. Bystrica 1999)

Vorel I., Sklenička P. - Estetické kritérium při projektování komplexních pozemkových úprav (Pozemkové úpravy 29/1999)

Vorel I., Sklenička P. - Krajinový ráz o krok dále (Zahrada, park krajina 1999)

Vorel I. - Třeboňsko – pokus o hodnocení krajinového rázu (Zahrada, park, krajina 3/99)

Vorel I. - Krajinový ráz a jeho ochrana (Zahrada, park, krajina 4/99)

Vorel I. – Péče o estetické a kulturně-historické hodnoty městské krajiny – přání nebo reálná možnost ? in: Umění spolupráce. sborník z konference, SZKT Luhačovice 2000)

Vorel I. – Přírodní, kulturní, estetické hodnota a struktura osídlení – konflikt nebo harmonie (in: T. Hájek, K. Jech ed. - Kulturní krajina, MŽP 2000)

Vorel I. – Inženýrské dílo a (versus) krajinový ráz (sborník semináře „Inženýrská díla jako součást krajiny, Praha 2000)

Vorel I. – Péče o estetické a kulturně-historické hodnoty městské krajiny – přání nebo reálná možnost ? (in: Město, venkovský prostor a krajina – sborník z mezinárodní konference, Praha 2000)

Vorel I. - Kulturní krajina Třeboňska a péče o záchranu její identity (Životné prostredie 5/2000)

Vorel I. - Proměny rázu krajiny českého venkova a nebezpečí ztráty její identity (in: Krajina v ohrožení – sborník příspěvků z konference „Tvář naší země – krajina domova“, Praha II./2001)

Vorel I. - Město a jeho krajinový rámeček (in: „Praha 2001 – historické zahrady, parky a sady“, sborník z konference, Praha X./2001)

Vorel I. - Hodnocení krajinového rázu (in: „Metody hodnocení krajinového rázu“, sborník ze semináře, Č. Budějovice XI./2001)

A.2.3. Vlastní studie, expertizy a hodnocení

Práce se opírá o zkušenosti a výsledky hodnocení velkoplošných zvláště chráněných území, provedených stejným autorským kolektivem v minulých letech. Výsledky těchto prací jsou používány v rozhodovacích procesech a slouží též (Český kras) jako podklad při zpracování ÚPD VÚC.

Žďárské vrchy – hodnocení území CHKO z hlediska krajinového rázu (Vorel, Vorlová, Kibic 1995)

Třeboňsko – hodnocení území CHKO a BR z hlediska krajinového rázu (Vorel, Kibic, Vorlová 1996)

Český kras – hodnocení území CHKO z hlediska krajinového rázu (Vorel, Kibic, Vorlová 1997)

České středohoří – hodnocení území CHKO z hlediska krajinového rázu (Vorel, Kibic, Vorlová 1998-1999)

Slavkovský les – hodnocení území CHKO z hlediska krajinového rázu (Vorel, Kibic, Vorlová 2000)

Problematika krajinového rázu byla kolektivem doc. Vorla řešena v řadě expertiz, věnovaných

- posouzení vlivu navrhovaných bodových staveb na krajinový ráz (stožáry, věže)
- posouzení vlivu navrhovaných liniových staveb na krajinový ráz (silnice, dálnice, vedení VVN)
- posouzení vlivu navrhovaných objektů na krajinový ráz (rodinné domy, výrobní a skladové haly)
- posouzení vlivu stavebních souborů na krajinový ráz (obytné soubory, lázeňský soubor, kulturní a nákupní centrum)

A.3. Teoretická východiska a základní pojmy použité metody hodnocení

A.3.1. Přírodní, kulturně-historické, estetické a symbolické hodnoty v rázu kulturní krajiny

Ochrana charakteru krajiny, jejich estetických hodnot, historických stop a kulturního významu je dnes u nás ještě stále problematikou, plnou rozporných názorů a pochybností. Názory nejsou dostatečně sjednoceny v tom, zdali má být krajina venkovského prostoru, event. krajina velkých měst a aglomerací chráněna, zdali představuje vůbec hodnotu, vyžadující ochranu. Není jasná odpověď na otázky, které segmenty a dílčí partie krajiny je třeba chránit, zdali má přednost ekonomický a sociální rozvoj území, ochrana přírodních hodnot nebo památková ochrana lidských výtvarů, které historické období se nejsilněji podepsalo na vzniku specifického rázu krajiny, které vývojové stopy historické kultivace jsou nejcennější.

Pokud chceme nějaké hodnoty v krajině chránit, musíme v první řadě říci, které hodnoty to jsou, jež spoluvytvářejí typický, někdy neopakovatelný či dokonce jedinečný ráz krajiny. Tyto hodnoty neboli rysy krajinného rázu můžeme identifikovat a popsat odborně a budeme se přitom opírat o dikci zákona. Měli bychom si ale v první řadě připomenout, že význam, hodnota krajiny českého venkova je zakotvena v našem kulturním povědomí, že česká krajina je symbolem vlasti a domova. To nejsou obecná slova, to je všeobecně platné a proto také všeobecně přijatelné východisko pro úvahy o nutnosti ochrany kulturní krajiny.

Krajina patří k hodnotám, které spoluvytvářejí identitu každého národa. Obrazy četných českých malířů – krajinářů svědčí o tom, že utváření krajiny, její typický ráz, její neopakovatelné a všem známé scenerie skrývají vedle estetických hodnot i hlubší hodnoty duchovní – symboly historie a svébytnosti národa. Česká krajina, jakkoliv rozmanitá a mnohotvárná, má velmi silné specifické rysy, které ji propůjčují vlastní podobu, zvláštnost, jedinečnost a identitu.

Jsou to zejména přírodní procesy, které vedly utváření krajiny do podoby přírodního prostředí, které bylo posléze prostorem pro vývoj osídlení na našem území. **Morfologie terénu, a síť vodotečí vytvořily základní podmínky utváření krajinné scény.** Jsou to podmínky relativně neměnné, které jsou určující pro morfologii krajinných prostorů, pro měřítko krajiny a prostorové, vizuálně vnímatelné vztahy. Vegetační kryt, fauna a flora, dotvořily přírodní rámeček vyvíjejícího se osídlení a hospodářské činnosti.

Krajina která nás obklopuje v sobě nese hodnoty přírodní, kulturní, historické, estetické, významové a symbolické. Řada z těchto hodnot je dnes a v minulosti také byla chráněna státní ochranou přírody a státní památkovou péčí. V obraze krajiny jsou tak ochráněny významné architektonické objekty jako kulturní památky, segmenty historické krajiny jako krajinné památkové zóny, cenná území přírodních hodnot jako velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území atd. Jsou to však pouze nejcennější prvky krajiny a dílčí území. Kulturní krajina jako celek s místy více, či méně soustřeďujícími přírodní, estetické a kulturně-historické hodnoty však vyžaduje rovněž systematickou péči a ochranu.

A.3.2. Péče o kulturní krajinu - směr k nápravě

Problémy však tkví v tom, že není jasné, které jevy v krajině jsou pozitivními hodnotami, vyžadujícími ochranu a péči a které jevy tuto cenu nemají. Orientovat se v této otázce, rychle a pružně reagovat na investiční záměry a přizpůsobovat tyto záměry podmínkám určitého místa, je pro orgány státní správy i pro investory velmi obtížné, neku-li nemožné. Význam hodnot je totiž v krajině relativní. To, co je v krajinné scéně území s výrazným rázem a četnými estetickými hodnotami běžné, kde bychom byli ochotni např. stavební zásah tolerovat, může být v jiném typu krajinné scény významnou hodnotou, jejímž narušením by došlo k podstatné změně a ke snížení hodnoty krajinného rázu. Je to logické, protože zřetelnost krajinného rázu, **estetická hodnota vnímané krajinné scény, je v územích s přítomností mnoha pozitivních hodnot stabilnější, než v územích, kde jsou takové hodnoty přítomny jenom ojediněle.**

Řešení otázek významu krajinných hodnot a priorit při rozhodování o využití území, resp. o zásazích do krajiny leží ve dvou úrovních. Jednou je **úroveň celospolečenská**, tkvící v uvědomění si významu přírodních, kulturních, historických a estetických hodnot krajiny, tkvící v úctě k vlastním tradicím, kultuře a k prostředí domova. Výsledkem takového přístupu bude zakotvení zásad ochrany a péče o kulturní krajinu do legislativy. Konkrétní cestou by mohlo být zakotvení péče o kulturní krajinu do památkového zákona, vytvoření jednotné metodiky hodnocení rázu krajiny dle zákona o ochraně přírody a krajiny a zakotvení nutnosti zpracování krajinného plánu (na různých úrovních podrobnosti) do obsahu územně-plánovací dokumentace (stavební zákon a jeho vyhlášky). Tato opatření, systémově propojující pozornost, věnovanou krajině různými resorty, musí být však provázána schopností státu zajistit dodržování zákonů a uplatnit postihy a sankce v případě jejich porušování. To souvisí rovněž s celospolečenským klimatem a s všeobecnou kulturností.

Druhou úrovní je **vytvoření podkladů** pro realizaci záměrů péče o kulturní krajinu a pro orientaci v otázkách ochrany hodnot krajiny. Jak bylo již řečeno - pokud máme chránit určité hodnoty a máme se dokonce věnovat péči o tyto hodnoty, musíme je v první řadě identifikovat, popsat a uvést do souvislosti v rámci určitého území. Prakticky to znamená vytvářet krajinářsko-analytické dokumenty, které zhodnotí určité ucelené segmenty krajiny a které budou

podkladem nejenom pro rozhodování orgánů státní správy, ale budou hlavně zakotveny do územně-plánovacích podkladů a územně-plánovací dokumentace. Takovým podkladem je i tato práce, věnovaná hodnocení krajinného rázu CHKO Litovelské Pomoraví.

A.3.3. Krajinný ráz a Identita kulturní krajiny

Definice krajinného rázu, uvedená v § 12 zákona č. 1214/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ukazuje, že ráz krajiny, je chápán **na jedné straně vizuálně, jako charakter prostorové scény** určitého místa či oblasti, **na druhé straně jako význam místa**, daný přítomností význačných jevů přírodní, kulturní a historické charakteristiky.

Skutečnost, že v zákoně vedle přírodní charakteristiky je uvedena i charakteristika kulturní a historická (praxe ukazuje, že je často obtížné definovat odděleně charakteristiku kulturní a charakteristiku historickou) ukazuje, že krajina je chápána již nejenom jako „...část zemského povrchu s charakteristickým reliefem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“ (odst. (2), písm.k) § 3 zák. č. 114/1992 Sb.), nýbrž také jako vyvíjející se vliv civilizačních procesů na přeměňování a kultivaci krajiny.

Ekosystémy, jejich prvky a procesy jsou ovlivňovány a podmiňovány civilizačními procesy, které byly zpočátku technicky jednoduché a spíše dílčí, později rozsáhlejší a velkorysé. V dnešní době civilizační procesy pronikají svými vlivy a důsledky prakticky do všech složek krajiny. Stávají se dynamickými krajinotvornými procesy s výstupy kultivačními i devastačními.

Ráz krajiny se v historii měnil, jak svědčí historická vyobrazení, rytiny, olejomalby a posléze i fotografie a to zejména v závislosti na potřebách hospodářského využití krajiny zemědělstvím, těžbou dřeva a rozvíjející se výrobou, na technických možnostech využití krajiny. Svůj význam však měl i způsob myšlení, filosofie, výtvarné citění, umělecké styly, odpovídající té které době.

Dochované historické stopy kultivace krajiny, jakými jsou např. vodohospodářské úpravy a rybniční systémy, členění zemědělské půdy, vinice, uspořádání lesních porostů v souvislosti s osídlením, charakteristické formy sídel a struktury osídlení, stopy historických krajinářských kompozic a záměrně tvořených osových prostorových vazeb umělých i přírodních prvků krajiny představují krajinu jako místo neustávajících proměn vztahu člověka a přírodního prostředí.

Krajina, jejíž současný obraz a stopy historické kultivace jsou dokladem kulturní historie národa, je chápána jako **kulturní krajina**, ve které je řešena problematika přírodních složek a procesů neoddelitelně od problematiky složek a procesů civilizačních.

V rázu krajiny, který je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou existují určité rysy, které jsou pro charakter jednotlivých oblastí a míst krajinného rázu signifikantní, které spoluvytvářejí **svěbytnou podobu, jedinečnost, odlišnost** jednotlivých krajinných segmentů, ať už jsou to celky nebo prostory, oblasti nebo místa krajiny. Tyto rysy vyjadřují tzv. „identitu“ kulturní krajiny. Identita je vlastností, vyjádřenou, podobně jako u krajinného rázu, vizuálně vnímanými vlastnostmi – prostorovými vztahy a estetickými hodnotami krajinné scény a významem místa (význam přírodovědný, kulturní nebo historický).

Ve smyslu definic dle § 12 zák. 114/1992 Sb. **má každá krajina svůj ráz**, výrazný a nezaměnitelný nebo nevýrazný a těžko definovatelný. Vlastní identitu - zřetelnou, svěbytnou a jedinečnou podobu a jedinečný význam - mají však jen některé segmenty krajiny. Jsou to ty segmenty, ve kterých jsou zřetelné určité rysy charakteru krajiny.

Identitu kulturní krajiny je možno chápat jako specifickou vlastnost krajinného rázu, danou specifickými charakteristikami, které patří k dalším charakteristikám krajinného rázu. K těmto specifickým charakteristikám je zaměřeno i hodnocení krajinného rázu CHKO Litovelské Pomoraví. Jedná se o následující charakteristiky krajiny:

Přírodní charakteristika

- **relief terénu a síť vodotečí**, vytvářející základní členění krajiny, základní prostorový rámeček, vymezení prostorů, a základní rysy konfigurace, prostorových vztahů a měřítkových vztahů

- **aktuální stav vegetace**, která dotváří obraz krajiny a její prostorové členění, spoluvytváří přírodní nebo přírodě blízký výraz krajinné scény a spoluvytváří obraz hospodářského využití krajiny. Svědčí o způsobech kultivace a proměn krajiny v současnosti i v historii

Kulturní a historická charakteristika

- **struktura osídlení**, svědčící o vývoji postupného osidlování a hospodářského využití krajiny a spoluvytvářející obraz kulturní krajiny

- **vesnická sídla a lidová architekturu** – nezaměnitelné znaky obrazu kulturní krajiny

- **architektonické (kulturní) dominanty**, které jsou v případě Slavkovského lesa často významnými markantními body krajiny

Estetické hodnoty krajinné scény

- **vymezení prostorů, konfigurace prvků, význam dominant** - základní aspekty uspořádání vizuální scény, vytvářející předpoklady pro vznik estetických hodnot

- rysy prostorové struktury, rozlišitelnost a nezaměnitelnost scenerií – významné aspekty jedinečnosti a svébytnosti charakteru krajiny

- harmonie prostorových vztahů, harmonie měřítka – významné rysy krajinné scény, které spoluvytvářejí estetické hodnoty krajiny

- přírodní charakter scenerií – významná estetická hodnota

A.3.4. Postup vyhodnocení

Principem standardního postupu je rozdělení celkového problému do dílčích problémů, rozdílných podle různého charakteru různých částí krajiny. Proto se území člení na krajinné celky (KC) jako oblasti krajinného rázu a krajinné prostory (KP) jako místa krajinného rázu. Posouzení významu a četnosti pozitivních hodnot (jedinečných, typických) v menších, charakterově homogenních prostorech je již mnohem snazší a průhlednější než vyslovování soudů nad velkým a různorodým územím.

V charakterově homogenních částech území jsou identifikovány rysy jednotlivých charakteristik krajinného rázu a určeny pozitivní hodnoty. Tato identifikace je podkladem pro další kroky – vymezení pásem diferencované ochrany krajinného rázu nebo pro stanovení regulativů ochrany krajinného rázu. V případě CHKO České středohoří jsou pozitivní rysy identifikovány pro charakteristické krajinné celky a nikoliv pro krajinné prostory a navržené regulativy tak získávají podobu rámcových regulačních opatření, poskytujících možnost dalšího upřesnění v konkrétních situacích a případech.

A. Popis hodnoceného území a výchozí charakteristiky

Přírodní charakteristika - geomorfologické členění, biogeografické podmínky, aktuální stav vegetace, vodní plochy a toky, ochrana přírody a krajiny

Kulturní a historická charakteristika - vývoj osídlení v obrazu krajiny, vývoj hospodaření v krajině, technické úpravy a stavby, vesnické osídlení a lidová architektura v obrazu krajiny

B. Prostorové členění území z hlediska krajinného rázu

- členění území na základní krajinné celky (ZKC)
- členění území na krajinné celky (CHAKC)
- vymezení krajinných prostorů (KP) v jednotlivých krajinných celcích

- identifikace dalších významných území – např. lokalit s výraznými estetickými hodnotami nebo výraznými harmonickými vztahy a měřítkem

C. Identifikace rysů a hodnot krajinného rázu v charakteristických krajinných celcích (oblastech krajinného rázu)

V každé z charakteristik krajinného rázu je třeba najít charakteristické rysy – jevy nebo soubory jevů, které jsou v krajině přítomny. Některé z nich jsou pozitivními hodnotami, jejichž narušením by došlo ke snížení nebo znehodnocení krajinného rázu. Takové hodnoty musíme v krajinném celku identifikovat.

Následující přehled ukazuje charakteristiky krajinného rázu a vybrané příklady souboru jevů (charakteristických rysů) a jejich estetického uplatnění.

1. Přírodní charakteristika krajinného rázu

1.1. Přírodní složky krajiny a přítomnost jevů, spoluurčujících charakter reliéfu geologické stavby, vegetačního krytu, vodních ploch a toků.

1.2. Uplatnění identifikovaných jevů v prostorových vztazích a estetických hodnotách krajinné scény.

2. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

2.1. Přítomnost jevů spoluurčujících charakter sídel, sídelních útvarů, soustavy osídlení a hospodářského využití krajiny a dokládajících kulturní význam krajiny a jednotlivých míst, architektonicky cenné objekty a soubory.

2.2. Uplatnění identifikovaných jevů v prostorových vztazích a estetických hodnotách, znaky harmonického zapojení prvků osídlení a hospodářské kultivace do přírodního rámce.

2.3. Přítomnost památkově chráněných objektů, souborů, zón a rezervací, přítomnost cenné architektury a kulturních dominant a stop dokládajících vývoj krajiny.

2.4. Uplatnění kulturních dominant, památkově cenných objektů a souborů v prostorových a estetických hodnotách krajinné scény.

D. Vymezení pásem ochrany krajinného rázu

V hodnoceném území je možno najít místa a lokality, kde jsou soustředěny pozitivní hodnoty jednotlivých charakteristik krajinného rázu, lokality

s výraznými a jedinečnými hodnotami přírodními a estetickými, s výrazně harmonickými vztahy.

Taková místa a lokality je možno zahrnout do hranic pásma I. – přísné ochrany krajinného rázu, kde bude zvláště pozorně uplatňována ochrana krajinného rázu dle § 12 zákona 114/1992 Sb.

Pokud je to užitečné, je možno vymezit také další pásmo II. – zvýšené ochrany krajinného rázu.

V ostatních částech hodnoceného území, které tvoří pásmo III., bude uplatňována běžná ochrana dle § 12.

A.3.5. Základní teoretické pojmy a pojmy § 12

Metoda hodnocení pracuje s některými pojmy, užívanými v krajinářské kompozici, které je třeba stručně objasnit. Všechny tyto pojmy se totiž neobjevují v díku zákona a přesto je potřeba z nich vycházet. Jedná se o pojmy:

struktura krajinných složek, krajinný obraz, krajinná scéna
 prostorové uspořádání (konfigurace) hmotných složek

Krajina (ve smyslu území) je tvořena přírodními a umělými složkami. **Struktura krajinných složek** - jejich skladba - je podstatou typu krajiny. Různý poměr zastoupení jednotlivých složek, stupeň přetvoření přírodních složek a dominantnost složek umělých dává vzniknout krajině s převahou specifických funkcí a procesů. Převaha a význam určitých složek může utvářet krajinu sídelní, převaha jiných složek krajinu převážně zemědělskou, lesní atd.

Struktura krajinných složek, jejich rozdílný význam, vztah a podíl v krajině, jejich harmonie nebo naopak nesoulad či konflikt, se navenek projevují v krajinném obraze. **Krajinný obraz** je obecným pojmem pro **obraz prostorové skladby hmot a forem jednotlivých krajinných složek**. Uspořádání prostorových forem - hřbetů a návrší, vodotečí a vodních ploch, lesních masivů, rozptýlené zeleně, alejí, zástavby, jednotlivých staveb, silnic atd. - je podstatou vizuálně vnímaného charakteru krajiny. [Charakter krajiny v jejích dílčích prostorech vnímáme ze staticky nebo dynamicky (jako sled pohledů z různých míst) pozorovaného obrazu krajinné scény.

Krajinná scéna se vyznačuje určitými, tzv. scénickými hodnotami, které jsou závislé na **prostorové konfiguraci (vzájemném uspořádání) hmotných složek krajiny**. Při pohledu z určitého místa může uspořádání (konfigurace) hmot (terénu, zeleně, staveb atd.) navozovat pocit fádnoty nebo dramatickosti pozorované scény, harmonie, kontrastu, dynamičnosti nebo statického výrazu, výraznosti nebo nevýraznosti, jedinečnosti nebo neurčitosti.

Prostorově konfiguratívni vztahy popisujeme v krajinářských analýzách

- a) vymezením prostorů a jejich vzájemných vazeb
- b) nalezením (identifikací) důležitých prvků vizuální scény kterými jsou
 - prostory a území (prostorové struktury)
 - krajinné prostory celkové nebo dílčí (údolí, kotliny, lesní planiny, louky, vymezené vysokou zelení)
 - lesní masivy, scelené plochy zemědělské půdy
 - plochy zástavby, zemědělské areály atd.
 - body (bodové struktury)
 - terénní vrcholy, přírodní výtvořky, věže kostelů a jiné architektonické dominanty, stožáry, rozhledny, místa výhledů, místa konfliktů, vstupy do území, křižení cest a jiné uzly
 - linie (liniové struktury)
 - vodní linie (toky, jezy), terénní linie (hřbety, pohledové horizonty, břehy, srázy, zlomy), linie zeleně (aleje, doprovodná zeleň, okraje masivů vysoké zeleně), dopravní a technické linie (silnice, železnice, el. vedení, okraje zástavby)

Prostorové uspořádání a vlastní charakter prvků krajiny ovšem ještě nepopisuje všechny jedinečné vlastnosti krajiny nebo krajinného prostoru. Jsou zde ještě jevy a vlastnosti nejenom neměřitelné, ale také na první pohled těžko pozorovatelné. Je to **kulturní význam a tradice místa**, které dávají krajině v očích návštěvníka zvláštní hodnotu. Může vzniknout charakter **jedinečnosti, neopakovatelnosti dojmu** z určitého krajinného prostoru. Tyto hodnoty dávají vzniknout vztahu návštěvníka nebo pozorovatele k určitému místu, jeho subjektivnímu, emotivnímu vztahu, identifikaci s konkrétním prostředím.

A.3.6. Východiska a pojmy rozboru prostorových vztahů a estetických hodnot

Každá ze tří charakteristik krajinného rázu, jak jsou uvedeny v § 12 zákona č. 114/1992 Sb. (přírodní, kulturní a historická charakteristika) má dvě roviny.

Je to v první řadě **rovina přítomnosti určitých jevů a hodnot** v krajině nebo v nějakém krajinném prostoru. Znamená to, že hodnocené území je charakteristické morfologií terénu, charakterem vodních ploch a toků, aktuálním stavem vegetace ve vztahu k potenciálním biogeografickým podmínkám, dále stopami vývoje hospodaření a osídlení v krajině, průvodními jevy urbanizace a současného využívání krajiny, památkami historického a kulturního vývoje, významem historických událostí, které se v určitém místě krajiny udály, spojením určitého místa s kulturou našeho národa.

Některé z jevů a významů, přítomných v krajině, jsou pozitivními hodnotami jednotlivých charakteristik krajinného rázu. Takové hodnoty by měly být chráněny před znehodnocením nebo zánikem.

Některé z charakteristik krajinného rázu se navenek – vizuálně – nemusí uplatňovat. Většina jevů jednotlivých charakteristik se však navenek projevuje a vzájemným prostorovým uspořádáním a charakterem prvků spoluvytváří krajinnou scénu.

Každá z charakteristik krajinného rázu se navenek uplatňuje v prostorových, vizuálně (i vícesmyslově) vnímaných vztazích krajiny. To je druhá rovina charakteristik krajinného rázu. Některé hodnoty jednotlivých charakteristik se tak mohou stát hodnotami estetickými.

Každá charakteristika se tak může uplatňovat hodnotami estetickými, vyplývajícími z prostorového uplatnění jevů těchto charakteristik. Tyto hodnoty jsou předmětem ochrany dle § 12 – vysloveně pouze estetické hodnota, harmonické měřítko a vztahy.

Zkušenosti ukazují, že v naprosté většině případů, kdy navrhovaná stavba nebo změna využití území se dostává do konfliktu s krajinným rázem, se nejedná o bezprostřední fyzický zásah do přítomných hodnot přírodní a kulturně-historické charakteristiky, nýbrž o zásah do vizuálně vnímatelných prostorových vztahů, do estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině. Nutno připomenout, že většina přírodních a kulturně-historických hodnot je chráněna jiným způsobem (ZCHÚ, kulturní památky a ochranná pásma), zatímco estetické a další hodnoty krajinného rázu nikoliv.

V hodnocení krajinného rázu je proto třeba zcela mimořádnou pozornost věnovat právě hodnotám estetickým, prostorovým vztahům a měřítku krajiny a k tomu je nutno využít prostředků a pojmů krajinářské kompozice.

A.3.6.1. Estetická hodnota krajiny, estetická norma

Klíčovým pojmem hodnocení kvalit krajiny, krajinářské kompozice a tvorby je **estetická hodnota krajiny**. Ve volné krajině s převládajícím přírodním charakterem, v záměrně kultivované krajině i v parku můžeme najít místa, prostory, pohledy, výhledy a scenerie, kde většina návštěvníků pocítí příjemný pocit zájmu, potěšení nebo okouzlení. Závisí samozřejmě na návštěvníkovi samém, jak silný je to pocit, jakými dalšími pocity, myšlenkami a asociacemi je provázen. I mezi návštěvníky a pozornými pozorovateli krajiny vzniknou rozdíly v tom, co budou v krajinné scenerii hodnotit nejvýše.

Přesto je možno říci, že určitá a ne jiná místa v krajině budou u většiny lidí vyvolávat estetické vjemy, přinášející příjemné pocity.

Estetická hodnota krajiny se projevuje ve smyslových vjemech pozorovatele, který krajinu vnímá jako prostor (prostorovou scénu) všemi smysly. Vnímá tvar jednotlivých prvků, jejich uspořádání, barevnost, texturu, vnímá vůni, šelest, cítí

vlhkost, chlad, vánek.

Tyto vjemy odrážejí tzv. **emocionální hodnoty krajiny** a vyvolávají určité duševní pocity jako je uklidnění, vyrovnaní nebo naopak neklid, překvapení, úžas.

Estetické hodnoty krajiny jsou tvořeny jednak hodnotami emocionálními a jednak hodnotami obsahovými. Právě obsahové hodnoty jsou pro vnímání a hodnocení krajiny velmi specifické.

V přírodě si vnímavý pozorovatel může uvědomovat a prožívat pocit **sepjetí s přírodou a závislosti na přírodě**. Samota, vjemy působící na všechny smysly, vliv počasí nebo ročního období vytváří působivý rámeček, ve kterém člověk oceňuje bohatství forem, tvarů a barev přírody, její nekonečnou proměnlivost a přitom zákonitost jejího života.

Dějiny zahradního umění a kultivace krajiny ukazují, že pohled na estetické hodnoty přírody se vyvíjel a měnil s vývojem poznání, filosofie, idejí, kultury. **Estetická hodnota krajiny byla vždy chápána v závislosti na estetické normě**. Estetická norma je určitým filtrem, který v určité době, v určité zeměpisné šířce a délce, v určitém kulturním prostředí ovlivňuje způsob estetického vnímání, citění a prožívání. Estetická norma je závislá na celé škále společenských vlivů.

Estetickou normu pohledu na krajinu v naší době, v našich geografických, kulturních a politických podmínkách ovlivňuje **vědomí nutnosti zachování přírody a jejích přirozených hodnot**. Estetickým se stává to, co je pro přírodu a její procesy přirozené a to, co k její přirozenosti patří.

Estetické hodnoty krajiny, ovlivněné estetickou normou můžeme zjednodušeně hledat v hodnotách, které jsou všeobecně přijímány jako estetické, jako hodnoty, které pro většinu lidí vyjadřují krásu přírody. Můžeme je nazvat **všeobecně přijatelnými, konvenčními hodnotami**, zahrnujícími nejčastěji symboly přirozené harmonie přírody a harmonie lidské činnosti s přírodou, symboly síly věčnosti a stálé obnovy přírody.

Z tohoto pohledu můžeme zobecnit některé rysy krajinné scény, které jsou **všeobecně přijatelnými estetickými hodnotami**.

Jedná se například o :

- zřetelné uplatnění přirozeně působících přírodních partií (např. členitý okraj lesa, meandrující vodoteč s doprovodnou zelení, vodní plocha zarámována lesním porostem)
- uplatnění cenných ekosystémů v krajinné scéně (např. litorální porosty rybníka nebo skalnatý svah s travinnými a křovinnými porosty)

- přirozeně působící přírodní charakter krajinných dominant a horizontů vymezujících prostor (skalnaté nebo lesnaté horizonty, výrazný tvar terénní dominanty)
- přírodní prostředí se zřetelným způsobem tradičního hospodaření (typické členění zemědělských ploch, vinice)
- vyvážený vztah ploch relativně přírodních a přírodě blízkých ku plochám zemědělsky využívaným
- krajinu s vysokým podílem rozptýlené zeleně (porosty mezi, doprovodná a liniová zeleň, soliterní stromy)
- krajinu s maloplošnou strukturou
- soulad přírodního prostředí a staveb, vyznačujících se tradičními formami, materiály a tradičním měřítkem (krkonošská chalupa v prudké stráni, statek ležící mezi rybníky)
- soulad přírodního prostředí a zástavby (rozptýlená zástavba na podhorských stráních, volně stojící statky a stavení, kompaktní zástavba vesnice v zeleni zahrad a s dominantou kostela)
- soulad přírodního prostředí a dominujícího účinku cenné architektury (poutní kostel, křížová cesta v krajině)

Konvenční estetické hodnoty jsou velmi blízké obsahovým estetickým hodnotám, které jsou zmiňovány výše.

A.3.6.2. Základní rysy harmonie krajinné scény

Krajina a její **smyslově vnímaný prostor - krajinná scéna** má však určité vlastnosti, které vyvolávají příjemné pocity, vyvolávají pocit krásy, porozumění a ztotožnění. **Určité rysy scény vyvolávají určité vjemy, pocity a myšlenkové procesy.** Tak např. symetrie vyvolává nejčastěji pocit vyváženosti a řádu, výrazná dominanta vyvolává pocit překvapení a stále přitahuje pozornost. Z toho se dá odvodit, že **estetická hodnota má rovněž objektivní povahu.**

V krajinářské architektuře stejně jako v každém jiném architektonickém oboru s objektivní stránkou estetické hodnoty počítáme, protože prostorovou tvorbou vytváříme záměrně objekty, prostory, scénérie a prostorové vztahy, které mají vyvolat, podnitit určitou emocionální a myšlenkovou reakci návštěvníka, pozorovatele nebo uživatele.

V harmonii vizuálně vnímané scény hrají roli určité zákonitosti, které vytvářejí **určitý prostorový řád, který člověk vnímá a racionálně hodnotí nebo si ho uvědomuje pouze podvědomě.** Podvědomé postřehnutí a zhodnocení rysů a souvislostí prostorového uspořádání odpovídá touze člověka

pro poznání podstaty smyslu věci a jejich souvislosti. Zmiňované **specifické rysy krajinné scény a prostorové souvislosti jsou součástí objektivní stránky estetické hodnoty krajiny.**

Významným předpokladem harmonického působení krajiny, harmonického měřítka a harmonických vztahů jsou následující rysy prostorového uspořádání prvků krajiny.

1) Prostorové vymezení vnímané krajinné scény

Pohybujeme-li se v krajině, omezuje se naše možnost pozorování na určité, více či méně jasně vymezené prostory. Jsou to jakési konkávní části území, ve kterých se uplatňují horizonty, vymezující prostor. Jsou to horizonty tvořené terénem, okraji lesních porostů, okraji zástavby, stromořadími, liniemi vegetačních doprovodů vodotečí apod. Jedná se o jakési „místnosti v krajině“, které mohou mít průhledy do jiných prostorů („okna do jiných místností“), mohou mít různý tvar a formu.

Formy prostorů a jejich vazby ovlivňují pocity návštěvníka – pozorovatele, ovlivňují výsledný dojem a hodnocení prostoru. Je to např. tvar prostoru a způsob jeho vymezení, vztah hloubky prostoru k výšce hmot terénu nebo porostů, měřítko prostoru, vztažené k měřítku člověka.

Pozitivně přitom působí **jasně a srozumitelně vymezené prostory** s výraznými horizonty nebo prostory otevřené průhledy do širší krajiny, ve které je zřetelný členitý a výrazný horizont nebo pohledová pointa – dominanta.

Z hlediska orientace a významu prostorové skladby je důležitá vzájemná **rozlišitelnost jednotlivých prostorů.** Jejich **význačnost** může být dána neobvyklou, resp. **neopakovatelnou formou prostoru, jedinečnou konfigurací hmot – reliéfu, zeleně a staveb, neopakovatelnými širšími prostorovými a vizuálními vazbami (průhledy), kulturně-historickým či přírodovědným významem.**

Rozlišitelnost prostorů a míst v krajině, možnost zapamatování si určitých charakteristických rysů a souvislostí, to jsou důležité podmínky pro orientaci a porozumění, pro identifikaci návštěvníka – pozorovatele s prostorem.

O existenci vnímatelných prostorů v krajině, o jejich vlastnostech, o jejich vazbách a souvislostech hovoříme proto, že **krajinný prostor sám o sobě** svou jasnou formou nebo členitostí, způsobem vymezení, dimenzemi, rozlišitelností nebo jedinečností, harmonií přírodního prostředí a architektury (nebo technického díla) kulturně-historickým významem nebo souvislostmi, **může znamenat významnou krajinářsky-estetickou hodnotu.** Tato hodnota může být ohrožena záměry výstavby nebo nového využití území, navrženým zpracovatelem územního plánu nebo zpracovatelem dokumentace pro územní řízení. **Prostorová analýza krajiny, identifikace prostorů, dotčených záměrem a identifikace hodnot těchto prostorů by měla být podkladem ke stanovení regulativů a limitů.**

2) Formy, rozměry, proporce a měřítko prostorů

Formy prostorů, jejich velikost, proporce rozměrů volných ploch a výšek hmot, které vymezují prostor, patří k těm rysům prostorového uspořádání, které jednoznačně ovlivňují pocity návštěvníků. Např. protáhlý, tzv. koridorový prostor, vymezený tmavými hmotami lesa, který má průhled do prosvětleného volnějšího prostoru, navozuje pocit zvidavosti a očekávání dalšího zážitku. Pohyb návštěvníka se urychluje. Vstup do rozlehlého osluněného prostoru může vyvolat pocit uvolnění a radosti. Po celkovém zorientování se v novém prostoru následuje detailnější vnímání jeho partií, průhledů a dalších vazeb, vnímání vůně, tepla, vánku.

Rovněž **rozměry prostoru** ovlivňují pocity pozorovatele při jeho vnímání. Je to dáno m.j. i schopnostmi lidského oka. Pociť důvěrnosti prostoru navozuje jeho hloubka (cca do 25 m), kdy je možno rozeznat osoby a rozlišit obličej. Do vzdálenosti cca 130 m je možno rozlišit pohyb člověka. Prostor začíná být velký, neosobní. Vzdálenost 200 – 300 m je hranicí vymezení prostoru, který člověk chápe jako „svůj“ prostor, prostor, který může „užívat a kontrolovat“.

Výsledné pocity z vnímaného prostoru velmi silně ovlivňují **proporce** hloubky volných otevřených ploch a výška hmot, vymezujících prostor (nejčastěji terénu, porostů nebo zástavby). **Měřítko krajiny** jako estetická kategorie může obecně vyjadřovat poměr dimenzí (např. hloubka prostoru, výška horizontu, výška prvku prostorové scény) a vzájemné proporční poměry jednotlivých částí (např. velikost stavby ku rozměru prostoru) a to bez ohledu na konkrétní modul (prvek stavebního materiálu, velikost člověka).

Krajina je však prostředím pro život člověka, které nese všudypřítomné stopy lidské činnosti. Je prostředím pro jeho život – obývání, obživu, rozptýlení a odpočinek. Základním modulem měřítka krajiny je proto velikost člověka, jeho psychické, fyzické a sociální vlastnosti.

Měřítko krajiny je vedle dimenzionálních a proporčních vztahů k měřítku člověka (též tzv. „měřítko estetické“) určováno i vztahy rozměrů prvků k jejich funkci, k technickým, provozním a ekonomickým požadavkům (tzv. „funkční měřítko“).

Měřítko prostoru se zdá být srozumitelné, jestliže pozorovatel může porovnat různé rozměry, např. se známou velikostí stromů, v parku s rozměry schodišť a balustrád.

Měřítkové vztahy jsou dány vztahem měřítka celku k jeho jednotlivým prvkům. To je velmi důležité pro zachování harmonického měřítka celku, resp. krajiny. Pokud se zvětšuje měřítko jednotlivého prvku, mění se – roste i měřítko celku a naopak. **Harmonické měřítko krajiny je dáno harmonickým souladem měřítka prostorové skladby krajiny (celku)**

s měřítky staveb, zařízení a hospodářské činnosti (prvků).

3) Rozlišitelnost a jedinečnost krajinné scény

Příznivé působení krajinné scény se velmi silně opírá o výraznost a působivost, neopakovatelnost a jedinečnost. Tyto hodnoty jsou závislé na jedné straně na konfiguraci prvků krajinné scény, na druhé straně na intenzitě emotivního zážitku pozorovatele, na asociacích, které vnímaná scéna vyvolává a na myšlenkovém (většinou podvědomém) hodnocení.

Vnímaná prostorová scéna, která pozorovatele upoutá nápadnou a zapamatovatelnou strukturou nebo neobyčejným charakterem, vzhledem, vůní, zvukem některého přírodního nebo umělého prvku (skupina stromů, keřů, vodopád, skála, kaple, kostel, mlýn) má zpravidla estetickou hodnotu. Je to nejenom tím, že je scéna ozvláštěna, že může vyvolat příjemný pocit zájmu, údivu, překvapení, ale že také vyvolává pocit zapamatovatelnosti, srozumitelnosti, orientace v prostoru, ztotožnění se – identifikace pozorovatele s krajinou.

Pro rozlišitelnost a jedinečnost krajinné scény hraje významnou roli **účinek dominantního prvku**. V jednotvárné krajině bez výrazných prvků a partií se pohled pozorovatel nemá čeho zachytit, pozorování krajinné scény je bezvýsledné, vyvolává psychickou únavu a pocit nespokojenosti. Symbolem, znakem pozorované scény může být dominantní prvek, který sám o sobě může být dostatečně atraktivní a jedinečný. Může to být neobvyklý terénní útvar, jezero, silueta hradu nebo města. Pohled na dominantní prvek může být přirozeně usměrněn sevřeným údolím, kulisou lesa, může být podpořen osovou vazbou na alej atd.

Výrazná dominanta v krajině bez dalších nápadných prvků se silně uplatňuje zejména v dálkových pohledech nebo v pohledech, kde je možná pouze krátká doba vnímání. Jestliže má takováto dominanta charakter naprosté ojedinělosti a svým měřítkem je v harmonickém souladu s měřítkem krajiny, mohly by další, nově vytvořená dominanty tyto harmonické vztahy narušit. Většinou je však možno v pozorované krajinné scéně nalézt vedle základní dominanty i dominanty vedlejší a lokální akcenty, uplatňující se na dojemově neutrálním pozadí. Bohatost takto tvořené krajinné scény se projeví při detailním pozorování v delším časovém úseku, např. při průjezdu krajinou nebo při pozorování z významného místa krajiny.

Základním **dominantním rysem prostoru** – dominantou – však nemusí být pouze výrazný, ale rozměrově malý prvek (skála, kostel), nýbrž také charakteristická část prostoru – lesní masiv, silueta hory, výrazné údolí. **Vedlejším dominantním rysem** (vedlejší dominantou) pak může být rozptýlená zástavba.

Jedinečnost, nápadnost a zapamatovatelnost je estetickou hodnotou, vyjádřenou příjemnými pocity oživení, zájmu, porozumění, uspokojení.

Nemusi mít základ pouze ve výraznosti dominantního prvku (i když je to velmi časté), ale mívá základ také v určitých zákonitostech prostorového uspořádání prvků, které, jak bylo již výše řečeno, vytvářejí v krajině určitý prostorový řád, zvýrazňují nebo dokonce vytvářejí dominantní rysy krajiny a ozvláštňují jednotlivé partie krajinných scenerií. V krajinářské architektuře se s takovými zákonitostmi běžně pracuje a říká se jim „prostředky harmonizace“.

V krajině, která nebyla záměrně formována s uměleckými cíli se jedná například o postřehnutelné rysy **symetrie**, která posiluje výraznost dominantních rysů. Vyvolává pocit vyváženosti a klidu.

Asymetrie při rozdílnosti jednotlivých částí může působit též vyváženým dojmem, dojmem dynamické nerovnováhy nebo k určitému místu směřujícího dynamického účinku. Může tak rovněž podpořit význam dominanty.

Gradace postupně umocňuje – stupňuje účinek vnímané prostorové scény směrem k určitému místu – k dominantě. V krajině se účinky gradace často projevují v přirozeném uspořádání terénních nebo lesních horizontů, v členění mezi a v dynamických směrech liniové zeleně.

Rytmus je rovněž v krajině pozorovatelný. V architektonické kompozici je rytmu věnována velká pozornost jako prostředku, který vnáší do kompozice jasný řád a geometrizaci. V krajině může rytmus vytvářet stromořadí, členění polí nebo ve skrytější podobě i členění prostorů.

Kontrast značí vzájemnou odlišnost stejnorodých prvků, částí nebo struktur krajinné scény. Kontrast se může týkat rozměrů, forem, textury, barvy, světla a stínu, rytmu. V krajině se zřetelně uplatňuje kontrast měkkých přirozených přírodních forem a geometrických linií silnic a železnic, nepravidelnosti okrajů porostů a struktury zoraného pole, podzimních barev jehličnatého a listnatého lesa.

Opakem kontrastu je **shoda** srovnatelných částí celku nebo prvků – např. rozměrů, forem, barev. Zdůrazňuje rovnováhu a státnost vnímané scény.

Zákonitosti v prostorovém uspořádání a výrazu krajinné scény se spolupodílejí na harmonii smyslově vnímaných vztahů v krajině. **Narušení zřetelného vymezení prostoru, zásah do pohledového horizontu, narušení symetrie, harmonické nerovnováhy či rytmu určité části scény se může nepříznivě projevit v narušení estetických hodnot krajiny a harmonických vztahů v krajině.**

V krajině lze pozorovat **scenerie běžné a scenerie jedinečné, neopakovatelné**. Pojem neopakovatelnosti je samozřejmě třeba chápat jako nadsázku neboť každá krajinná situace je de facto neopakovatelná. Mnohé partie krajin i různých typů krajin jsou si však charakterově blízké a scenerie tohoto charakteru se vyskytují častěji i na různých místech a proto u nich o neopakovatelnosti nehovoříme.

Vnímaný obraz, spontánně hodnocený z hledisek kompozičního uspořádání porovnává pozorovatel s určitým předobrazem ideální krajiny, ve které se člověk v našem geografickém a kulturním prostředí vyvíjel. Tento předobraz je zafixován v podvědomí každého z nás. Takový předobraz, závislý na určitých kulturních schématech a zvyklostech spoluvytváří určitou estetickou normu hodnocení krajiny.

Od takových norem můžeme odvodit řadu typů krajinných scenerií, které vyjadřují všeobecně přijatelné – konvenční – estetické hodnoty. Jsou to scenerie s převahou, bohatostí a jedinečností přírodních prvků, scenerie vyjadřující sílu a stálost přírody, harmonii přírody a činnosti člověka apod.

Pokud se nám podaří najít působivé a esteticky hodnotné partie krajinné scény a určit, v čem tkví jejich pozitivní hodnoty, můžeme specifikovat i určité zásady pro omezení činností, které by mohly tyto hodnoty degradovat nebo zcela zničit.

Touto cestou mohou vzniknout regulativy a limity chránící prostorové a krajinářsko-estetické hodnoty, skryté ve skladbě a souvislostech krajinných prostorů a v působivosti krajinné scény a jejich dílčích scenerií.

A.4. Využití výsledků hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu v rozhodování

Hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu bude sloužit jako odborný podklad pro rozhodování orgánu ochrany přírody zejména v otázkách nové výstavby a přestavby objektů na území CHKO, výstavby staveb a zařízení technické infrastruktury a v otázkách změn ve využití určitých území. I když je pojem krajinného rázu širší, bude se jednat zejména o problémy vlivu navrhované stavby nebo zařízení na estetické hodnoty, prostorové vztahy a měřítko krajiny, tedy na otázky vlivu na vizuální krajinnou scénu.

Vedle případů rozhodování o konkrétních záležitostech, ve kterých se může jednat o zásah do krajinného rázu (tzv. „aktuální ochrana krajinného rázu“), bude hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu využito i při tvorbě koncepcí využití území, tvorbě územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a při jiných koncepčních úvahách (tzv. „preventivní ochrana krajinného rázu“).

Hodnocení území, jehož výsledkem je kvalitativní a plošná diferenciací území (delimitace pásem ochrany krajinného rázu) slouží jako prámět zájmů státní ochrany přírody a krajiny v oblasti ochrany charakteru, identity krajiny a krajinného rázu, vyjadřující koncepční a dlouhodobě platné požadavky orgánů státní správy, chránících veřejné zájmy.

Vytvoření pásem ochrany – diferenciací území je možno považovat za jeden z principů udržitelnosti rozvoje území. Diferenciací je jedním z nástrojů usměrnění činnosti a využití území. Může tak přispět k ochraně přírodních zdrojů, ochraně krajinných hodnot (ekologická stabilita, biodiverzita, charakter a identita) a k cílené podpoře péče o krajinu.

V případě, že Správa CHKO Litovelské Pomoraví jako příslušný orgán ochrany přírody bude rozhodovat o konkrétním záměru výstavby z hlediska vlivu takového záměru na krajinný ráz ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. (tzv. „aktuální ochrana krajinného rázu“), bude postupovat dle následujícího návodu:

- a) **zařadí lokalitu** navrhované stavby nebo navrhovaného záměru využití území
- do příslušného **charakteristického krajinného celku (ChaKC)**
 - do příslušného **krajinného prostoru (KP)**
 - do příslušného **pásma odstupňované ochrany krajinného rázu**

- b) **popíše přítomné hodnoty krajinného rázu a identity krajiny v ChaKC a KP (dle Kap. C.2.)**
- určí, které z přítomných význačných rysů a hodnot krajinného rázu budou dotčeny navrhovanou stavbou (zda budou dotčeny silně, středně nebo slabě)
- c) **porovná předpokládané vlivy navrhované stavby nebo záměru využití území s rámcovými limity a regulativy stanovenými pro příslušný krajinný prostor (KP)(dle Kap. D.2.)**
- určí, zda je navrhovaná stavba z hlediska ochrany krajinného rázu v zásadním rozporu nebo pouze v nesouladu s rámcovými regulativy v krajinných prostorech (KP)
 - určí, zda je navrhovaná stavba z hlediska ochrany krajinného rázu v zásadním rozporu nebo pouze v nesouladu s regulativy v pásmech odstupňované ochrany
- d) **porovná předpokládané vlivy navrhované stavby nebo záměru využití území s limity a regulativy v pásmech odstupňované ochrany (dle Kap. D.3.)**

B. OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

B.1. Přírodní charakteristiky krajinného rázu

Přírodní podmínky jsou určující pro cennost a jedinečnost CHKO Litovelské Pomoraví a jsou též rozhodující pro obraz krajiny a pro charakter krajinné scény jednotlivých částí CHKO. Vzhledem k tomu, že území CHKO je vymezeno tak, že nezahrnuje velké plochy zemědělské krajiny, která obklopuje nivu Moravy, komplexy lužních lesů Litovelska a masiv chlumních lesů Doubravy, dotýká se pouze částečně obcí, které leží na pomezí říční nivy a mírně stoupajících ploch orné půdy a luk. Uvnitř CHKO leží tedy pouze města Litovel, obec Střeň a vzájemně navazující skupina obcí Horka nad Moravou, Sedlice a Chomoutov. Přírodní a přírodě blízké scenerie lesních porostů, říčních meandrů, ramen a tůní, kontrast roviny nivních luk a mohutných hradeb doprovodné zeleně vodotečí, porostů hrází a okrajů souvislých lesních masivů s hejny ptactva nad korunami stromů a vodní plochy bývalých pískoven – to jsou typické znaky uplatnění přírodních podmínek v rázu a identitě krajiny Litovelského Pomoraví.

Přírodní podmínky jsou podrobně popsány v „Plánu péče o CHKO Litovelské Pomoraví“, který je hlavním podkladem a zdrojem informací pro tuto práci. Krajinná scéna, její rozmanitost a její jedinečnost, je přesvědčivě dokumentována textově a zejména obrazově v publikaci „Litovelské Pomoraví“ (Bureš, Machar, Olomouc 1999). Proto jsou v této práci přírodní podmínky zmíněny pouze v konstatování podmínek biogeografických (dle: Culek 1996) a v popisu podmínek geomorfologických (dle: Demek 1997). Přehled maloplošných ZCHÚ je uveden jak podle Plánu péče, tak podle publikace „Chráněná území ČR“ (Kos, Maršáková, Praha 1997).

Z hlediska **biogeografického členění** leží území CHKO v Litovelském bioregionu 1.12. Bioregion se nachází na severu střední Moravy, zabírá severní část Hornomoravského úvalu, Mohelnickou brázdou a okraj Hanušovické vrchoviny. Bioregion je výrazně protažen ve směru SZ-JV a má plochu 606 km².

Typická část bioregionu je tvořena rozšířenou nivou Moravy, kde dochází k větvení řeky, a dalšími kvarténními sedimenty na dně úvalu. Dominuje 3. dubovo-bukový vegetační stupeň. Bioregion se vyznačuje především bohatou azonální biotou rozsáhlého komplexu lužních lesů s neregulovanými toky. V lesích se objevují horské prvky splavené ze sudetských pohoří i zastoupení východních migrantů, zvláště u fauny. Na oglejených sedimentech mimo nivu převažují hydrofilní typy dubohabřin. Nereprezentativní jsou okraje bioregionu a výchozy kulmu s typickými dubohabřinami. V nivách se dnes kromě lesů vyskytují četné fragmenty luk, výše položené části bioregionu jsou zorněny a jejich biota je velmi ochuzená.

Povrch téměř celého regionu tvoří sedimenty mladého kvartéru – uloženiny nivy Moravy a některých jejích přítoků a nízké terasy, zčásti kryté hlínami a lokálně i slatinami. Terciární výplň Hornomoravského úvalu, tvořící

podloží zmíněných kvarténních sedimentů, se na povrchu prakticky neuplatňuje. Lokálně vystupují ostrůvky staršího podkladu – kulm u Šternberka a Moravičan, fylity u Úsova. Reliéf je charakteristický pro dna tektonických sníženin, má v hrubých rysech konkávní tvar, při okrajích se vyskytují nízké pahorky nebo stupně. Na úpatí Dražanské a Hanušovické vrchoviny se uplatňují mohutné závěje sprašových hlín, místy s vyvinutými stržemi. Zvláštností je rozšířená niva Moravy, v detailu se uplatňuje členění nivy Moravy meandrováním a větvením, zbytky starých ramen a agradačních valů. Skalní tvary v bioregionu prakticky chybějí.

Reliéf má ráz roviny s výškovou členitostí do 30 m, při okrajích až ploché pahorkatiny s členitostí 30 – 75 m. Pouze v oblasti kopců Úsova a Moravičan má reliéf charakter členité pahorkatiny s výškovou členitostí 75 – 100m. Nejnižším bodem je koryto Moravy v Olomouci s kótou 210 m, nejvyšším vrch Jelení u Moravičan s kótou 344 m. Typická nadmořská výška v bioregionu je 210 – 300 m.

Území CHKO Litovelské Pomoraví se dle **geomorfologického členění** České republiky rozkládá ve styčné oblasti dvou geomorfologických provincií - České vysočiny a Západních Karpat. *CHKO tvoří pruh široký 3 – 8 km, zaujímající střední část Olomoucko – litovelské sníženiny Hornomoravského úvalu, jižní část Mohelnické brázdy a střední část Třesínské prahu*

Podcelek Středomoravská niva (VIII A –3B) tvoří střední část celku Hornomoravský úval (VIII A – 3) a je základním územím (*jaderným územím*) CHKO Litovelské Pomoraví. Niva vytváří akumulaci roviny podél řeky Moravy a dolní Bečvy. Průměrná výška je 206,1 m, převažují zde lužní lesy s duby a habry, vyskytují se pole a louky.

Západní část Hornomoravského úvalu tvoří **podcelek Prostějovská pahorkatina (VIII A-3A)** s mírně zvlněným erozně-akumulačním povrchem. Severní částí Prostějovské pahorkatiny je **okrsek Křelovská pahorkatina (VIII A-3A-a)**. Jedná se o nížinnou pahorkatinu převážně na neogenních a kvarténních sedimentech. Zahrnuje staré údolí řeky Moravy mezi Litovlí a obcí Třeštice. Nejvyšším bodem je Stráž s 288 metry. Převažují zde pole a sady, drobné lesíky tvořené smíšenými listnatými porosty s dubem.

Severovýchodní část Hornomoravského úvalu tvoří **podcelek Uničovská plošina (VIII A-3D)**, plochá nížinná pahorkatina. Do CHKO zasahuje její západní částí - **okrskem Červenecská rovina (VIII A-3D-d)**. Jedná se o roviny tvořené neogenními a kvarténními usazeninami. Významným bodem je Šibeník s 251 m. Převažují zde pole a teplomilné listnaté porosty (dub, habr) a smrkové porosty. Ze severovýchodu se CHKO dotýká Uničovská plošina **okrskem Žerotínská rovina (VIII A-3D-c)**. Je to nížinná pahorkatina tvořená náplavovými kuželi vodních toků stékajících z Jeseníků a pokrytých spraší a svahovými sedimenty. Nejvyšším bodem je Šumvaldská horka (331 m). Převažují pole.

Západní okraje CHKO Litovelské Pomoraví zasahuje **Jesenická podsoustava (IVC)**. **Celek Mohelnická brázda (IVC-2)** je úzká protáhlá sníženina protékaná řekou Moravou mezi Zábřežskou vrchovinou (celek IVC-1) na západě a Hanušovickou vrchovinou (celek IVC-3) na východě. Střední výška je 288,8 m. Tektonická sníženina ve směru SSZ-JJV je široká 3 – 5 km a vyplněná pliocenními a čtvrtohorními usazeninami. Osu nížiny tvoří široká údolní niva řeky Moravy, dosahující mocnosti až 28 m. Západní část sníženiny tvoří náplavové kužely. Převládají pole a louky. **Okrsek Rohelská pahorkatina (IVC-3A-b)** zasahuje do CHKO ze severu a je součástí Úsecké vrchoviny (podcelek IVC-3A) a lemuje ze všech stran nejvyšší část Úsecké vrchoviny (tj. Bradleckou vrchovinu). Složená je z devonských fylitů, diabasových tufů a diabasů. Vyskytují se ostrůvky neogenních usazenin, okraje jsou zakryty spraši. Podél údolí vodních toků pronikají do pahorkatiny pedimenty. Převládají zde louky a pole. Drobné lesíky jsou tvořeny smrkovými porosty s modřínem. Významným bodem je Račůvka (371 m) a Holubice (380 m). **Okrsek Medlovská pahorkatina (IVC-3A-d)** je jižní částí Úsovské vrchoviny. Medlovská pahorkatina s povrchem pozvolna se sklánějícím od severu k jihu a od západu k východu je tvořena devonskými fylity, místy s polohami křemenců, spodnokarbonskými drobami a břidlicemi. Mezi jižní částí Mohelnické brázdy (celek IVC-2) a severní částí Hornomoravského úvalu je klínová kra. Okraje ostrůvků neogenních usazenin jsou překryty sprašovými hlínami. Nejvyšším bodem je Jelení vrch (344 m). Mozaika luk a polí je doplněna lesíky s listnatými porosty dubu a habru. **Okrsek Ludmírovská vrchovina (IVC-1C-a)** je severozápadní částí Bouzovské vrchoviny (podcelek IVC-1C). Ludmírovská vrchovina je prořezaná údolními přítoky Třebůvky. Složená je převážně ze spodnokarbonských zvrásněných usazenin s ostrůvky devonských hornin (převážně vápenců), místy jsou neogenní usazeniny. Ve středních částech je povrch plochý, okraje jsou rozřezány hlubokými údolními vodními toky. Devonské vápence jsou zkrasovělé a tvoří krátké hřbety a vrcholy se skalnatými svahy. Zkrasovění sahá do značných hloubek a krasové odvodňování probíhá i pod nekrasovými usazeninami směrem k Mohelnické brázdě a k Hornomoravskému úvalu. Nejvyšším bodem jsou Zahálkovy Skalky (610 m n.m.), dalšími významnými body jsou Průchodnice, Rudka, Bradlo, Špláz, Špránek, Bouči, Třesín, Parduska, Zkamenělý zámek a Rampach. Vegetaci tvoří mozaika luk a polí, ve vyšších polohách se vyskytují smrkové lesíky s bukem, případně jedlí a modřínem. V nižších polohách jsou porosty dubu a habru.

PŘEHLED MOLOPLOŠNÝCH ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ V CHKO

Třesín, NPP, rozloha činí 1,18 ha. Lokalita má mimořádný význam z hlediska geologického a paleontologického. Zpřístupněné krápníkové jeskyně s pozůstatky paleolitického člověka.

Ramena řeky Moravy, NPR, rozloha 71,19 ha. Jedná se o unikátní ekosystém přírodního úseku meandrující nížinné řeky a jejich ramen. Břehové porosty a lužní lesy.

Vrapač, NPR, rozloha 80,69 ha. Významný ekosystém rozsáhlého přirozeného lužního lesa charakteru tvrdého luhu. Bohatá zvířena, hlavně avifauna.

Bázlerova pískovna, PP, rozloha 0,28 ha. Lokalitu tvoří remizek s tůni v zemědělské krajině. Jedná se o refugium ohrožených obojživelníků, výskyt blatnice skvrnitě.

Častava, PP, rozloha 7,32 ha. Tuto hydrobiologickou lokalitu tvoří poříční rameno, které bylo původně slepým říčním ramenem a rybník sběhovými porosty.

Daliboř, PP, 3,36 ha. Slatinná louka uvnitř komplexu lužního lesa se vzácnými rostlinnými druhy.

Hvězda, PP, rozloha 3,21 ha. Tuto Přírodní památku vytváří Vlhké louky, rákosiny s tůněmi a fragment bažinatého lesa na okraji Litovle.

Kurfurstovo rameno, PP, rozloha 5,02 ha. Uměle odstavené říční rameno řeky Moravy a okolní měkký luh, ichtyologická a hydrobiologická lokalita, významné trdliště ryb.

Malá voda, přírodní památka, rozloha 6,22 ha. Malý úsek přirozeně meandrující vodního toku s břehovými porosty.

Třesín, PP, rozloha 143,08 ha. Izolovaný vápencový hřbet se smíšenými porosty a vzácnou štěrbinovou květenou.

U Přejezdu, PP, rozloha 5,77 ha. Zbytek černýšové doubravy s výskytem vstavačů.

U Zámecké Moravy, PP, rozloha 1,36 ha. Fragment lužního lesa s bohatým nalezištěm ohroženého pérovníku pštrosiho.

V Boukalovém, PP, rozloha 1,18 ha. Společenstva lesního mokřadu s bohatým výskytem kriticky ohrožených druhů – obojživelníků a plazů.

Za mlýnem, PP, rozloha 14,16 ha. Vlhké louky s mokřady a tůněmi, významné biocentrum.

Bradlec, PR, rozloha 12,49 ha. Přirozený bokový porost v 3. Vegetačním stupni, ojedinělý v CHLO.

Doubrava, PR, rozloha 61,49 ha. Přírodě blízké lesní porosty charakteru dubohabřin na příkrém svahu nad nivou.

Hejtmanka, PR, rozloha 38,34 ha. Lužní les navazující na NPR Vrapač, ekosystém luhu s meandrující řekou bohatá květena.

Legenda

1.1. Urbanizovaná (městská) zástavba

- Souvislá městská zástavba
- Nesouvislá městská zástavba

1.2. Průmyslové, obchodní a dopravní areály

- Průmyslové a obchodní areály
- Silniční a železniční síť a přilehlé areály
- Areály letišť

1.3. Areály těžby, skládek a výstavby

- Areály těžby nerostných surovin
- Skládky
- Areály výstavby

1.4. Areály umělé (nezemědělské) zeleně

- Areály městské zeleně
- Areály sportu a zařízení pro volný čas

2.1. Orná půda

- Nezavlažovaná orná půda

2.2. Trvalé kultury

- Vinice
- Ovocné stromy a plantáže ovocnin

2.3. Areály travin

- Louky a pastviny

2.4. Heterogenní zemědělské areály

- Jednoroční plodiny s trvalými kulturami
- Mozaika polí, luk a trvalých kultur
- Zem. areály s podílem vegetace

3.1. Lesy

- Listnaté lesy
- Jehličnaté lesy
- Smíšené lesy

3.2. Křoviny a/nebo travní areály

- Přirozené louky
- Vřesoviště a slatiny
- Přechodné leso-křoviny

3.3. Holiny s řídkou vegetací nebo bez vegetace

- Areály s řídkou vegetací

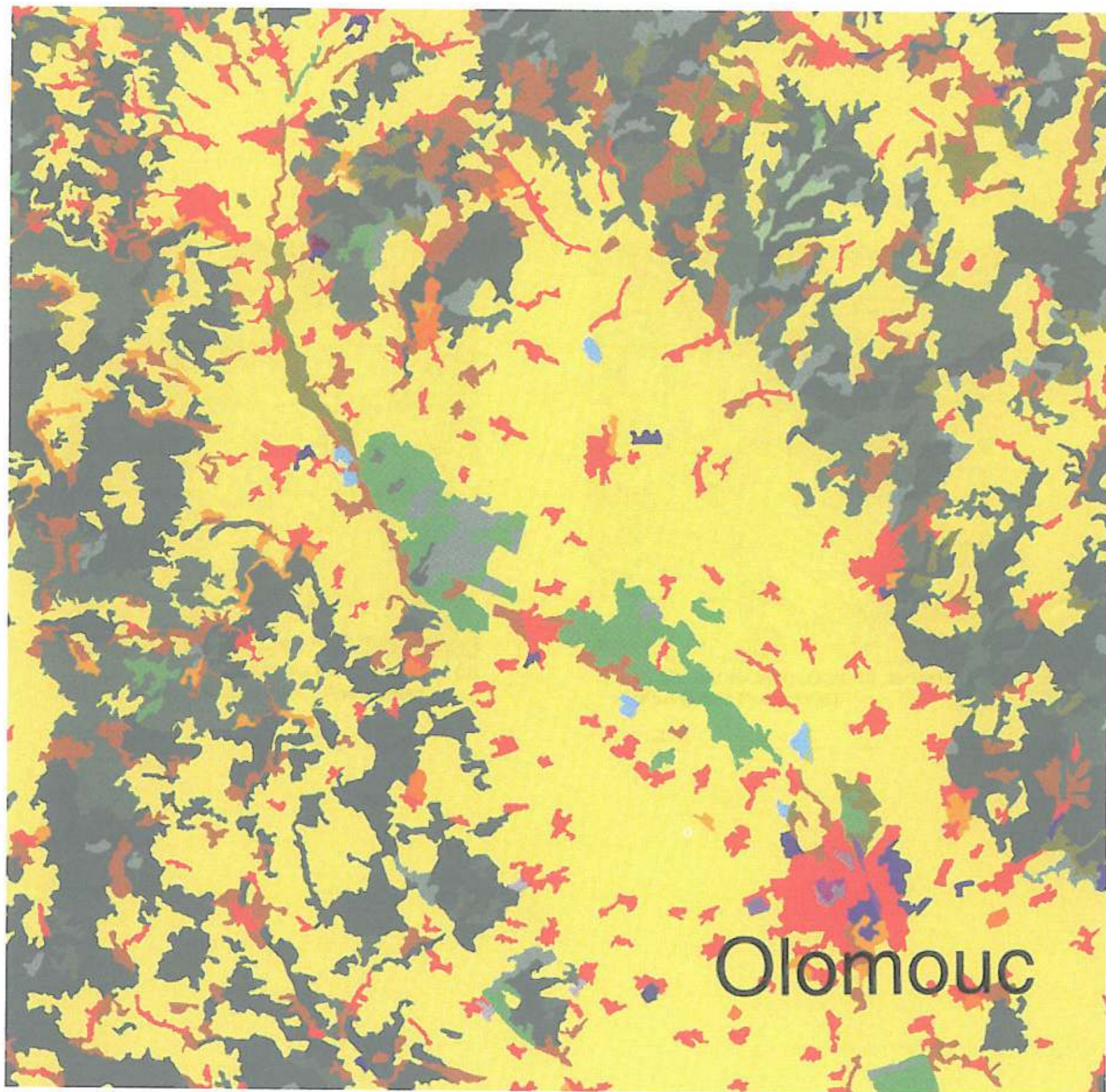
4.1. Vnitrozemské mokřady

- Močály
- Rašeliniště

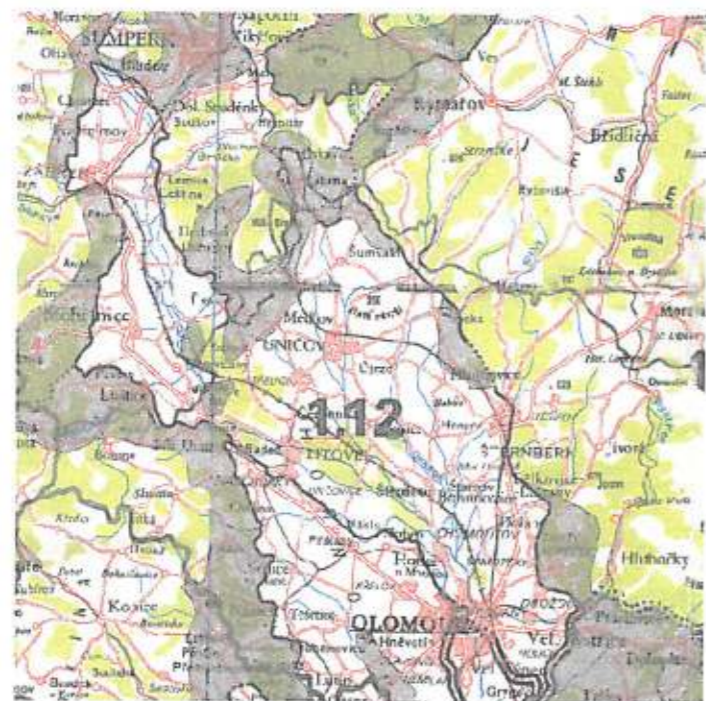
5.1. Vnitrozemské vody

- Vodní toky
- Vodní plochy

MAPA KRAJINNEHO KRYTU
(GISAT Praha 1999)

**MAPA KRAJINNEHO KRYTU
(GISAT Praha 1999)**

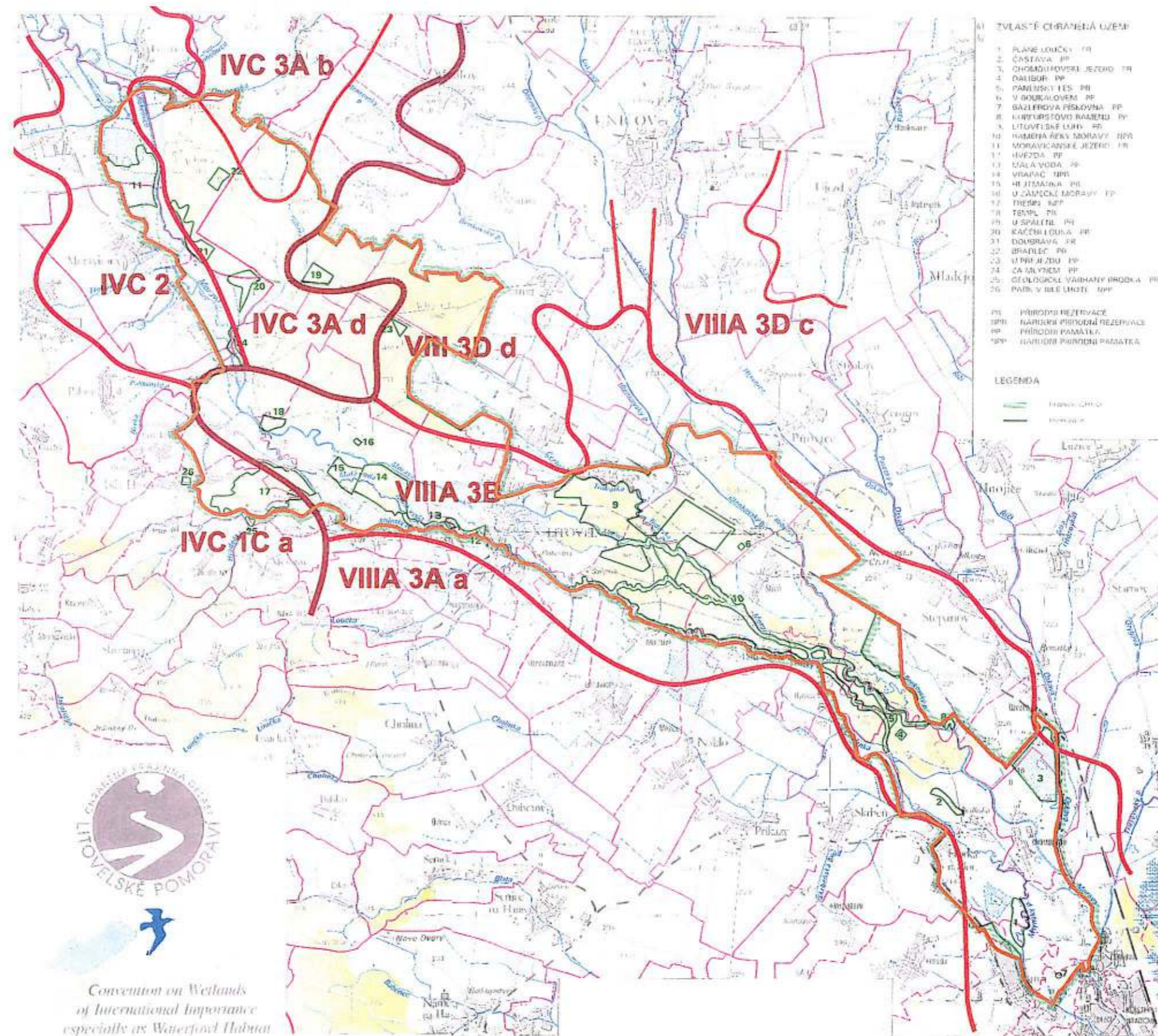
BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ ČR
(Čulek a kol. , Praha 1996)

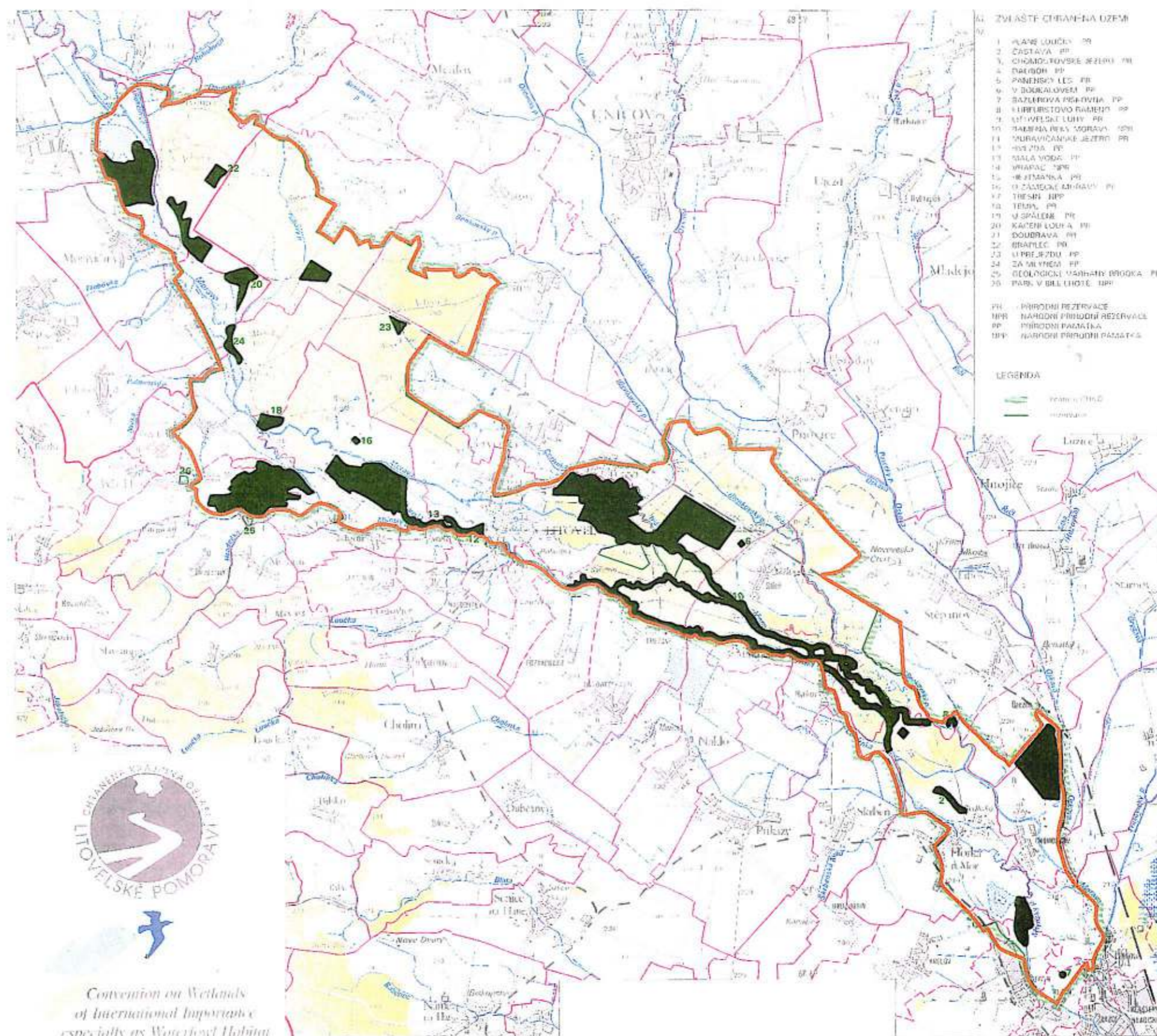
VYŠŠÍ GEOMORFOLOGICKÉ JEDNOTKY ČR
(Kartografia Praha 1996)

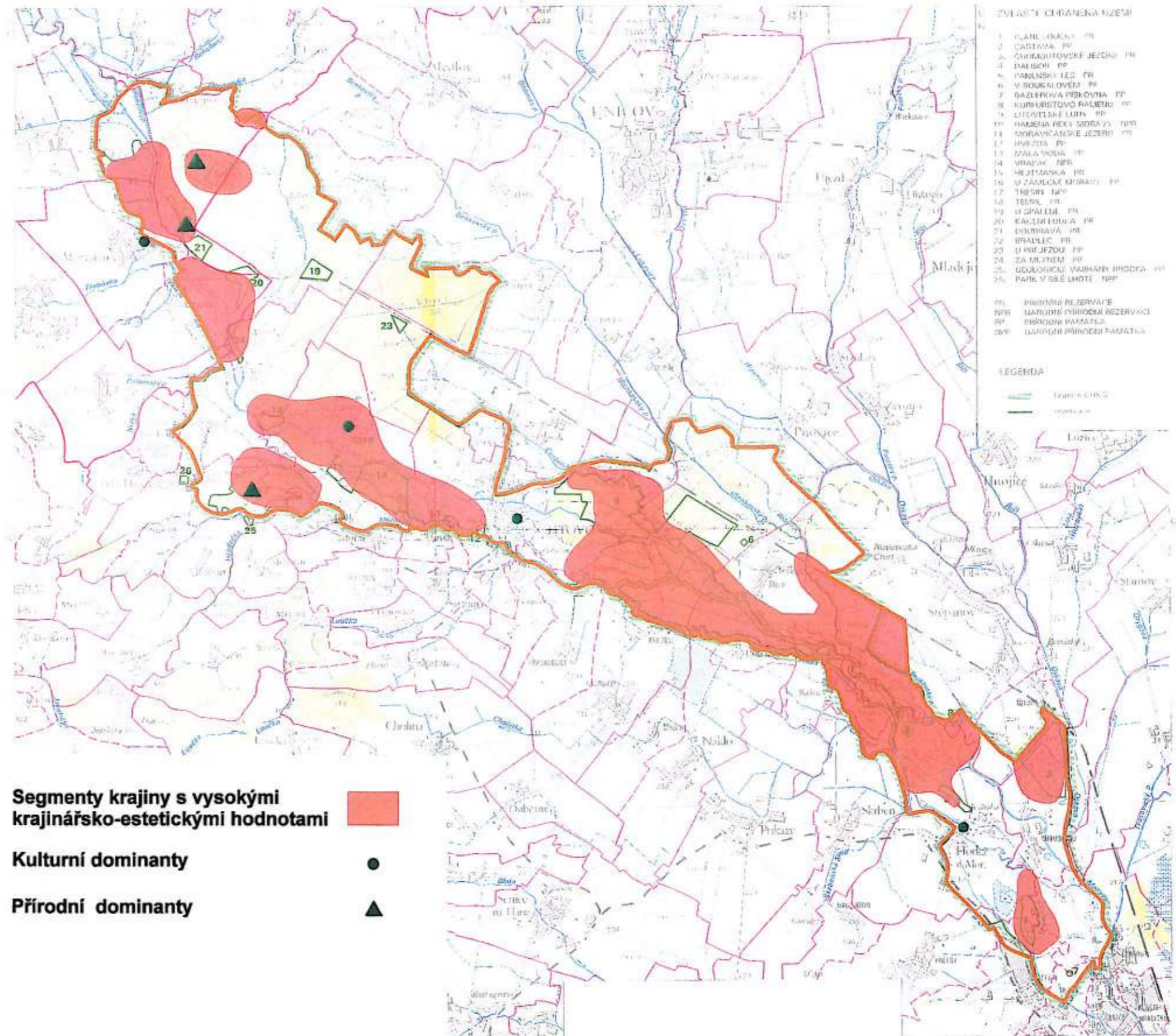
MAPA POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÉ VEGETACE ČR
(Neuhäuslová a kol. 1997)

SCHEMA GEOMORFOLOGICKÉHO ČLENĚNÍ 1:100 000

SCHEMA MALOPLOŠNÝCH ZCHÚ 1:100 000

ESTETICKÉ HODNOTY KRAJINNÉ SCÉNY 1:100 000

B.2. Kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu

B.2.1. Vesnické osídlení v krajině a lidová architektura

Sídelní struktura v CHKO Litovelské Pomoraví je dána především přírodním charakterem této oblasti, vytvořeným řekou Moravou. Oblast spadá do pravěké ekumeny od mladší doby kamenné (neolitu). První lidé se však v této oblasti objevily již ve starší době kamenné (paleolitu) před příchodem prvních zemědělců, o čemž svědčí nálezy kosterních pozůstatků pravěkého člověka z Mladečských jeskyní. Rozlehlé lužní lesy provázející tok řeky Moravy byly ještě v raném středověku zeměpanským územím bez trvalého osídlení, které sloužilo především jako loviště olomouckých úředních knížat. Postupně se tento majetek začal drobit. Podstatnou část knížecí půdy získal klášter Hradisko u Olomouce. Již při svém založení v roce 1087 dostal ves Hejčín. Po osazení území Moravy slovanskými kmeny bylo trvale obydleno celé rovinnaté území Litovelska a pahorkatina na západ a jihozápad od tohoto pozdějšího města. Dokazují to téměř všechna místní jména domácího a mnohdy starobylého charakteru, podobně jako sídelně-zeměpisné typy vesnic. Řada vsí, náležejících původně drobné české šlechtě, byla během 13. a 14. století zapojena do větších správních a hospodářských celků. V této oblasti bylo jednak dominium města Litovle, jednak olomoucké kapituly a hradu Úsova. Mladeč příslušela až do roku 1848 k úsovskému panství. V polovině 12. století patřilo klášteru území kolem vsi Chomoutova a Nákla a od počátku 13. století dvorec Štěpánovice. Koncem 14. století vznikla osídlená enkláva uprostřed dolní části dnešního CHKO v souvislosti se založením obce Střeň, která se postupně kolem obce dále rozšiřovala. Jednou z nejstarších obcí na území CHKO je Chomoutov, který byl zmiňován již v roce 1087. Do 13. století spadají svým založením Moravičany (první písemná zmínka je z roku 1200), dále Stavenice (1237), Střeň (1249), Horka nad Moravou (1271), Sedlisko (1276), Řimice (1281), Červenka (1287), Tři Dvory (1291) a Viska. Ze 14. století pocházejí první zprávy o Mladči (1350), Měniku (1358) a Březové (1398). V 16. století patřilo k největším pozemkovým vlastníkům vedle olomouckého biskupství a kláštera Hradisko i královské město Olomouc, které vlastnilo 23 vsí, z nichž Březová, Horka, Hynkov a Sedlisko leží na území dnešního CHKO.

Již od 13. století byly na řece Moravě budovány mlýny (v Litovli je jeden z nejstarších mlýnů doložen k roku 1250), náhony a jezy. Pravděpodobně nejstarší a dodnes funkční je jez Řimický, který je zmiňován již od poloviny 14. století. Na Řimickém jezu se dělí řeka Morava na dvě ramena: hlavní tok Moravy, tehdy zvaný „Samice“ a rameno zvané „Přikopa“, dnes Malá voda.

Je pozoruhodné, že v historické době existovalo v území Litovelského Pomoraví velké množství rybníků. Každá větší obec byla zpravidla obklopena několika rybníky. Naprostá většina rybníků však zanikla z ekonomických důvodů po roce 1800, kdy výnosy z rybníků nedostačovaly a byly proto zaváženy a přeměňovány na ornou půdu. Posledními svědky rybníkářské historie jsou už jen místní názvy Na rybníku, či pozůstatky bývalých rybníčních hrází v terénu – mezi Skrbení a Horkou.

Nezvládnutelnost a síla pravidelných povodní již ve středověku přiměla hanácké sedláky k nasypání věnce protipovodňových hrází kolem lužního lesa na jeho hranici se zemědělskými pozemky. Tzv. selské hráze slouží jako technické památky dodnes.

Západně od Litovle navazuje na komplex lužních lesů romanticky řešená krajina v okolí Nových zámků, která byla v letech 1597 – 1945 součástí rozlehlého úsovského panství rodu Liechtensteinů. Centrem původních krajinářských úprav je budova zámku, postaveného v roce 1690 na místě loveckého letohrádku. Zámek byl do dnešní podoby přestavěn v letech 1813 - 20 za knížete Jana Josefa z Liechtensteina architektem Josefem Hardtmuthem. Zámek a přilehlý hospodářský dvůr je těžištěm rozsáhlých krajinářských úprav krajiny, tkvicích ve vytvoření soustavy lužních prostorů se skupinami stormů a soliterami, zarámovanými porosty lužních lesů a s prostorovými a vizuálními vazbami (podpořenými alejemi) jednotlivých částí území, zámku a romantických staveb (Templ, Obelisk), které dotvářejí kompozici krajinářského areálu. Dominanta Třesina tvořila pohledové uzavření parkové krajiny a na jeho svazích byly vytvořeny další romantické stavby (např. Rytířská síň, Čertův most). Areál zámku je umístěn na kříži os, které tvoří vazbu na Litovel, do Doubravy, k hospodářskému dvoru (Nový dvůr) a hájence (Aleje). Autorem krajinářské kompozice byl Bernard Petri, který se podílel na úpravách Lednicko-Valtického areálu.

Novozámecká krajina s Třesínem a s hustými lužními lesy volně přechází severním a západním směrem do nízkých chlumů zalesněné Doubravy s dubohabrovými lesy, které se táhnou až k hradu Úsovu. Název „Doubrava“ je velice starobylý a ve středověkých písemných pramenech označuje původně zeměpanský a později knížecí Liechtensteinský lovecký revír, jehož správa sídlila na Úsově a na Nových Zámcích.

Výraznou přírodní dominantou novozámecké krajiny je vápencový hřbet Třesina, jehož východní skalnaté svahy prudce spadají do údolní nivy řeky Moravy. Při patě skalnatých rázů se nalézají 5 krasových pramenů, tzv. Řimické vyvěračky. Třesin je součástí rozsáhlého krasového území tradičně označovaného jako Severomoravský kras, jehož větší část se rozkládá mimo území CHKO v Bouzovské vrchovině. Silně zkrasovatělé devonské vápence Třesina ukrývají složité jeskynní systémy, z nichž turisticky zpřístupněné jsou Mladečské jeskyně. Velké krasové dutiny se nacházejí v různých úrovních nad i pod současnou hladinou ř. Moravy. Některé jeskyně jsou prázdné, jiné vyplněné hlinami, štěrkopisky i vodou. Pod Novými zámky je v korytě Moravy u Komina dodnes vidět zbytek tzv. „francouzského splavu“. - byl stržen povodní ve 30. letech a je spolu se zarůstajícím bývalým korytem

vodního náhonu při patě svahu Doubravy pozůstatkem vodohospodářských úprav z konce 18. století, jež měly tehdy získat vodu pro textilní manufakturu. Ta zde byla spolu s vodní pilou postavena kolem r. 1776 přímo pod zámek franc. Baronem Jeanem de Bréa. Manufaktura však nikdy nebyla uvedena do provozu. Přitékající voda neměla nikdy sílu roztočit ve strojovně dřevěný mechanismus a majitel se navíc dostal do sporu o vodu s městem Litovlí. V letech 1978 –79 byla Morava u Nových Zámků brutálně upravena těžkými kamennými záhozy. 4ervencová povodeň 1997 naštěstí část těchto kamenných břehů rozebrala a tím došlo k přírodní revitalizaci některých úseků řeky.

Přírodu Litovelského Pomoraví dotvářejí i jezera vzniklá v nedávné minulosti těžbou štěrkopísků. Byla –li těžba suroviny prováděna jen do malé hloubky a pokud břehy zůstaly s mělčinami ponechané spontánnímu růstu vegetace, pak některé lokality získaly postupně novou přírodovědeckou hodnotu jako např. Chomoutovské jezero. Na jezerech u Mohelnice těžba ještě dobíhá, jezero Poděbrady u Olomouce je využíváno ke koupání.

Vesnice na území dnešního CHKO jsou převážně zemědělského charakteru.. Jsou založeny na rovině a mají půdorys protáhlého tvaru s kompaktní zástavbou soustředěnou kolem návsi ulicové, obdélníkové nebo někdy okrouhlé. Objevují se zde jak objekty přízemní, tak i patrové. Zcela typické pro tuto oblast jsou objekty jednopodlažní s nízkým patrem (sýpkou) a okna bývají (především u empírových domů) opatřena dřevěnými žaluziemi. Usedlosti jsou řazeny z obou stran podél cesty nebo vodního toku. Usedlost se sestává z obytného stavení (někdy s vestavěným obydlím výměnkářů) a z hospodářské části. Obytná část zemědělské usedlosti je orientována do ulice nebo návsi. Typickým znakem původní lidové stavby obytného domu je „žudr“, přístavba před vchodem do domu. Dolní část byla otevřená s vchodovými oblouky a v patře byla sýpka s malými okny. Žudr se buduje u domů od 2. pol. 18. stol do 1. pol 19. stol. Kolmo k obytnému stavení, směrem do dvora, je situovaná hospodářská část. Jedná se o tzv. „hákovou“ dispozici, charakteristickou pro hanácké usedlosti. Hospodářskou část představují chlévy a kolna, která se nachází v zadní části dvora a většinou jej uzavírá. Průjezdné stodoly stávaly zpravidla v prostoru usedlosti nebo v zahradě. Zahrada je vždy pevně ohrazena cihelnými nebo kamennými zdmi, které sledují obvod obce. Od pol. 19. století se podél chlévů začaly budovat arkádová zápraží, která bývají často klenutá s kamennými pilíři.

Původní urbanistická struktura obcí ležících v CHKO byla prakticky zachována. Rovněž původní objemy a hmotové členění jsou vesměs zachovány. Původní architektonický výraz však byl setřen novodobými stavebními úpravami, které se především týkaly výměny původních oken a dveří a fasád. Původní hladké omítky s jednoduchým štukovým dekorem, lizenovými rámy, či s římsami oddělujícími přízemí od sýpkové nástavby, byly odstraněny a nahrazeny omítkami břízlitovými. Z hlediska částečně dochované původní lidové architektury je hodnotná obec Moravičany, kde citlivě udržované statky vytvářejí ucelené soubory původní lidové architektury. Hodnotné jsou i vesnice rozkládající se v členitém terénu v blízkosti hřbetu Třesina. Jedná se o Mladeč, Měnik a Řimice, přičemž

Měnik s Řimicemi mají své významné uplatnění v dálkových pohledech z volné krajiny. Hodnotný soubor původní lidové architektury, s poměrně dochovaným architektonickým výrazem, lze nalézt v Měniku, kde zástavba tvořená především patrovými domy, vytváří malebné skupiny domů. Tak jako v Moravičanech se zde objevují poměrně netypické patrové domy, navzájem propojené vjezdovou bránou a vstupní brankou, s jednoosým, poměrně úzkým průčelím a asymetrickou sedlovou střechou, široce přesazenou směrem do dvora. V ostatních obcích se hodnotné objekty původní lidové architektury objevují pouze jako jednotlivé stavby.

Nedílnou součástí vesnic v CHKO Litovelské Pomoraví jsou návesní kapličky, smírčí kříže, morové sloupy a boží muka.

Charakter jednotlivých vesnic je zřejmý z následujícího popisu a z fotodokumentace.

Březové

Obec leží v okrajové poloze CHKO. Rozlehlou náves tvoří zelená plocha s ovocným sadem a zanedbaným parčíkem. Na návsi stojí kaple z roku 1934 a kříž z konce 18. století. Zástavba uspořádaná kolem návsi má rozvolněný charakter. Zděné patrové objekty jsou mnohdy vzájemně propojeny vjezdovou branou s rovným nadpražím. Na okraji vesnice stojí bývalý vodní mlýn, který byl roku 1906 přestavěn na první rolnickou družstevní elektrárnu na Moravě.

Doubravice

Obec ležící na hranicích CHKO. Ves byla nejdříve v majetku feudálů, v letech 1669 – 1782 ji vlastnili kartuziáni. Jádro vesnice tvoří zděné objekty situované podél průjezdní komunikace. V místě původní tvrze, která byla v letech 1448-64 uváděna již jako pustá, stojí zámek viditelný z volné krajiny. Na návsi nepravidelného tvaru stojí kaple Nejsvětější Trojice. K dalším hodnotným památkám patří v obci kovárna, smírčí kříž z roku 1773 stojící poblíž kovárny, empírová stavba z 1. pol. 19. století a barokní socha sv. Jana Nepomuckého.

Horka nad Moravou

Jedná se o obec středověkého založení. První zmínka pochází z roku 1271. Již ve 13. století zde stávala tvrz. Až do roku 1535 drželi tvrz včetně dvora a mlýna vladykové z Horky. Po té vše prodali městu Olomouci. V době husitských válek byla tato vesnice opěrným bodem husitů. Samostatnou obcí se Horka stala od roku 1850. Jádro obce tvoří ulicovka s objekty řazenými okapově. Součástí statků jsou vjezdové brány. K významným stavbám v obci náleží farní barokní kostel sv. Mikuláše z roku 1753, dále bývalá stará škola a kaple z první třetiny 20. století stojící při cestě do Skrbeně a dům čp. 16.

Hynkov

Vesnice Hynkov ležící na okraji CHKO má drobné měřitko. Okrajem vesnice protéká rameno řeky Moravy zvané Mlýnský potok. Její zástavba je rozvolněná kolem nepravidelné návsi s novodobou zvoničkou a křížkem. Kompaktní řada podélně orientovaných tradičních objektů se nalézá pouze při vjezdu do obce, kde je uspořádána kolem trojúhelného prostoru. Vesnici dotváří okraj porostů kolem řeky. Až do roku 1579 byl Hynkov v držení šlechticů, kteří jej prodali městu Olomouci, v jejímž majetku byl až do roku 1848.

Chomoutov

Vesnice se připomíná již roku 1087 v listině premonstrátského kláštera Hradiska. V roce 1773 zde byl dvůr olomouckých jezuitů. Samostatnou obcí se Chomoutov stal až po roce 1850. Vesnici protéká hlavní tok řeky Moravy. Urbanistická kompozice průjezdní vesnice je doposud zachována. Rovněž objekty, které jsou řazeny podél komunikace okapově, si zachovaly svoji původní hmotu, avšak jejich architektonický výraz byl zcela setřen drobnými novodobými stavebními úpravami. Z památkového hlediska je hodnotná kaple Navštívení Panny Marie z první poloviny 19. století a socha Panny Marie z roku 1898.

Lhota nad Moravou

Vesnice drobného měřítka, vzniklá kolonizační činností kláštera Hradiska, byla prvně zmiňována kolem roku 1606. Zdejší mlýn je však uváděn již koncem 15. století. Součástí majetku kláštera byla Lhota nad Moravou až do roku 1850. Jádro vesnice tvoří rozlehlá náves s poměrně různorodou zástavbou. Objekty netvoří kompaktní frontu, ale jsou vzájemně propojeny zahradami. Původní hmotové členění je zachováno. Charakter vesnice dotváří dřevěná zvonička z 1. poloviny 19. století, dřevěný kříž a zděná boží muka.

Měnik

Nejstarší zmínka pochází z roku 1358. Vesnice byla původně biskupským zbožím a od roku 1555 se stala součástí panství Úsov. Přifařena byla do Bílé Lhoty. Vesnice je poměrně drobného měřítka se zástavbou rozloženou v členitém terénu, vytvářející malebné skupiny stavení, převážně patrových s vjezdovými branami se záklenkem. K hodnotným památkám ve vsi náleží klasicistní návesní kaple Růžencově Panny Marie z roku 1810, kříž z roku 1850 stojící před kaplí a kaple Cyrila a Metoděje při polní cestě do Řimic z roku 1869. Silueta obce se uplatňuje v dálkových pohledech.

Mladeč

Prvně je obec zmiňována v roce 1350 pod názvem Mladcz, v roce 1405 nese název Mladsse. Z období mezi 15. – 19. stoletím se dochovalo několik názvů – Mladec, Mledce, Mladice, Mladčí a Mlač. V roce 1371 bylo v obci zřízeno tzv. mladečské mýto. Původně patřila Mladeč k mohelnickému biskupskému panství, později se stala jako manské zboží součástí panství Úsovského. K tomuto panství přislušela až do roku 1848. Od roku 1850 se Mladeč stala samostatnou obcí okresu Litovel a od roku 1960 je součástí okresu Olomouc. Obec se rozkládá při potoku Hradečka a ramenech Moravy. V jejím středu leží okrouhlá, částečně zastavěná náves. Různorodá zástavba je rozvolněná podél průjezdní komunikace. Vesnice má kopcovité zázemí s částečně zalesněným terénem. Krasové jeskyně v blízkosti Mladče byly objeveny počátkem 19. století. K hodnotným stavbám náleží kaple sv. Floriana z 18. století, kaple sv. Eustacha a několik objektů drobné architektury. Obec se uplatňuje v dálkových pohledech.

Mitrovice

Osada drobného měřítka náležející k Moravičanům leží na okraji vyvýšené říční terasy nad údolní nivou. Zástavba je tvořena zděnými domky situovanými podél průjezdní komunikace.

Moravičany

Prvně jsou Moravičany zmiňovány již v roce 1200. Nejprve je vlastnili páni z Búzova a později feudálové z Vildenberka. Od roku 1381 byly ve vlastnictví kartuziánů a to až do roku 1782. Z původního slovanského sídliště vzniklo opevněné feudální sídlo. Mimo opevnění pak vznikla na soutoku řek Moravy a Třebůvky zemědělská osada. Jádrem vesnice prochází průjezdní komunikace s kompaktní zástavbou po obou stranách. Některá stavení jsou orientovaná štitově. Jedná se o patrové objekty s jednoosým průčelím, navzájem propojené vjezdovou branou s rovným nadpražím. Podélně orientovaná stavení se vyznačují vjezdovými branami se záklenkem. Řada stavení je v duchu empiru s typickými dřevěnými žaluziemi na oknech v patře. K významným stavbám v obci náleží původně gotický kostel sv. Jiří s areálem renesanční fary, školy a ohradní zdi s bránou a kaplí z 19. století., který je situován v místě bývalého velkomoravského hradiska s pohřebištěm. Před návsi stojí kaple sv. Floriána se smírčím křížem. Hodnotné je barokní sousoší P. Marie, sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého z 18. století. K místním památkám dále náleží smírčí kříž ze 16. století a při staré cestě do Loštic kaple z přelomu 18. a 19. století. V dálkových pohledech se především uplatňuje dominanta kostela.

Řimice

První zmínka o vsi se vztahuje k roku 1281. V 15. století zde stávala tvrz. Ves byla v majetku úsovského a bouzovského hradu. Součástí okresu Litovel se stala od roku 1850. Pod okres Olomouc patří od roku 1960. Zástavbu obce tvoří zděné patrové statky mohutného měřítka, které jsou rozptýleny ve složitém terénu a nebo situovány podél komunikací. Do návsi s kamenným sousoším a kaplí ústí několik komunikací. Významnými stavbami v Řimicích jsou kaple sv. Jana Nepomuckého na návsi z roku 1727, pravoslavný chrám sv. Ludmily z roku 1933, římská tvrz a sloupová boží muka u silnice do Nových Mlýnů. Vesnice je hodnotná z hlediska dochované lidové architektury.

Sedlisko

Osada je součástí obce Horka nad Moravou. Jádrem vesnice tvoří nepravidelná náves s kapličkou, do které ústí několik komunikací. Zástavbu tvoří převážně přízemní domky, objevuje se klasicistní nástavba sýpek. Orientace objektů ke okapová. Rozptýlená zástavba převažuje v okrajové části vesnice.

Stavenice

Lokalita je zmiňována prvně v roce 1273 jako Stebnicz. V 16. století náležely Stavenice k úsovskému špitálu. Zástavbu tvoří přízemní zděné domky uspořádané kolem průjezdní komunikace. Památkou místního významu je kaple, kamenný kříž z roku 1816 a boží muka z druhé poloviny 18. století. Obec je významná z hlediska archeologického. Na západním svahu Velkého Brabce se nalézá mohylové pohřebiště lužické kultury. V blízkosti obce leží rovněž slovanské malohradištní hradisko.

Střeň

Střeň je poprvé zmiňována v roce 1249 jako majetek premonstrátského kláštera Hradisko v Olomouci. V roce 1498 se Střeň, tehdy řečená Vstržeň, dostala do rukou Jana Pňovského ze Sovince. Zpět do vlastnictví kláštera Hradisko se Střeň vrací až v průběhu 16. století. Jádrem vesnice tvoří náves s kapličkou, kde je zástavba poměrně kompaktní. V severovýchodní části obce je zástavba rozptýlená s převažujícími novostavbami. K hodnotným stavbám ve vsi náleží kaple Panny Marie z roku 1718, která byla postavena na náklady obce spolu s několika kamennými kříži. Kolem obce jsou tzv. selské protipovodňové hráze.

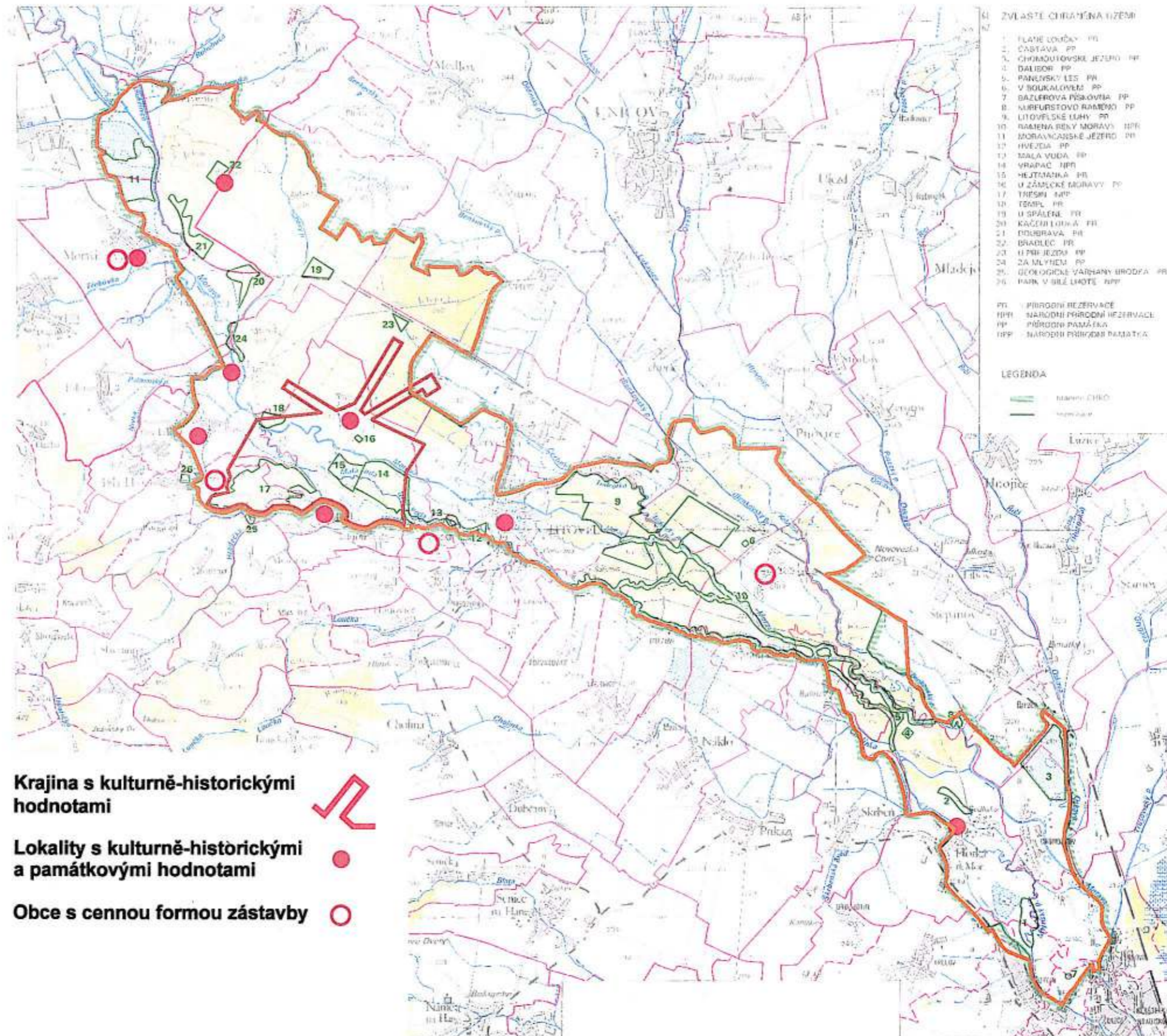
Tři Dvory

Vznik obce spadá do období Německé kolonizace na konci 13. století. Až do roku 1850 byly Tři Dvory poddanskou obcí panství města Litovle. Svůj

název obec získala od pospolitosti tří selských dvorů. Jádrem vesnice tvoří průjezdná náves s velkou čtvercovou kaplí. Zástavba lemující náves je tvořena jak přízemními tak i patrovými zděnými objekty se štitovou i okapovou orientací. Hodnotná z památkového hlediska je barokní kaple sv. Floriána z roku 1774 a smírčí kříž ze 16. století.

Viska

Mlýn se zde připomíná již ve 13. století. V 16. – 17. století byla ve vsi papírna. Až do roku 1850 patřila Viska k panství města Litovle. Jedná se o vesnici drobného měřítka ležící uprostřed luk a polí. Zástavbu tvoří rozvolněná ulicovka s převážně přízemními domky situovanými v zahradách. Na okraji vesnice stojí mlýn. Významnou stavbou je kaple sv. Floriána z roku 1763 a kamenná sloupová boží muka z roku 1691 stojící před obcí.

- Krajina s kulturně-historickými hodnotami**
- Lokality s kulturně-historickými a památkovými hodnotami**
- Obce s cennou formou zástavby**

HODNOTY KULTURNÍ A HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY 1:100 000

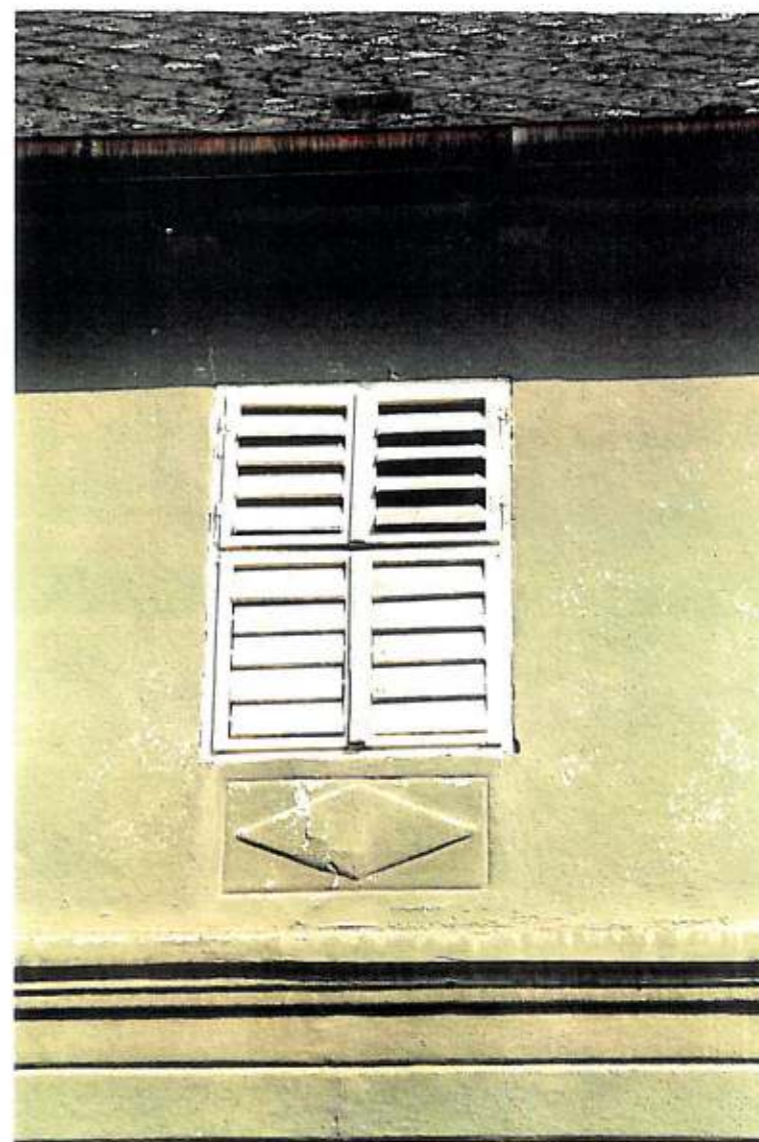
MORAVIČANY

Obytné stavení se sýpkou v nástavbě zdůrazněné lizénovými rámy.

MORAVIČANY

Ulicová náves s obytnými domy štítově i podélně orientovanými.

MORAVIČANY

Typické dřevěné žaluzie na oknech v patře empírových domů.

MORAVIČANY

Vesnici dominuje monumentální areál kostela sv. Jiří.

VÍSKA

Sloupová boží muka stojící před obcí.

MLADEČ
Citlivě zrekonstruovaný objekt bývalého mlýna.

BŘEZOVÉ
Původní stavení s typickou nástavbou sýpky
v kontrastu s novodobě upraveným objektem.

DOUBRAVICE
Hodnotný příklad dochované původní lidové
architektury představuje kovárna na návsi .

MĚNÍK
Zástavba v členitém terénu vytváří malebné skupiny
domů navzájem propojené vjezdovými branami.

SEDLISKO

Malebné zákoutí s kapličkou a pískovcovým křížkem.

MĚNÍK

Návesní kaple Růžencové Panny Marie v Měníku.

CHOMOUTOV

Kaple navštívení Panny Marie z 1. poloviny 19. století.

B.2.2. Litovel – historické město v kulturní krajině

B.2.2.1. Nástin prehistorického a historického osídlování Hornomoravského úvalu

Přírodní prostředí a jeho osídlování byly vždy úzce spojeny. Pro území, jehož přírodní charakter byl specifický a pro osídlování zvláště příznivý, to platí ještě výrazněji. Takovou oblastí je území Hornomoravského úvalu. Řeka Morava u Mohelnické brázdy přechází po překonání vrchů mezi Úsovem a Mladčí do vlastního Hornomoravského úvalu s dodnes zachovaným souvislým zalesněním navazujícím na široký pás lužních lesů moravské nivy. Původní bažinaté území s četnými říčními meandry a bočními toky vytvářelo příznivé podmínky pro člověka lovce a sběrače. Existenci člověka na území CHKO už v době mladého paleolitu (40 tis- 9. tis. Let př. Kr., homo sapiens sapiens) zdůvodňují zejména dobré podmínky rybolovu. Byly zde však také podmínky pro pozdější opuštění kořistnického opatřování potravin, počátky zemědělské činnosti i trvalé usazení člověka. Jarní náplavy zúrodňovaly okolní půdu a člověk – zemědělec si od neolitu vytvářel stálá sídla. Od té doby platí ve vztahu příroda – osídlení zpětná vazba, člověk pak do přírodního prostředí zasahuje – někdy s ním v souladu, jindy necitlivě.

S osídlením souvisela – v širší oblasti i v omezeném území – též cestní síť. Nejvýznamnější byly dálkové cesty (ve střední Evropě v době prehistorické i raně dějinné převážně zalesněné), využívající pro své trasy zejména území při říčních tocích. Jednotlivá sídla vzniklá od středověku spojovaly místní komunikace s brody či mostky přes vodoteče – následně vzniklá sídla pak základní síť zahušťovala.

Sídla vznikala podle místních podmínek, nebo byla záměrně zakládána. V obou případech, a zejména při zakládání sídel, sledovala se ochrana před možnými zátopami. Proto se pro ně využívala výšinná poloha, jako např. - u Olomouce tři návrší – vrch Václavský (226 m), Petrský (228 m) a Michalský (233 m), jež tvořila základ pozdějšího historického jádra města. Pro plánovitě zakládaná sídla, k nimž v CHKO Litovelské Pomoraví patří zejména středověké město Litovel, bylo nebezpečí povodní uváženo při jeho situování v určené poloze, jež ovšem nevyklučovalo nebezpečí stoleté vody (např. povodeň v r. 1997).

Nejstarším dokladem pohybu člověka na území CHKO je nález několika lebek a částí koster mužů, žen a dětí v Mladečských jeskyních. Zdejší lidé byli v období počátku mladého paleolitu lovci, jak ukazují nálezy kostěných hrotů kopí a kamenné industrie, také však se živili rybolovem. Pro tuto dobu je charakteristické využívání přírodního prostředí k bydlení, zde jeskyni.

První zemědělská sídla vznikala na našem území v mladší době kamenné (neolitu) někdy před r. 5000 př. Kr v Čechách, na severní Moravě o něco později. Praveký člověk často bydlel v kúlových domech v pozdější rodové společnosti v kúlových velkodomech s až čtyřtraktovou dispozicí a části využívanou pro hospodářské zvířectvo. V Čechách byly takové domy zjištěny v Bylanech na Kutnohorsku s objekty orientovanými podélnou osou sever – jih a v Postoloprtech, největší sídliště s takovými objekty na Moravě bylo odkryto v Mohelnici. Zdejší tzv. dlouhé domy dosahují délky 13 až 24 m a šířky kolem 6 m. Objeveny tu byly i pece sloužící k přípravě potravy a snad i k vypalování zdejší charakteristické lineární keramiky.

Pozoruhodné jsou i četné sošky a kultovní předměty z vypálené hlíny, někdy užívané jako závěsky – amulety. Jiné sídliště z mladší doby kamenné bylo objeveno v Olomouci-Neředině (jižně od CHKO) s kulturou keramiky volutové, jež přeživalo až do pozdní doby bronzové.

Pro osídlení Keltů v hodnocení území jsou jen skromné doklady. Keltové však měli relativně nedaleko oppidum Staré hradisko u Okluk na Prostějovsku, na Moravě nejvýznamnější.

O existenci Římanů se dosud pochybovalo, nově se však objevil názor, že římské vojsko mělo v Olomouci svou vojenskou stanici (statio).

B.2.2.2. Historické obchodní cesta

Uzemím procházely či se ho dotýkaly dvě staré evropsky významné dálkové cesty. Jednou z nich byla stará euroasijská cesta od Atlantického oceánu Paříž-Mohuč-Řezno-Praha-Olomouc-Krakov-Vladimír-Kaspické moře, procházející horním Pomoravím v oblasti CHKO. Křížila ji severojižní jantarová cesta od jihu k Baltu, za Římanů doložená zprávami Plinia Staršího, jež však měla na Moravě dvě trasy. Cesta přicházela na jižní Moravu z Carnunta, v dalším trasa východní vedla přes pozdější Břeclav, Mikulčice a Staré Město do Moravské brány, trasa západní přes Brno a Olomouc rovněž do Moravské brány. Západní trasa se v Olomouci pouze dotýkala CHKO Litovelské Pomoraví.

Příchod Slovanů a pozdější Velká Morava rovněž ovlivňuje zdejší osídlení. Staroslovanské osídlení je např. doloženo v Moravičanech (mimo CHKO). Četné nálezy řemeslných výrobků při archeologických výzkumech v Olomouci dokládají úzké vztahy k Velké Moravě a podporují představu, že Olomouc byla přímo velkomoravským hradištěm. Pokročilá řemeslná výroba v době velkomoravské je doložena mj. objevem 25 velkých baterií železářských redukčních pecí zahloubených do spraše v Želechovicích (severovýchodně od CHKO při Uničově) s výrobou železa z krevelové rudy při teplotě kolem 1400°C. Zde nalezená keramika se datuje do konce 8. či poč. 9. století, tedy před vrcholným obdobím Velké Moravy.

Po vytlačení polské moci v roce 1019 (1020) se podařilo připojit Moravu k českému státu. Při volbě nového rezidenčního sídla Přemyslovců se první moravský údělník Břetislav usadil na Olomouckém hradě prvně

zmiňovaném v roce 1055. Jeho nástupce Ota I. Sličný (1061-87) začal olomouckou větev přemyslovské sekundogenitury. Z rozhodnutí českého panovníka bylo na Moravě obnoveno v roce 1063 biskupství jeho založením při kostele sv. Petra za Oty I. Sličného, který také spolu s manželkou Eufemií založil v roce 1078 nedaleko Olomouce původně benediktinský klášter Hradisko jako rodinný klášter olomouckých Přemyslovců. Před rokem 1107 byla založena biskupská katedrála sv. Václava při níž byl vybudován kapitulní dům a přemyslovský palác, jehož základy byly objeveny při současném archeologickém výzkumu. Olomoučtí přemyslovci, biskupové i Klášter hradisko pak kolonizovali blízké i vzdálené okolí a v tom k nim později přistoupili i příslušníci nižší šlechty. Osídlení v 11. a 12. století v CHKO nebo nedalekém okolí dokládají archeologické nálezy v Příkazech, Rozvadovicích, Myslechovicích i Střelcích a historické zprávy v Řepčíně, Chomoutově, Skrbni, Náklu atd. Existence sídel v té době prokazují i pohřebiště v Náklu, Unčovicích, Nasobůrkách, Myslechovicích, Mladci atd. V r. 1149 (1150) byli benediktini vypuzeni z Hradiska do Opatovic a nahrazeni premonstráty. Klášter pak byl zničen za vpádu Tatarů v r. 1241. Kolem roku 1200 olomoucké úřední knížectví zaniklo. Ve 13. a 14. století jsou prvně zmiňovány další obce v CHKO – Horka na Moravě (1271), Řimice (1336), Měnik (1338), Bílá Lhota (1356), Nasobůrky (1373), Tři Dvory (1393) atd. Litovelské Staré Město mělo do 1. pol. 13. století charakter trhové vsi, nejvýznamnější kolonizační akcí v území CHKO bylo založení města Litovle. Po založení sídel a v pozdější době docházelo často ke změnám jejich vlastnictví a u obcí v majetku nižší šlechty k výstavbě gotických tvrzí.

Kromě kolonizační činnosti vyvíjely olomoucké biskupství a klášter hradisko také stavební aktivitu. Románské stavby na území existovaly, ale nedochovaly se – stejně jako u kláštera Hradisko po jeho čtyřnásobném vyvrácení (v. 1241, 1432, 1467 a 1643) z doby románské už nic nestojí. S největší pravděpodobností byly románské kostely sv. Jakuba Většího v Litovelském Starém Městě a kostel sv. Jiří v Náklu. Kostel ve Starém Městě se připomíná v roce 1382 a románskému či raně gotickému charakteru nasvědčuje náhrobník s latinským nápisem a letopočtem 1303, nalezený u presbytáře. Po poničení kostela snad Švédy v roce 1643 byl nahrazen barokní novostavbou s rozšířením jeho patrocina na sv. Filipa a Jakuba. Na starý původ ukazuje i charakter obce jako trhové vsi zřejmě ze 12. století, snad postižené za tatarského vpádu v roce 1241. Kostel stojí ve středunáměstí a původně ho obklopoval hřbitov. Kostel sv. Jiří v obci Náklo (mimo CHKO) se připomíná v roce 1250, byl však v letech 1696-98 nahrazen barokní novostavbou snad od Giovanniho Pictra Tencally, s ponecháním renesanční věže.

B.2.2.3. Urbanistický a architektonický vývoj města Litovle

Pro způsob založení středověkého města Litovle jsou mimořádně významné přírodní podmínky a též existence zdejších starších sídel. Řeka Morava se u obce Řimice větví ve dva toky – vlastní Moravu a Mlýnský potok (Mlýnskou Moravu), od něhož se ještě odděluje v krátkém úseku Malá Voda.

V území potínaném od západu k východu několika vodními toky vznikla před lokací Litovle dvě sídla – osada rybářů a Litovelské Staré Město. Poloha rybářské osady není bližší známa, nelze však vyloučit její situování na místě pozdějšího historického jádra Litovle (tak tomu bylo u Otakarovských měst, např. u Malé Strany, Kadaně aj.), s následným násilným přemístěním původních obyvatel. Staré Město bylo – jak už výše uvedeno – starší trhovou vsí s kostelem a obdélným náměstím s hlavní osou kolmou k vodním tokům s mostky přes ně.

Litovel byla situována v blízkosti města Uničova (7 km), založeného za Přemysla Otakara I. v roce 1219, v rozporu s milovým právem. Ve středověku ojedinělé porušení základních městských práv vysvětlují výjimečné situační podmínky pro založení Litovle s možností využití vodotečí k jejich ochraně a královský zakladatel obou měst – obráceně potvrzuje, že Litovel byla založena jako královské a ne poddanské město, jimž se stala později.

Zakladatelem města byl Přemysl Otakar II. zřejmě před rokem 1267, kdy je (ve falzu) zmíněno Staré město a špitál rytířského řádu sv. Ducha s kostelem P. Marie. Ten se nacházel vně jádra při pozdější Uničovské bráně kolem roku 1545 byl již opuštěn a v roce 1550 byl v majetku obce. Litovel pak na jeho místě vybudovala nový městský špitál, který po požáru v roce 1629 zanikl. Litovel se dále uvádí v roce 1270 a v listině Václava II. z roku 1287, v níž je zmíněn Heinricus řečený Epich, který byl lokátorem města (quondam fundator) a podle uvedené listiny získal od Přemysla Otakara II. rychtářství a myto. Litovel pak v roce 1291 dostal milové právo a právo hradeb.

Litovel patří mezi téměř sty městy založenými Přemyslem Otakarem II. k vynikající ukázce fundace města, v jehož půdorysném rozvrhu se projeví i směry starších obchodních tras hlavních cest. Základem komunikační sítě je etruský kříž hlavních ulic – severojižní cardo a východozápadní decumanus, protínajících čtvercové náměstí vždy v polovině jeho stran. V tom směru je Litovel spolu s Novým Bydžovem klasickou ukázkou této půdorysné osnovy města vzniklého za vlády posledních Přemyslovců. Hlavní komunikací byla trasa severojižní ve směru staré cesta Olomouc – Litovel – Uničov – Šumperk (s odbočkou na Rýmařov a Bruntál), uplatňující se ve středu města v ulicích Masarykova a 1. máje. Příčná trasa východozápadní byla pouze podružná – na východě končila jen v předměstí a na západě u městských hradeb. Na základní komunikační kříž navázaly ostatní se zmíněnými trasami rovnoběžné ulice, rozdělující městské jádro na pravoúhlé bloky. Tak ve směru severojižním vybíhají z koutů náměstí ulice dnes Boskovicova – Vlašimova a Poděbradova – Šafaříkova, při vnitřním obvodu pak ulice Komenského a Jungmanova. Ve směru východozápadním jsou to při vnitřním obvodu ulice Revoluční – Třebízského a ulice Havlíčkova. Hlavní veřejnou stavbou byl farní chrám sv. Marka, situovaný při severozápadním obvodu města. Ve městě byl založen klášter, parcely měšťanských domů byly rozvrženy kolmo k náměstním stranám.

Povolení vybudovat městské opevnění vydal Václav II. a dostavěl je v roce 1327 Jan Lucemburský, s osvobozením od všech dávek i poplatků po dobu dvanácti let a určením výšky hradeb (7m). Hradební zeď ze 14. století (celková délka je 1500m) byla ve 2. polovině 15. století doplněna vnějším

pásem zesíleným poloválcovými či polygonálními baštami dovnitř otevřenými. Vstupy do městského jádra zajišťovaly brány – na severu brána Uničovská a na jihu brána olomoucká, doplněná později na olomouckém předměstí za mosty přes ramena řeky dvěma brankami, z nichž se branka u Předního mlýnu nazývala Bílá. Na východě stála brána zvaná Kutteltumdl (stál při městských jatkách), na západě brány nebylo, stála tu jen Vodní věž. Před branou Olomouckou a Uničovskou zesilovaly opevnění barbakány. Za třicetileté války opanovali město Švédové, kteří v roce 1643 opevnění i brány poničili, oboji však bylo později obnoveno. Staré Město nebylo nikdy začleněno do městského opevnění.

Při založení města se vynikajícím způsobem využilo vodoteči – jednak při prohloubení jeho obrany napájením hradebních příkopů a dvou rybníků na východní straně, jednak při zajišťování vody pro různá městská zařízení. V tom směru bylo pozoruhodným činem využití říčního ramene Moravy Nečiz, odbočujícího na západní straně z řeky a na východě se pak do ní vracejícího. Potok zvaný také Městská strouha protíná historické jádro ve směru západ – východ a dělí je v severní a jižní polovinu. Městská strouha byla v jádře regulovaná, ale nezůstala časem v původní podobě – v prostoru náměstí byla později překlenuta. Kdy se tak stalo, není možné blíže určit – na situačním plánu z roku 1744 je již zde překryta, stejně jako na mapě stabilního katastru z roku 1834. Obě mapy zároveň dokládají původní stav městského jádra, částečně pozměněného od druhé poloviny 19. století.

Vztah města k vodním tokům a jejich rybářskému využívání prokazuje také městský znak Litovle. Doba jeho přidělení není známa, znak je však středověkého původu (je doložen v roce 1450). Na modrém štítě znaku jsou svisle situovány dvě ryby s hlavami vzhůru a hřbetem ven – na pravé straně kapr a na levé štika (V.R. Widimský znak nesprávně doplnil o královskou korunu).

Litovel byla založena jako královské město, ale královský hrad v něm ani při jeho vzniku ani později vybudován nebyl. Královským městem zůstal až do doby kolem roku 1460, ač byla v 1. polovině 15. století častěji zastavována. Markrabě Jan odkázal ve 14. století Litovel svému synu Prokopovi, v jehož majetku byla v roce 1382. V roce 1406 měl město v zástavě Přibík, v letech 1410-13 se Litovel uvádí mezi královskými městy. Zikmund Lucemburský potvrdil městu privilegia, ale podřídil je v roce 1421 olomouckému biskupovi. Rovněž Albrecht Rakouský potvrdil v letech 1426 a 1430 jeho práva, po dočasném opanování Litovle v roce 1437 tábority byla dána pod ochranu královského hejtmana Karla st. z Vlašimi. Ladislav Pohrobek zapsal město v roce 1450 Prockovi z Kunštátu s právem vybudování hradu v něm, jak se však nestalo. Privilegia rychty potvrdil Prockovi v roce 1459 i Jiří z Poděbrad, který dal kolem roku 1460 Litovel dědičně Karlovi z Vlašimi sídlícímu na Úsově. Královna vdova Marie koupila v roce 1527 díl Litovle i s vesnicemi, který byl v královském držení až do roku 1623. Litovel se tak stala po roce 1460 městem poddanským. Feudální hrad ani zámek zde nevznikly, byla tu jen rychta, z níž později vznikla radnice. Budova rychty se uvádí v roce 1429, z doby před jejím využíváním pro radniční účely pochází lomený gotický portál s reliefním znakem pánů z Vlašimi se dvěma supími

hlavami v nadpraží datovaným r. 1489, který byl přemístěn na dvorní průčelí. Ze 2. poloviny 15. století pochází také síťová žebrová klenba v přízemní místnosti vlevo od dolní síně.

Z *doby gotické* pochází část farního chrámu sv. Marka a kaple sv. Jiří v jeho sousedství. Farní kostel byl budován hned po založení města, ale původní skromnější stavbu prvně zmiňovanou v roce 1342 nahradil ve 2. polovině 14. století nový výstavnější chrám – v roce 1383 se uvádí dar „na stavbu kostela sv. Marka“. Ze 14. století pochází zdivo presbyteria a dolní část věže, v pozdní gotice byla ke kněžišti přistavěna sakristie s okny datovaným rokem 1529 a vstupním sedlovým portálem s bohatým ostěním a letopočtem 1532 v nadpraží. Farní chrám byl barokizován, zato se v původní pozdně gotické podobě zachovala tzv. Moravská (Česká) kaple sv. Jiří, stojící jižně od presbyteria farního kostela. Jednolodní kostelík bez vnějších opěráků a s třídílným závěrem je zaklenut síťovou žebrovou klenbou. Jeho bližší datování je obtížné, kostel *zanikl mezi lety 1465-1513*.

Velkou transformací prošlo město v *době renesanční*. Litovel koupila v roce 1557 rychta od Jana Dětricha Černoorského z Boskovic za pět set kop grošů českých na radnici. V roce 1572 pak měšťané budovu přestavěli a zvýraznili přístavbou věže na pilotech při Městské strouze. Věž dostala ohoz a bání s lucernou, radniční budovu se stylovým vstupním portálem ukončila atika – tak radnici ukazuje městský pohled z doby kolem roku 1630. Rovněž věž farního kostela sv. Marka byla ve 2. polovině 16. století vyvýšena. V renesanci vznikla řada měšťanských domů, z nichž se některé v jádru dochovaly – např. Langův dům čp. 171 na náměstí Přemysla Otakara se vstupním portálem z roku 1542, dům soukenického cechu čp. 675 z roku 1570 na náměstí Svobody při vnitřní straně městských hradeb, dům čp. 751 v Poděbradově ulici či dům čp. 626 v ulici 1. máje. Bohužel byl v nedávné době zbořen Harbichův dům se sgrafitovou výzdobou na jižní straně náměstí spolu se starou tiskárnou a nahrazen novostavbou. Také Olomoucká brána dostala v renesanci nové ukončení s ochozem, v té době vznikl na předměstí před Uničovskou branou most přes Moravu (prvně připomínán v roce 1592), později často přestavován a s novodobou mostovkou. V renesanci tehdy vznikla nová věžová kompozice městského panoramatu, v němž dominovala věž budovy městské samosprávy – radnice doplněná věžemi farního chrámu. Stejně tomu tak bylo v Olomouci a Vyškově, města v rovině často zvýrazňovaly vysoké věžové dominanty (např. v Tovačově). Území západně od Litovle pokrývá rozsáhlý lesní komplex Doubrava, který byl v době pánů z Vlašimi oblíbeným lovištěm. V 16. století byl k pohodlí lovců postaven renesanční letohrádek, kde byli hosty mj. také císařové Maxmilián II., Rudolf II. i Matyáš.

Rovněž dlouhé *období baroka* (1620-1780) přineslo Litovli některé změny. V neklidné době třicetileté války to bylo především poboření městských bran a hradeb. Veduta města z roku 1730 i Wernerův pohled z poloviny 18. století však dokládají, že brány byly pak obnoveny a hrady navíc doplněny o cihelné bastiony s kurtinami. V 17. století litovelští přikoupili na náměstí tzv. panský dvůr vedle radniční věže a po překlenutí

uličky jej spojili s radnicí. Po požáru v roce 1724 věž zvýšili a opatřili novým ochozem a vysokou helmici se dvěma lucernami. Tak zůstala radniční věž hlavní dominantou města. Věž farního kostela sv. Marka byla v roce 1699 vyvýšena. Zvýšením obou hlavních městských dominant bylo panorama Litovle ještě zvýrazněno.

Baroko se ve město projevilo především v úpravě starších či výstavbou nových církevních objektů. U chrámu sv. Marka bylo po zboření staré lodi vybudováno v letech 1675-77 nové trojlodí s bočními kaplemi a emporami. Na východní straně ozdobil převýšenou hlavní loď při styku s kněžištěm stylový štít. Na jižní straně presbyteria byla v 1. polovině 18. století přistavěna Englemannova kaple. Na Staroměstském náměstí vystavěl Adam Glockel do roku 1692 na místě starého kostelíka nový kostel sv. Jakuba a Filipa jako orientovanou jednolodní stavbu s trojboce ukončeným presbyteriem a hranolovou věží při jeho jižní straně. Okolo kostela byl až do roku 1927 hřbitov. Výše zmíněný špitál s kostelem P. Marie na Uničovském předměstí vyhořel a po zboření ruin vznikla na jeho místě farská zahrada. Naopak v roce 1668 koupila kněžna Jana Beatrice, manželka Karla Eusebia z Lichtenštejna, výše uvedený dům čp. 675 na náměstí Svobody a zřídil z něj špitál pro kněžské služebnictvo. K baroknímu urbanismu patří také náměstní sloupy. Uprostřed východní části náměstí Přemysla Otakara byl na paměť moru v roce 1714 vybudován v roce 1724 morový sloup od V. Rendra, se sochami sv. Šebestiána, Rocha, Karla Boromejského a Jana Sarkandra dole, v otevřené trojboké kaplici se sochami sv. Pavlína a Rozálie a nahoře se sochou Immaculaty s adorujícím andělem. Na Staroměstském náměstí vznikl na počátku 18. století trojičný sloup se sousoším N. Trojice ve vrcholu. Další barokní sochy ozdobily některé stavby a prostory, jako např. socha sv. Jana Nepomuckého z pol. 18. století, most přes Moravu na Uničovském předměstí. V té době dostaly některé starší domy barokní průčelí s pilastry ve vysokém řádu, jako např. v r. 1707 výše zmíněné domy Langův č. 171 a čp. 626, nebo byly postaveny nové domy – např. v době kolem roku 1700 dům čp. 764 v Masarykově ulici. Renesanční letohrádek v lesním areálu Doubrava dal v roce 1690 kníže Jan Adam z Lichtenštejna strhnout a nahradit barokním zámek (Noví Zámky). V letech 1730-33 jej přestavěl Antonio Beduzii a freskami vyzdobil Domenico Meinardi. Zámek sloužil v letech 1761 – 62 jako vojenský lazaret.

Ke změnám v Litovli došlo i v období klasicismu (1780-1850) a ve 2. polovině 20. století. V letech 1768-1834 bylo postaveno jen 58 domů ve městě a počet obyvatel vzrostl na 2218, do roku 1850 na 2648 obyvatel. K architektonicky zajímavým objektům patří klasicistní budova střelnice čp. 795 z let 1822-24. Některé měšťanské domy byly přestavěny na domy činžovní, další vznikly jako novostavby. Mimo historické jádro, v Nových Zámkách došlo v roce 1805 k požáru a výše uvedený zámek dal Jan Josef z Lichtenštejna v letech 1813-20 klasicistně přestavět podle plánů předního vídeňského architekta Josefa Hardtmutha. Stavebně zůstalo přitom jádro zámku zachováno a k němu byla přistavěna dvě křídla. Hlavní pražsko-olomoucká železnice (1845) se městu vyhnula, s nádražím v Července.

Druhá polovina 19. století (viz. údaje K. Kuči) byla obdobím rozvoje města, kdy počet obyvatel vzrostl v roce 1900 na 4633. Bylo to zásluhou vzniku průmyslových podniků v území – v roce 1870 rolnicko akciového cukrovaru, roku 1872 flokárný (v roce 1905 přebudované na továrnu na plechové zboží), roku 1876 Haasovy sladovny, roku 1893 pivovaru, roku 1900 lihovaru a drožďárny a roku 1912 sušárny. Pro průmyslové závody byla v roce 1886 vybudována železniční spojka z Červenky. Došlo i k rozvoji služeb (v letech 1878-79 byla na náměstí postavena záložna, roku 1892 vznikla stará sokolovna) a školství (roku 1864 novostavba německé školy, roku 1895 chlapecká obecní škola, 1904 dívčí obecná a měšťanská škola, v letech 1903-4 česká reálka). V letech 1871-72 dostala radnice spojená se sousedním domem novorenesanční průčelí. Záporou bylo zboření obou městských bran – Olomoucké brány v roce 1871 a brány Uničovské v roce 1872 – a poboření městských hradeb.

Ke změnám došlo i ve 20. století (údaje dle K. Kuči). V jeho 1. polovině se sice počet obyvatel snížil (v roce 1950 4238 obyvatel) realizovala se však větší obytná výstavba – vilová čtvrť za českou reálkou a další území se pro ni využila na Uničovském předměstí a při silnici do Tří Dvorů. Na západní straně města byl vybudován silniční obchvat, regulaci řeky ukončilo vybudování hydrocentrály v letech 1937-39. V roce 1935 byla poblíž gymnázia postavena nová sokolovna.

Ve 2. polovině 20. století se průmysl dále rozvíjí – rozšiřuje se továrna na plechové zboží (strojírenský komplex Papcel), podnik ETA, vzniká potravinářský průmysl, velké obilní silo atd. Bytové účely zajišťují velká sídliště Uničovská, Novosady a další obytné areály, počet obyvatel vzrostl v roce 1991 na 7493 obyvatel. Dopravní podmínky zlepšuje vybudování rychlostní silnice z Mohelnice do Olomouce.

Pro své výjimečné přírodní hodnoty bylo Litovelské Pomoraví v roce 1990 prohlášeno za Chráněnou krajinnou oblast a pro mimořádné historické, urbanistické i architektonické kvality městské jádro Litovle v roce 1992 za městskou památkovou zónu.

**C. ČLENĚNÍ ÚZEMÍ CHKO NA
ZÁKLADNÍ KRAJINNÉ
CLEKY, CHARAKTERISTICKÉ
KRAJINNÉ CELKY A NA
KRAJINNÉ PROSTORY**

C.1. Charakter a identita krajiny, základní krajinné celky (ZKC)

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví je v mnohých směrech neobyčejná a ojedinělá. Ojedinělý je ráz krajiny, který nemá srovnání mezi dalšími z chráněných krajinných oblastí. Jsou to v první řadě přírodní hodnoty, spojené s tokem Moravy a soustavou lužních lesů v její nivě, které vytvářejí její charakter. Je to její vymezení, související se soustředěním přírodních hodnot podél úseku řeky. Vzniká tak koridorové území o délce cca 29 km, rozšířené v západní části terénním a lesním masivem Doubravy a extrémně zúžené u Litovle (cca 0,9 km) a u Hynkova (cca 1,2 km). Segment krajiny, který hranice CHKO vymezují tvoří v krajině zelenou „páteř“, osu severní části Hornomoravského úvalu.

Z hlediska obrazu krajiny, jejího charakteru a tím i rázu krajiny nelze tento krajinný koridor vytrhnout z širších souvislostí zemědělské krajiny. Ta tvoří na pravém břehu Moravy od Litovle k Olomouci pozvolný přechod (cca 220 – 270 m n.m.) k okrajům Zábřežské vrchoviny (např. Rampach 418,0 m n.m., Křemela 406,2 m n.m.) a na levém břehu velmi široký prostor otevřené krajiny Uničovska (220 – 280 m n.m.) v povodí Oskavy, ohraničené výraznými svahy Nížkého Jeseníku (např. Vys. Roudná 660 m.n.m., Oldřichovský kopec 628 m n.m.).

Na pravém břehu se okraje vrchoviny dostávají vzhledem ke vzdálenosti 5 – 10 km (Cholina, Senice) od okraje CHKO již do prostorové souvislosti v krajinných panoramatech a obecně hrají svou roli v obrazu krajiny, přičemž směrem k severu se přibližují ke koridoru Moravy v prostoru Mladče. Na levém břehu Moravy se v mírně zvlněné zemědělské krajině objevují drobné a málo výrazné výšiny (Benkovský kopec 267,8 m n.m.), okraje svahů horské soustavy Jeseníků jsou příliš vzdálené, než aby se uplatňovaly v krajinných sceneriích. Směrem k jihu se tyto okraje horského masivu přibližují (Svatý Kopeček) do prostoru Olomouce.

Významným rysem krajiny je **terénní předěl rozhraní geomorfologických subprovincií Krkonoško-Jesenické a Vněkarpatské sníženiny**, který je též předělem provincií České vysočiny a Západních Karpat a geomorfologických subsystémů Hercynských pohoří a Západních Karpat. Tento předěl je v krajině zřetelný a nepřehlédnutelný, avšak nijak mimořádně dramatický. Z hlediska rázu krajiny má však dva významné vlivy :

- ▮ **Rozděluje krajinu na dva celky s odlišnými znaky obrazu krajiny .**

Jedním celkem je **krajina západně od Třesínského prahu (Mohelnicko)**, která je náhle zvlněná, a živá, niva Moravy je sevřena velmi bezprostředně svahy Třesína a Doubravy a kde svahy Zábřežské a Hanušovické

vrchoviny s velkým převýšením nad tokem Moravy (Vrani kopec u Mirova 465 m n.m., Strážka 535,2 m n.m., Skalka nad Úsovem 425,5 m n.m., Bílý kámen 588,5 m.n.m., Morava pod Jelením vrchem 247,8 m n.m.) jsou na dosah ruky.

Druhým celkem je **krajina východně od Třesínského prahu (Litovelsko)** – krajina Hornomoravského úvalu, kde niva Moravy přechází do Uničovské plošiny a Křelovské pahorkatiny. Je to krajina otevřených prostorů a dlouhých průhledů, krajina, kde převládajícím prvkem členění jsou dlouhé horizontály a kde lužní lesy Pomoraví vytvářejí členitou, avšak prakticky souvislou prostorovou a vizuální barieru.

- ▮ **Odděluje typ krajiny se statickým charakterem (Hornomoravský úval) od typu krajiny s dynamickým charakterem (vrchoviny Jesenické podsoustavy).**

Z hlediska prvků krajinné scény a její estetické působivosti má krajina Mohelnicka poměrně velké měřítko, dané dimenzemi šíře údolí Moravy (Mohelnické brázdy) a již výše zmiňovaným převýšením okolních vrcholů nade dnem údolí. Již poloha Úsova v dramatické poloze nad tokem Doubravky nebo vzdálenější poloha Mirova na ostrohu nad Mirovkou nebo Bouzova na vysokém svahu nad Třebůvkou svědčí o významných místech – symbolech krajiny. V pohledu z nivy Moravy od Mohelnice a Moravičan se však jako takové silné místo krajiny projevuje i přiblížení svahů Doubravy k toku Moravy nad soutokem s Třebůvkou. Nepříliš vysoké oblé vrcholy Jeleního vrchu (344,9 m n.m.), Bradlece (341,5 m n.m.) nebo Hradiska (316,4) zde vynikají v téměř stometrovém převýšení nad úrovní nivy. Krajina je živá, proměnlivá s bezprostředním kontaktem svahů vrchoviny svírajícími plochou nivou Moravy a s poměrně velkými obcemi kompaktních půdorysů v údolí řeky i na úpatí vrchoviny.

Krajina Litovelska je krajinou velkého měřítka - zemědělskou krajinou s velkými lány orné

půdy, členěnými hustou sítí větších i drobných vodotečí a soustavami odvodňovacích struh s osou svazku ramen Moravy v komplexu lužních lesů a vedlejší osou říčky Oskavy, sbírající vodu z Uničovské plošiny a ze svahů Nizkého Jeseniku a Hanušovické vrchoviny. V takovém typu krajiny se výrazně uplatňují doprovodné břehové poroty vodotečí a struh, aleje podél cest a samozřejmě okraje lesních porostů. Krajina s otevřenými prostory a vzdálenými horizonty tak dostává členění, jehož měřítko se zmenšuje směrem k ose Moravy provázené lužními lesy. V lesních porostech se prostorová skladba a estetická hodnota krajinných prostorů – exteriéru – mění v estetické hodnoty dílčích scenerií interieru lesních komplexů a spleti vodotečí a tůní.

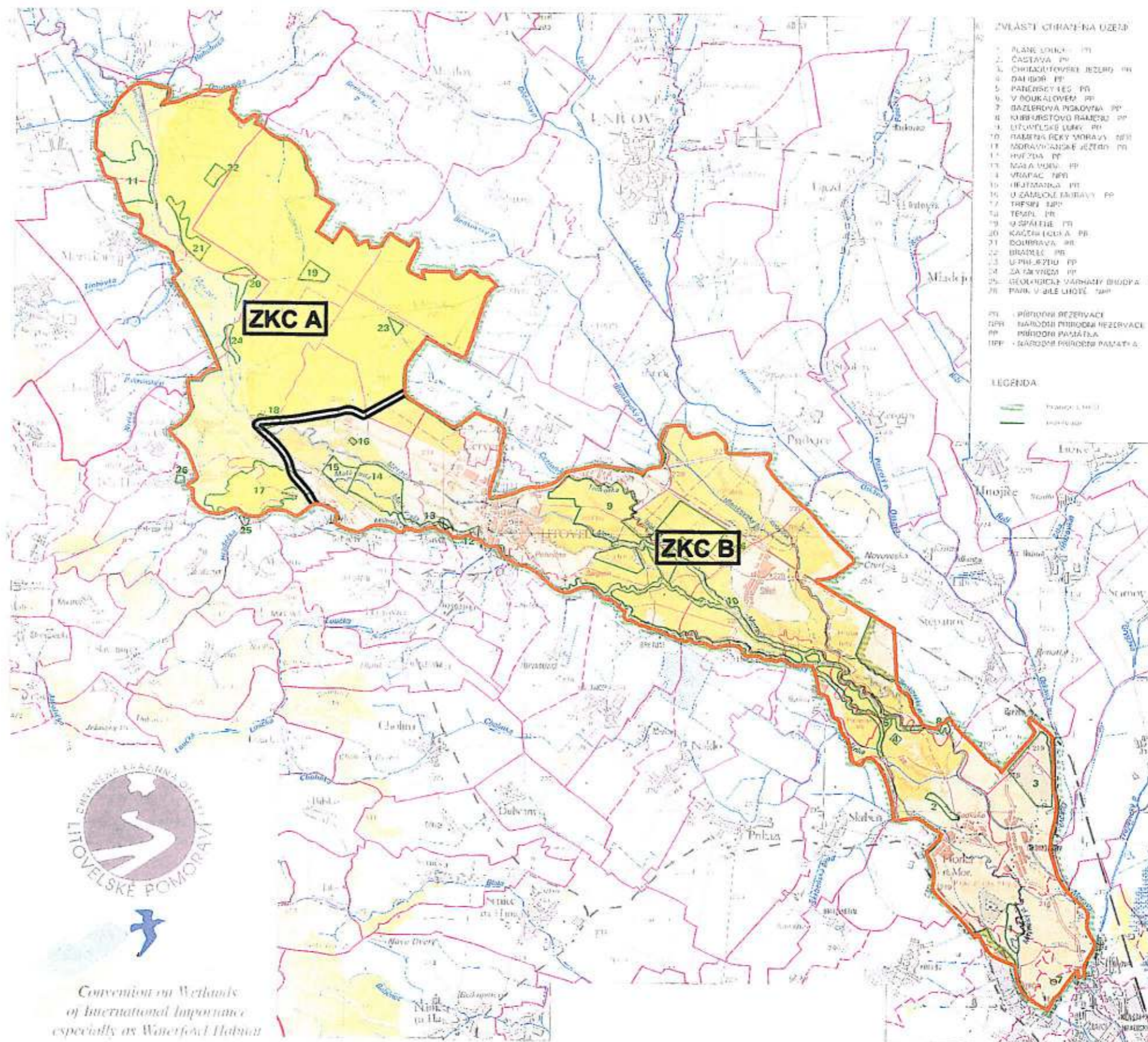
Je to kultivovaná kulturní krajina s kdysi bohatými vesnicemi a historickými městy Litovel a Uničov a kulturním a hospodářským těžištěm oblasti – městem Olomouc. Dominanty kostelů (např. Moravičany, Litovel, Uničov) jsou nejenom významnými orientačními body, ale též symboly kulturní krajiny.

Je to krajina klidná, s převládajícím statickým výrazem vizuální scény, do které vnášejí neklid členité okraje lužních lesů a mohutných vegetačních doprovodů vodotečí, křik a pohyb vodního ptactva a napětí mezi horizontální strukturou krajiny a všudypřítomnou oblohou, která zaujímá velkou část (často většinu) pozorované scény.

Při pohledech z vyvýšených míst z okrajů Hornomoravského úvalu vyniká kontrast roviny Středomoravského úvalu a navazující krajiny Uničovské plošiny a ploché Křelovské pahorkatiny vůči masivům Nizkého a Hrubého Jeseniku, resp. Zábřežské a Drahaňské vrchoviny. Tento kontrast a vymezení zemědělské krajiny se zelenou osou Moravy uprostřed lesnatými horskými masivy vtiskuje panoramatickým pohledům napětí a jedinečnost.

Morfologie terénu, korespondující s geologickou stavbou území a základní biogeografická charakteristika spolu s charakterem osídlení

vytvářejí základní znaky rozdílného charakteru a identity krajiny. Jsou to zároveň znaky odlišnosti rázu krajiny – základní znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Na jejich základě je možno výše popisované segmenty krajiny – **Mohelnicko a Litovelsko** označit za tzv. „**základní krajinné celky**“ (ZKC). Jejich znaky jsou nejobecnějšími znaky obrazu krajiny, ve které leží CHKO Litovelské Pomoraví. Jsou to krajinné celky, které zahrnují širší území než je posuzované území CHKO a vyjadřují prostorové souvislosti, důležité pro pochopení specifických znaků krajinného rázu vlastního území CHKO. Hranice „základních krajinných celků“ jsou zakresleny ve schématu.

ZÁKLADNÍ KRAJINNÉ CELKY (ZKC) 1:100 000

C.2. Vymezení charakteristických krajinných celků (ChaKC) jako oblastí krajinného rázu

Charakteristické krajinné celky ve smyslu oblastí krajinného rázu dle § 212 zákona č. 114/1992 Sb. jsou takové segmenty krajiny, které se vyznačují specifickými znaky rázu krajiny, jejichž přírodní, kulturní a historická charakteristika je odlišná od charakteristik jiných segmentů krajiny. Obraz krajiny nejsilněji ovlivňují :

- a) **morfologie terénu a síť vodotečí**
(soubor tvarů terénního reliéfu vytvářející prostorové členění a uplatňující se v konfiguraci prvků krajinné scény, svahy vymezující prostor, siluety kopců a hřbetů, výraznost vizuálních horizontů, výraznost terénních dominant, převýšení, dimenze prostoru, meandrující vodoteče, umělé vodoteče – strouhy a náhony, jezy, tůně, periodické vodoteče atd.)
- b) **aktuální stav vegetačního krytu**
(charakter lesních porostů, nelesní rozptýlená zeleň, doprovodná zeleň vodotečí, mokřady a bažiny, skladba zemědělských ploch – orná půda, louky a pastviny, zahrady, velikostní struktura souvislých porostů a otevřených ploch – maloplošná nebo velkoplošná struktura, členitost okrajů porostů)
- c) **charakter osídlení**
(struktura osídlení, formy sídel, architektonické památky, resp. typické formy architektury)

V krajině údolní nivy a výběžků Zábřežské vrchoviny mají neobyčejný význam krajinné složky, které svým charakterem a uplatněním v krajinné scéně představují významné znaky a rysy krajinného rázu. Tyto složky jsou definovány v „Plánu péče CHKO Litovelské Pomoraví“ :

- ▮ *Meandrující hlavní tok řeky Moravy (tvořící nepravidelnou „osu“ krajiny v CHKO) a její boční stálá i periodická ramena (hovoří se o tzv. fenoménu „vnitrozemské říční delty“)*
- ▮ *Na řeku navazující víceméně souvislý komplex (pás) lužního lesa, od okolí zemědělské krajiny oddělený věncem protipovodňových hrází a lokálně přerušovaný enklávami luk a lidských sídel*
- ▮ *Zemědělská krajina, donedávna s převládajícími ekologicky vysoce stabilními plochami vlhkých luk se*

solitery listnatých stromů, dnes v neúměrné míře přeměněnými na ornou půdu a často odvodněnými

- ▮ *Vodní plochy uměle vzniklých jezer po těžbě štěrkopísků*
- ▮ *Souvislý komplex chlumního listnatého lesa „Doubrava“ zvedající se nad plochým inundačním územím údolní nivy*
- ▮ *Krajinářsky výrazný hřbet krasového vrchu „Třesín“ prudce padající do údolní nivy se souborem pozůstatků krajinářských úprav (romantické stavby, aleje-apod.) v okolí Nových Zámků*
- ▮ *Poměrně husté nahloučení obcí v okrajové (obvodové) části CHKO, s více či méně dochovaným půdorysem tzv. „ulicové návsi“ a město Litovel s patrným historickým jádrem, ležící ve středu CHKO a protékané řadou bočních ramen Moravy*
- ▮ *Významné krajinné dominanty (věže kostelů)*
- ▮ *Významné liniové stavby (železnice, silnice dálničního typu) protínající krajinu*

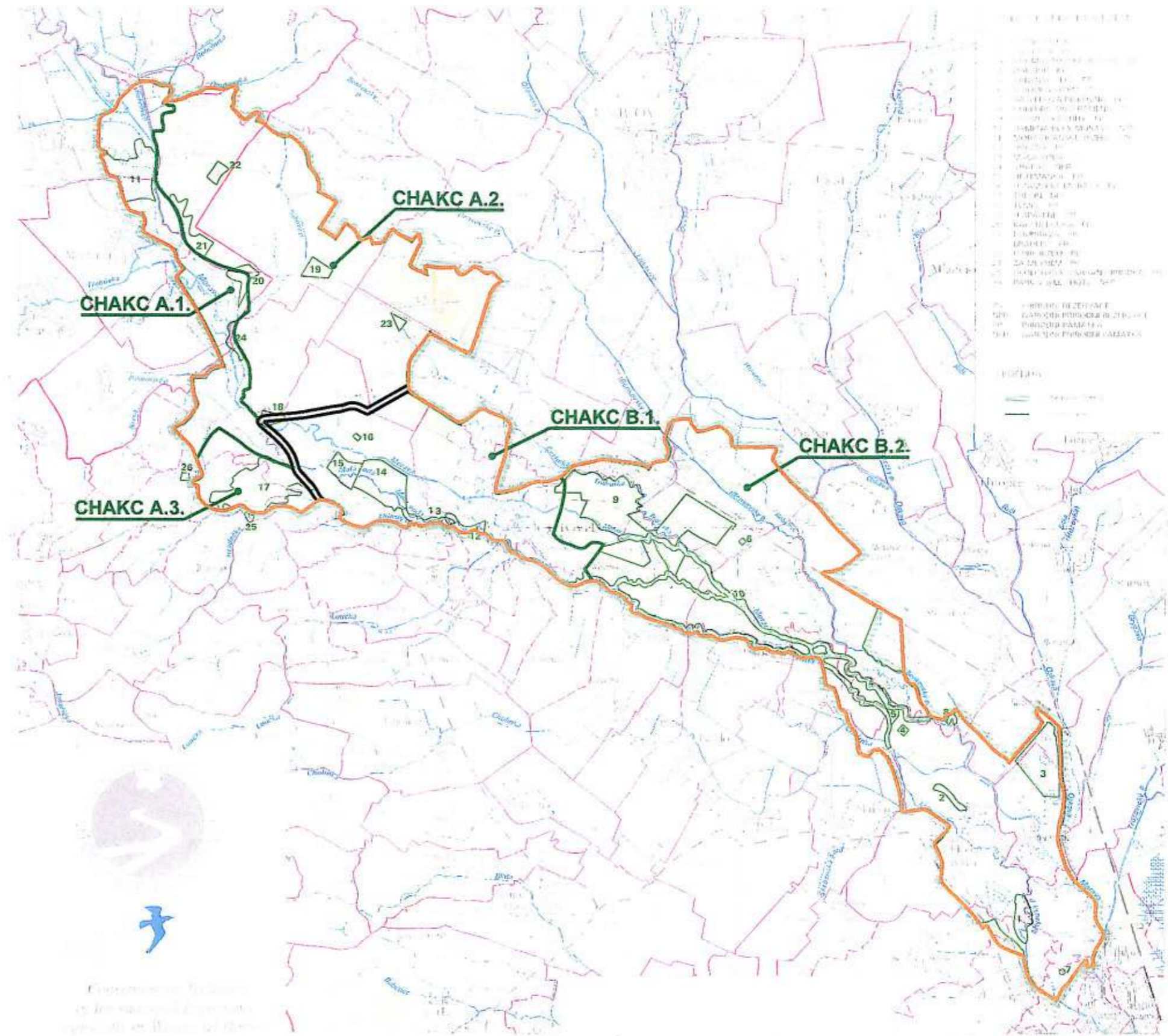
Na základě rozdílů v charakteristikách krajinného rázu a zejména s ohledem na výše uvedené soubory jevů a rysů jednotlivých charakteristik je možno území CHKO členit do šesti „Charakteristických krajinných celků“ (ChaKC), jejichž seznam je uveden v následující tabulce a které jsou zakresleny ve schématu

ZKC A. – Mohelnicko

- ▮ **ChaKC A.1. – Morava nad Novými Mlýny**
- ▮ **ChaKC A.2. – Doubrava**
- ▮ **ChaKC A.3. – Třesín**

ZKC B. - Litovelsko

- ▮ **ChaKC B.1. - Litovel a okolí**
- ▮ **ChaKC B.2. – Niva Moravy od Litovle k Olomouci**

CHARAKTERISTICKÉ KRAJINNÉ CELKY (CHAKC) 1:100 000

|| ChaKC A.1. – Morava nad Novými Mlýny

Protáhlé území zahrnuje nivu řeky Moravy, sevřenou mezi prudké lesnaté svahy Doubravy a pás zemědělských obcí (Mitrovice, Doubravice, Moravičany. Krajinná situace, ve které vyniká kontrast ploché nivy a vyvýšených chlumních poloh s převýšením 60 až 100 m se vyskytuje v Litovelském Pomoraví pouze v okolí Třesína a je zcela charakteristická pro tu část CHKO, která leží v Mohelnické brázdě. Prostorové uspořádání krajinné scény, její proměnlivost v jednotlivých částech celku (Moravičanské jezero, široké nivní louky u Doubravice, sevřená nepřehledná poloha PP Za mlýnem, Morava u Řimického jezu) a uplatnění kulturní dominanty kostela sv. Jiří v Moravičanech – to jsou podstatné rysy rázu a identity krajiny.

|| ChaKC A.2. – Doubrava

Rozsáhlý krajinný celek zahrnuje chlumní lesy masivu Doubravy od severu až po Nové Zámky, kde vyvýšená poloha již přechází do roviny lesních masivů Jesinky, Hejtmanka a Vrpač a do cípu lesa U černého kříže. Tyto lužní polohy však již patří do dalšího krajinného celku. Rozhraní obou celků tvoří zhruba vrstevnice 250 m.n.m. Základním charakteristickým rysem tohoto krajinného celku je jeho vyvýšená poloha mimo oblast zaplavovaných území a přítomnost rozsáhlého komplexu listnatých chlumních lesů s cennými ekosystémy doubrav, bučin a dubohabřin. Z hlediska krajinné scény se jedná o souvislý lesní komplex, který je nepřehledný, neumožňuje významnější výhledy do krajiny a jehož estetické hodnoty spočívají především v dílčích sceneriích lesních partií.

|| ChaKC A.3. – Třesín

Masiv Třesína (344,9 m n.m.) je natolik netypickou částí CHKO, že je vymezen jako samostatný charakteristický krajinný celek. Nad říční nivou Moravy, protékanou Mlýnským potokem se zvedá prudký lesnatý svah, stoupající až k temeni Třesína s převýšením téměř 100 m na úrovni nivy. Neobyčejné hodnoty Třesína se zbytky původních lesních porostů, zbytky staveb, náležejících ke krajinářským úpravám Nových zámků, s krasovými jevy a paleontologickými nalezišti jsou již samy o sobě hodnotami, tvořícími silnou identitu a jedinečnost tohoto krajinného segmentu. Z hlediska krajinné scény je však důležité, že část svahů je nezalesněná a z poměrně vysokých poloh (290 – 300 m n.m.) se otevírají pohledy do nivy Moravy. Jedná se jak

pohled přes Měnik a Řimice k severu, tak zejména o jedinečný pohled k severovýchodu a k východu přes Litovel na panorama Jeseníků. a

|| ChaKC B.1. – Litovel a okolí

Tento charakteristický krajinný celek se vyznačuje kontrastem mimořádně cenných poloh kultivované lužní krajiny Nových Zámků, přírodě blízkých lokalit lesů Hejtmanka a Vrpač, otevřených ploch luk a polí a městské struktury historického města Litovel, které tvoří jedno z charakteristických urbanizačních jader malých měst Hornomoravského úvalu (Litovel, Uničov). Krajinná scéna je dosti rozmanitá. Má dílčí scenerie, částečně ovládané dominantami jádra Litovle a zámeckým objektem Nové Zámky (průhledy na panorama města od Malé vody, ze silnice na Nové zámky, od Šargouna), částečně uzavřené v interierech lesních porostů chráněných území nebo kultivované (i když devastované) krajiny přírodně-krajinářské kompozice mezi Novými Zámky a Třesínem.

|| ChaKC B.2. – Niva Moravy od Litovle k Olomouci

Rozsáhlý krajinný celek je v západní části tvořen masivy lužních lesů, protkaných rameny Moravy a dalším vodotečemi. Kompaktní lesní masivy jsou provázány otevřenými plochami polí a luk, rozloženými s výjimkou enklávy Střeně a některých drobných lokalit po obvodu. Lesní masivy přecházejí drobnějšími otevřenými prostory luk a polí do souvislého pásu vesnické zástavby (Horka, Sedlisko, Chomoutov) do východní části krajinného celku. Ten je tvořen otevřenými rozlehlými plochami luk a polí, ve kterých leží cenné přírodě blízké enklávy chráněných území. Jedná se především o PR Plané loučky a PP Bázlerova pískovna. Poměrně velké atraktivní lokality souvisí s těžbou štěrkopísků. Významnou lokalitou je PR Chomoutovské jezero a rekreačně atraktivní je lokalita Poděbrady.

V krajinném celku se objevují čtyři typy odlišných krajinných scenerií – lužní lesy a jejich interiere, louky, vymezené mohutnými okraji lužních lesů (u Březového, u Lhoty, u Hynkova, Hrubé louky, louky podél Kobylniku), otevřené plochy polí a luk s průhledy na siluetu Olomouce a prostory vodních ploch, uzavřených břehovými porosty.

V tomto členění krajiny na základní krajinné celky je do určité míry **upřednostněn terénní reliéf** jako základní rys krajinné scény. V úvahu je vzato rozložení masivů lužních lesů a otevřených prostorů luk a polí v návaznosti na širší okolí – tzv. **širší prostorové vazby**. Z hlediska pocitového působí odlišně otevřený prostor zemědělské krajiny v nivě u Horek n. Moravou a Chomoutova v kontaktu s okrajem zástavby a výraznou siluetou Olomouce a zemědělské plochy v přehledné enklávě Střeneš, ohraničené mohutnými okraji lužního lesa.

„Plán péče - CHKO Litovelské Pomoraví“ člení území CHKO na **šest odlišných krajinných celků**, přičemž krajinným celkem je míněn „prostor, vymezený pohledovými barierami jakéhokoliv typu, který je uvnitř relativně pohledově spojený z více než jednoho pozorovacího stanoviště. Od ostatních krajinných celků je odlišitelný hranicí“.

Toto pojetí je odlišné od pojetí „charakteristických krajinných celků“ a blíží se definici „krajinných prostorů“ jako míst krajinného rázu. Proto je v této práci členění území z hlediska rázu krajiny **využito pro upřesnění hranic charakteristických krajinných celků, pro další členění ChaKC na krajinné prostory (KP) a pro stanovení limitů a regulativů ochrany krajinného rázu**. Podrobnější členění území z hlediska rázu krajiny, resp. překryvné členění, bude umožňovat ve výsledku mnohem výstižnější pohled na krajinu a na její charakter.

Dle „Plánu péče“ se jedná o následující krajinné celky a jejich charakteristikou:

□ **Meandrující řeka s lužními lesy v údolní nivě.** Víceméně ucelené krajinné celky, tvořené komplexy lužního lesa, jejichž přirozenou nepravidelnou osu („ekologickou páteř“) tvoří meandrující hlavní tok řeky s jejími bočními rameny. Přirozeně meandrující řeka se svými stálými i periodickými (tzv. „smohy“) bočními rameny a navazujícím komplexem vlhkého lužního lesa vytváří evropsky ojedinělý krajinný typ tzv. „vnitrozemské říční delty“. Přirozená erozní i tvořivá činnost říčního toku (přirozená tvorba a zánik meandrů, přesuny říčních šterkových ostrůvků, tvorba náplavů) spolu se stromy přirozeně napadanými do říčního koryta patří k hlavním přirozeným krajinnotvorným faktorům v tomto území.

□ **Zemědělská krajina v údolní nivě.** Typická zachovalá zemědělská krajina v údolní nivě je charakterizována základní nepravidelnou osou meandrujícího říčního toku a navazující mozaikou menších ploch a plošek, tvořených převážně vlhkými druhově bohatými nivními loukami a víceméně ojedinělými ploškami orné půdy, střídané listnatými lesíky, drobnými mokřady (tůněmi jako pozůstatky bývalých slepých říčních ramen) a rákosinami a nepravidelnou sítí zatravněných polních cest doprovázených alejemi vysokokmenných (převážně ovocných) stromů. Na tuto ekologicky stabilní krajinu navazuje sevřená zástavba hanácké obce, jež přechází do zemědělské krajiny přes rozsáhlé zahrady s volně stojícími stodolami.

□ **Chlumní oblast Doubravy.** Tento krajinný celek, tvořící značnou část plochy severní části CHKO, byl v minulosti využíván jako Lichtensteinský lovecký revír ve vazbě na krajinářský areál u Nových Zámků, proto byl celý rozsáhlý komplex chlumních lesů zachován až do dnešní doby. Oblast Doubravy leží již mimo vlastní údolní nivu, mimo dosah záplavového říčního systému. Charakter krajinného celku Doubravy lze zjednodušeně vyjádřit jako „souvislý komplex chlumních listnatých lesů“. Převažující plocha lesních porostů Doubravy si osud uchovala charakter listnatých lesů, jehličnaté monokultury, narušující přirozený charakter oblasti, zde rostou poměrně vyjimečně. Typický obraz krajinného celku dotvářejí západní a jihozápadní okraje Doubravy, prudkými srázy padající do údolní nivy.

□ **Krajinářský areál v okolí Nových Zámků a krasový hřbet Třesína.** Krajinářský areál u Nových Zámků, území cca 4 km západně od Litovle, představuje unikátní ukázkou harmonické kulturní krajiny, upravované s velkým krajinářským citem bývalými majiteli celého rozsáhlého panství – rodem Liechtensteinů. Středem území je nepochybně památkově cenná budova zámku... Kolem zámku je rozsáhlý park, volně přecházející do krajiny „anglického parku“ – rozsáhlého krajinářsky upravovaného území mezi Novými Zámky a Mladčí, jehož součástí byly uměle udržované aleje a řada romantických stavbiček rozptýlených v krajině jako zmenšená obdoba krajinářského areálu u Lednice na Moravě. ...Na krajinu v okolí Nových Zámků bezprostředně navazuje krasový hřbet vápencového vrchu Třesín, jehož protáhlá zalesněná silueta tvoří sama o sobě významnou krajinnou dominantu celého okolí... tvoří nenahraditelnou typickou krajinnou dominantu, dokreslující krajinný ráz celé CHKO.

□ **Město Litovel** tvoří v CHKO zcela specifický krajinný celek centrálně umístěný v CHKO. Starobylé královské město Litovel propůjčilo chráněné oblasti své jméno. Litovlí protéká několik ramen řeky Moravy, která významně dotvářejí krajinný ráz města. Město Litovel má celou řadu významných historických památek...

□ **Zastavěná území sídel.** Tento specifický krajinný celek se v CHKO objevuje v omezené míře (4 zastavěná území obcí celá v CHKO, na okraji CHKO leží 8 zastavěných území obcí (tj. hranice CHKO prochází intravilánem obce). Typický půdorys hanácké vesnice je ulicový (s ulicovou návsi), do návsi vystupuje z obrysu usedlosti žudr. Obytné stavení je delší stranou obráceno do návsi, k obytné budově se připojuje hospodářské stavení s chlévy, velká stodola stojí samostatně na konci zahrady. Střechy všech staveb jsou sedlové. Návsi vévodí kostel (současně tvořící významnou krajinnou dominantu), popř. kaplička. V okolí obce jsou při cestách boží muka...

K východiskům, které vedly k vymezení krajinných celků v „Plánu péče“ je nutno přidat několik poznámek, které jsou důležité pro metodu hodnocení a které pomohou vyjasnit formulaci závěrů tohoto posouzení. Jedná se o poznámky k otázkám zástavby a urbanizovaných území v krajině.

Vymezení zastavěných území obcí jako samostatných krajinných celků je sice v pojetí „Plánu péče“ logické a vystihuje jasně ohraničené území se specifickým charakterem (zastavěné území). Nevystihuje však vztah zástavby, její formy a forem jednotlivých objektů, resp. struktury zástavby k okolí, tedy význam vizuálního uplatnění obce v krajinné scéně (silueta, dominanty, přechod do krajiny, podíl vysoké zeleně v zástavbě, měřítko staveb ku měřítku krajiny atd.). Zatímco otázka nové výstavby ve volné krajině je z hlediska ochrany krajinného rázu dobře uchopitelná, protože navrhovaná stavba se zpravidla zřetelně uplatňuje v krajinné scéně, posuzování záměrů výstavby nebo změn využití území uvnitř zastavěného území obcí je mnohem obtížnější, protože navrhovaná stavba (nebo přestavba) může být ve struktuře obce viditelná pouze částečně nebo nemusí být v krajinné scéně viditelná vůbec. V takovém případě je třeba zvážit význam zástavby obce v obrazu krajiny a identifikovat znaky zástavby, které spoluvytvářejí krajinný ráz. Může se jednat zejména o

- || typické rysy struktury osídlení (nahlučená kompaktní zástavba, rozptýlená zástavba, samoty, liniová zástavba potoční vsi atd.)
- || typické formy sídel (láňová ves, okrouhlíce, potoční ves, uliční ves, návesní typ atd.)
- || dochovaný půdorys historické zástavby obce
- || dochované hmoty objektů a architektonických souborů (dvorů a usedlostí)
- || dochovaný charakter prostorů uvnitř zastavěného území obce (linie uliční zástavby, obestavění návsi, řazení hmot objektů štítovou nebo okapní stranou, brány statků, žudra, podloubí kováren atd.)
- || přítomnost architektonicky cenných event. památkově chráněných objektů a souborů
- || výrazná nebo charakteristická silueta zástavby
- || přítomnost výrazné architektonické dominanty
- || vysoký podíl stromové zeleně uvnitř zástavby
- || pozvolný přechod zástavby do krajiny (zahrady a humna bez obytných objektů)

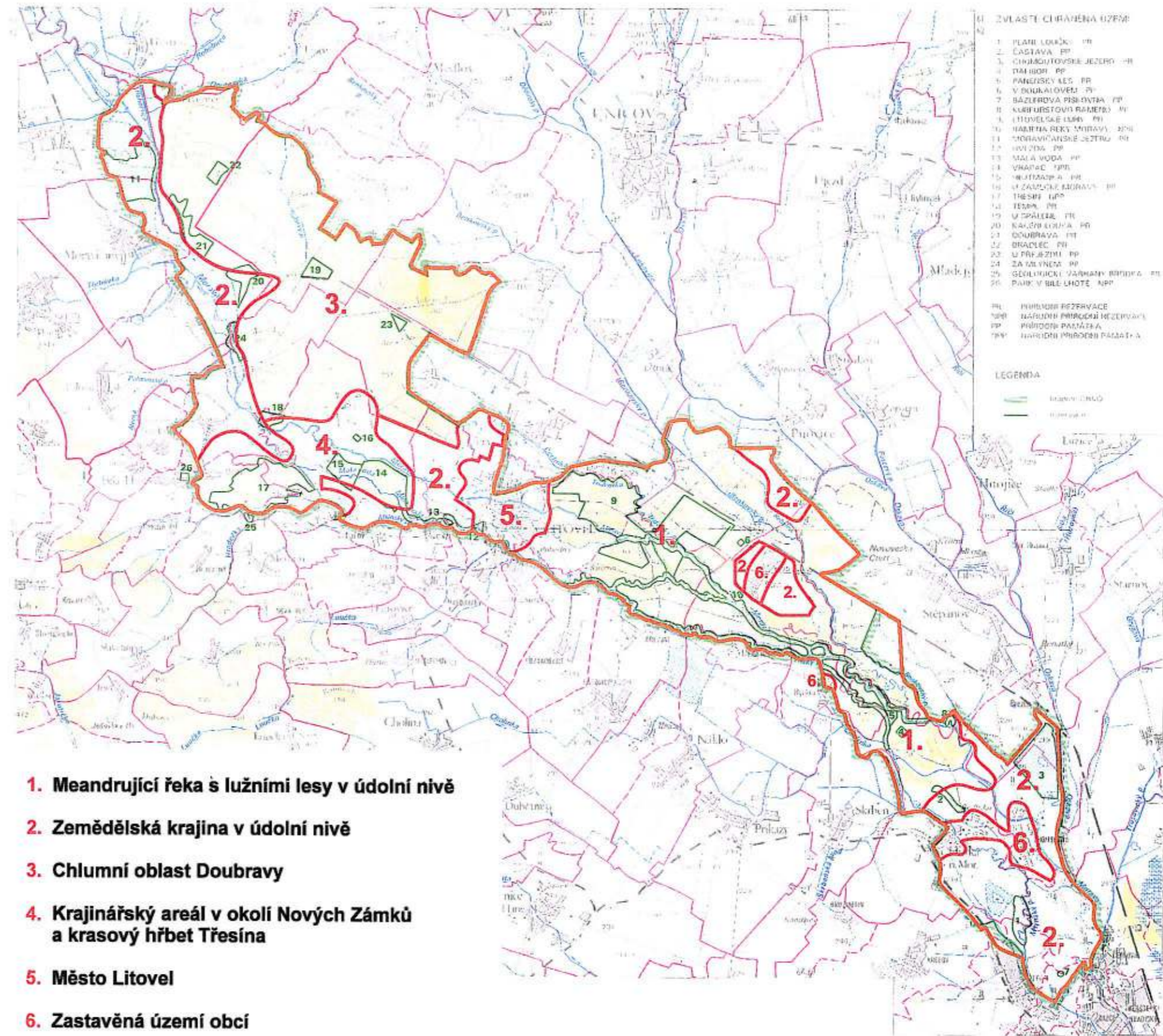
Pokud se zástavba vyznačuje některými z výše uvedených hodnot a navrhovaná stavba zasahuje do těchto hodnot negativně, je možno předpokládat, že dojde ke snížení hodnot krajinného rázu (snížení estetických hodnot, k zásahu do harmonického měřítka a vztahů) a k zásahu do znaků a rysů jednotlivých charakteristik krajinného rázu.

Krajinný celek Litovle je urbanizovaným územím s historickým jádrem a s významnými hodnotami a vztahy funkční a prostorové struktury města. Do popředí vystupuje soustava znaků a rysů urbanistické struktury (prvky umělé a přírodní), která spoluvytvářejí „obraz města“. Dotváření obrazu města a jeho změny stavební činností podléhá po prostorové stránce především zákonitostem urbanistické kompozice.

Hlediska ochrany krajinného rázu lze teoreticky uplatňovat na celé území města, ale fakticky pouze tam, kde v rázu „městské krajiny“ hrají prvořadou roli přírodní prvky a plochy přírodě blízkého charakteru nebo tam,

kde se zástavba dostává do kontaktu s příměstskou krajinou, zejména s jejími cennými plochami. Z hlediska krajinného rázu je proto nejvíce konfliktní polohou přechod města do krajiny, silueta města a jeho dominanty, charakter zástavby, který se dostává do prostorových vazeb s krajinou. Podstatné změny v zástavbě (např. nová výstavba v okrajových partiích, nová výstavba na dnes nezastavěných plochách po obvodu města) mohou představovat zásah do estetických hodnot krajiny, do harmonického měřítka, event. do kulturních dominant). Stejně tak podstatné změny v siluetě města (výškové nebo technické stavby) může zasáhnout do rázu širokého okruhu krajiny a do nejpodstatnějšího znaku (symbolu) identity krajiny. Proto je nutno tyto zásahy velmi přísně posuzovat a korigovat z hlediska ochrany rázu krajiny.

Změny (využití pozemků a stavební činnost) uvnitř zástavby mimo kontakt s okolní krajinou a mimo kontakt s cennými přírodními prvky městské krajiny a změny, které se nedotýkají siluety ani se neuplatňují v širších prostorových vztazích je třeba přenechat k posouzení orgánům územního plánování a státní památkové péče neboť taková činnost ze strany orgánu ochrany přírody by neodpovídala cílům zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

1. Meandrující řeka s lužními lesy v údolní nivě
2. Zemědělská krajina v údolní nivě
3. Chlumní oblast Doubravy
4. Krajinářský areál v okolí Nových Zámků a krasový hřbet Třesína
5. Město Litovel
6. Zastavěná území obcí

VYMEZENÍ KRAJINNÝCH CELKŮ PRO ÚČELY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU (dle Plánu péče CHKO LP) 1:100 000

C.3. Vymezení krajinných prostorů (KP) jako míst krajinného rázu a identifikace rysů a hodnot krajinného rázu

V rámci každého z „charakteristických krajinných celků“, které jsou oblastmi krajinného rázu, je možno identifikovat menší segmenty krajiny, které se vyznačují nejenom společnými **obecnými znaky rázu krajiny** jako ostatní části charakteristického krajinného celku, ale mají i další **znaky specifické**, tkvící v první řadě v

- prostorovém vymezení tohoto segmentu
- konfiguraci krajinné scény
- přítomnosti některých hodnot nebo specifických rysů přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky

Takové segmenty krajiny nazýváme „**krajinnými prostory**“ (KP), které svým významem odpovídají pojmu „**místo krajinného rázu**“. Jedná se buďto o segmenty krajiny, které jsou vizuálně vymezené, ohraničené nebo kde území se specifickým charakterem je zcela zřetelně ohraničeno oproti sousedním prostorům s odlišným charakterem. Krajinné prostory s jasným prostorovým vymezením a zřetelným horizontem jsou častější ve zvlněném terénu, kde krajinný prostor mívá zpravidla podobu konkávního prostoru – jakési „místnosti v krajině“ a kde za terénním (a současně vizuálním) horizontem přirozeně navazují další krajinné prostory. V krajině, která má nevýrazný relief nebo přímo v ploché rovinaté krajině bývá krajinný prostor vymezen okraji lesních porostů nebo liniovou zelení, která je v takovém typu krajiny dostatečnou vizuální barierou. Velmi často je nutno místo krajinného rázu vymežit jako určitý segment s homogenním charakterem. Je to např. lesní porost nebo zemědělská krajina se zástavbou vesnice.

Na území CHKO Litovelské Pomoraví bylo na základě předchozího členění na „charakteristické krajinné celky“ a na „krajinné celky“ (dle Plánu péče) identifikováno 17 „krajinných prostorů“ (KP), jejichž seznam je uveden v následující tabulce a které jsou zakresleny ve schématu.

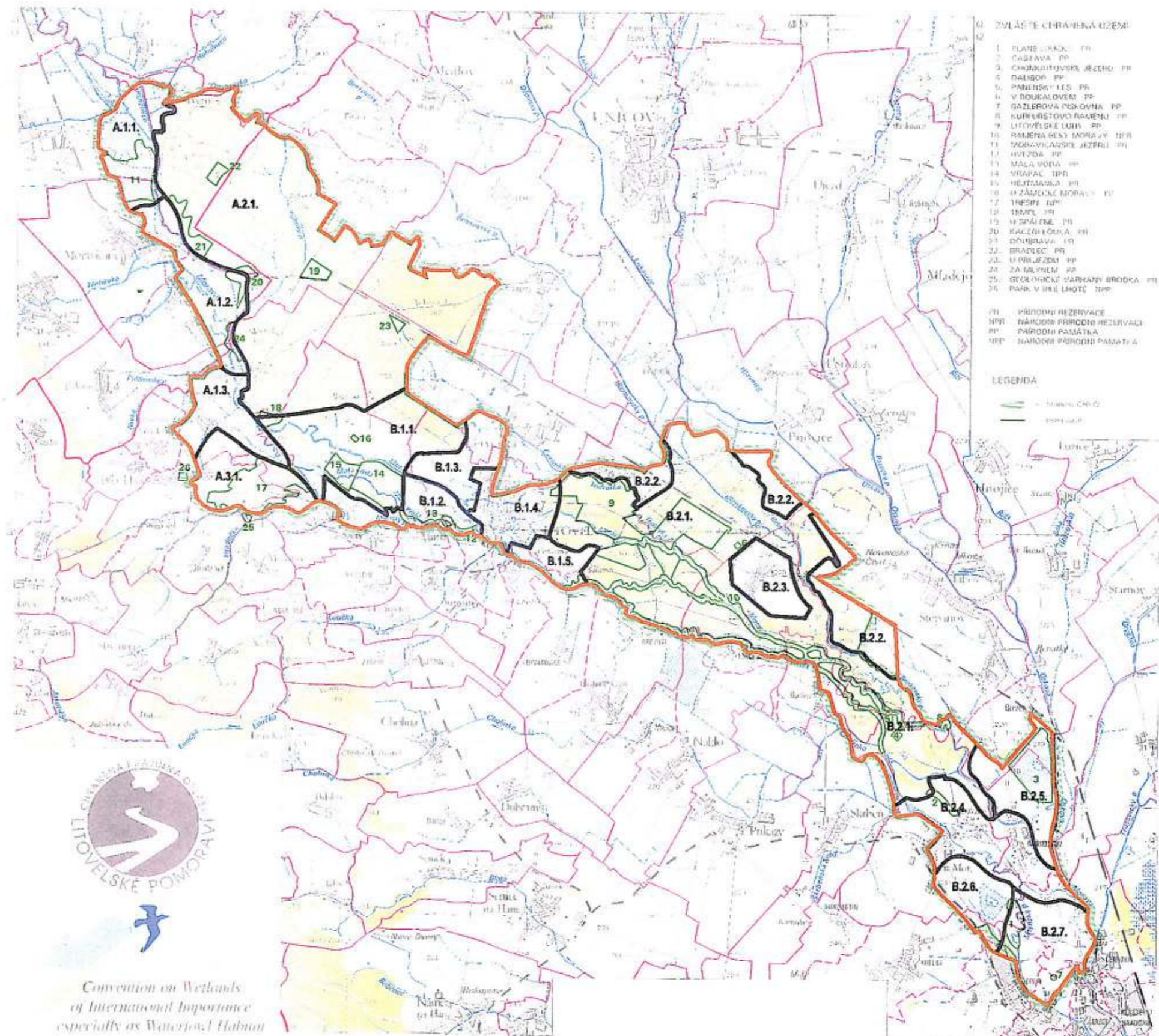
1.1.1 Členění území CHKO na „krajinné prostory“ – KP

ZKC A. – Mohelnicko

- ChaKC A.1. – Morava nad Novými Mlýny
 - KP A.1.1. Moravičanské jezero
 - KP A.1.2. Moravičany
 - KP A.1.3. Řimice
- ChaKC A.2. – Doubrava
 - KP A.2.1. Doubrava
- ChaKC A.3. – Třesín
 - KP A.3.1. Třesín

ZKC B. – Litovelsko

- ChaKC B.1. – Litovel a okolí
 - KP B.1.1. Nové Zámky
 - KP B.1.2. Malá voda
 - KP B.1.3. Litovel – západ
 - KP B.1.4. Litovel – město
 - KP B.1.5. Šargoun
- ChaKC B.2. – Niva Moravy od Litovle k Olomouci
 - KP B.2.1. Ramena řeky Moravy
 - KP B.2.2. Hrubé louky
 - KP B.2.3. Střeň
 - KP B.2.4. Horka – Chomoutov
 - KP B.2.5. Chomoutovské jezero
 - KP B.2.6. Poděbrady
 - KP B.2.7. Plané Loučky

KRAJINNÉ PROSTORY (KP) 1:100 000

KP A.1.1.Moravičanské jezero

Krajinný prostor v severozápadním cípu CHKO zahrnuje území mezi hranicí CHKO a okrajem lesního masivu Doubravy. Mezi obcí Stavenice a břehem Moravy se rozprostírá přehledná louka s kanalizovaným tokem Lužního potoka, který přibírá další vodoteče – Rohelnicí a Doubravku. Nevýrazná doprovodná zeleň vodoteče nevytváří výraznější členění prostoru. Teprve břehová zeleň Moravy je výraznou prostorovou barierou, dělicí částí prostoru.

Severní část vodní nádrže je na západním břehu provázána průmyslovými zařízeními, jejichž areál navazuje na průmyslovou zónu Mohelnice. Uzavřenější jižní část vodní nádrže si vytváří svébytnou atmosféru a nesporné estetické kvality. Ty spočívají jak v prostorovém vymezení břehovými porosty, tak ve výraznosti zdánlivě nepřístupného lesního masivu se strmými svahy Jeleního vrchu (344,9 m n.m.) a tak i v přírodě blízkém charakteru některých partií PR Moravičanské jezero. Z této jižní části KP se otevírá průhled na kulturní dominantu kostela sv. Jiří v Moravičanech.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- kontrast nívní polohy a zřetelně vyvýšeného lesního masivu Doubravy
- kontakt vodní ploch (hranic CHKO) s průmyslovou zónou na východním okraji Mohelnice
- absence výraznějších krajinářsko-estetických hodnot v severní části prostoru
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v jižní části prostoru
- přítomnost hodnot přírodní charakteristiky

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	A.1.1.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit a památkovými objekty a cennou architekturou		
2.5 Přítomnost architektonických dominant		
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	X
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	X
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	
	A.4.6 Statické působení scenerie	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnímané scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vnímané scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnímané scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a nřazimánitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobů hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítko vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochované tradiční měřítko vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP A.1.2.Moravičany

Krajina nivy Moravy při soutoku s Třebůvkou zaujímá úzký pás mezi patou lesnatých svahů Doubravy a hranicí CHKO. Hranice CHKO je zároveň hranicí okraje zemědělské krajiny, která otevřenými plochami stoupá k jihozápadu. Na rozhraní nivy a zemědělské krajiny leží zemědělské vesnice Mitrovce, Doubravice a Moravičany. Niva řeky vytváří poměrně rozlehlý prostor, bohatě členěný rozptýlenou nelesní zelení, doprovázející jak tok Moravy a slepá ramena, tak také hráze. Vznikají velmi působivé scenerie s bohatou zelení, s horizontální nívnicí luk a výrazným pozadím lesnatých svahů. Do prostoru zasahuje významná železniční trať na Olomouc, přesto prostředí vyniká klidem a harmonií. V jižní části prostoru leží PP Za mlýnem s nepřehledným přírodě blízkým charakterem a drobnějšími uzavřenými prostory nívnicí luk.

Na okraji prostoru leží areál kostela sv. Jiří v Moravičanech – významný architektonický soubor a zřetelná kulturní dominanta. Stavební soubor vodní elektrárny v Nových Mlýnech v osamělé poloze, ponořené do bohaté zeleně břehů řeky, je působivým místem krajiny.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- || kontrast nívní polohy a zřetelně vyvýšeného lesního masivu Doubravy
- || rozlehlý prostor nivy s bohatou rozptýlenou zelení
- || přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot
- || přítomnost hodnot přírodní charakteristiky
- || přítomnost kulturních dominant
- || přítomnost rysů harmonie zástavby a přírodního prostředí

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	A.1.2.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.5 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	1.6 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	
	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit a památkovými objekty a cennou architekturou	X
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
2.7 Cenná struktura sídel	X	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	X
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných uprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	X
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	X
	A.4.6 Statické působení scenerie	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnímané scenerie	X
	B.1.2 Reprezentativnost vnímané scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnímané scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	X
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomenutelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobů hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazná přírodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP A.1.3.Řimice

Od Nových Mlýnů – od místa zúžení pruhu nivy Moravy mezi okrajem lesního masivu Doubravy pod Mlýnským vrchem a hranici CHKO se otevírá krajinný prostor, který je sice charakterem přírodních podmínek blízký předchozímu KP, ale jehož ráz je podstatně ovlivněn dvěma rysy. Je to v první řadě masiv Třesína (344,9 m n.m., který vyvstává na pravém břehu Moravy a jehož lesnatá úbočí se dojmově spojují s lesy na levém břehu. Druhým rysem je čtyřpruhová komunikace I/35, která vnáší do krajiny obrovské měřítko technické liniové stavby, hluk a pohyb.

Řeka Morava se přimyká k okraji lesního masivu a ohraničuje úpatí vyvýšeného terénního celku Doubravy. V těchto místech, v blízkosti Řimického jezu, se nacházejí působivé partie krajinářských úprav novozámeckého areálu – Templ na skalnatém břehu nad zákrutem řeky a Obelisk na protějším plochém břehu. Obec Řimice vyniká siluetou s věžemi pravoslavného kostela a věžičkou barokní kaple. Působivé partie je možno najít i na úpatí Třesína – na styku ploché nivy a lesnatých svahů, blízkost komunikace však tyto hodnoty degraduje.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- kontrast nivní polohy a zřetelně vyvýšeného lesního masivu Doubravy na levém břehu Moravy a mohutné hmoty Třesína na pravém břehu
- rozlehlý prostor nivy s bohatou rozptýlenou zelení prořatý tělesem (na náspu) silnice I/35 a trasou VN 22 kV
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích podél toku Moravy
- přítomnost hodnot přírodní charakteristiky
- přítomnost památkově cenných staveb krajinářské úpravy Novozámecka a dalších kulturních dominant

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	A.1.3
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodně blízkého charakteru	X
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou	X
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	X
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
	2.7 Cenná struktura sídel	X

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	X
VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.2 Výrazné ajeje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	X
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelně terénní dominanty	X
	A.3.2 Přítomnost zřetelně architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	X
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	X
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	X
	A.4.6 Statické působení scenerie	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vmiřené scenerie	X
	B.1.2 Reprázentativnost vmiřené scenerie	
	B.1.3 Typičnost vmiřené scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomínatelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobů hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHŮ	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradice měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochované tradice měřítkové vztahy sídla hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP A.2.1.Doubrava

Mohutný lesní a terénní masiv Doubravy je krajinným celkem, u kterého z hlediska rázu krajiny, charakteru a identity je velmi obtížné a spekulativní v něm vymezovat rozdílné krajinné prostory. Území je kompaktní z hlediska prostorového členění, nemá rozsáhlejší vnitřní otevřené prostory a z hlediska terénu, vegetačního krytu a osídlení je do značné míry homogenní. Rozdílnosti v charakteru lesních porostů nemohou mít vliv na cíl této práce – nemohou se projevit v rozdílnosti míry ochrany krajinného rázu ani ve specifických regulativních stavební činnosti a využití území. Proto je tento celek považován za jeden krajinný prostor ve smyslu „místo krajinného rázu“ dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- specifický charakter chlumních listnatých lesů na vyvýšené poloze mimo zaplavované území
- přítomnost dílčích partií lesního interieru se zvýšenými krajinářsko-estetickými hodnotami
- přítomnost hodnot přírodní charakteristiky (ZCHÚ PR Bradlec, PR Doubrava, PR Kačení louka, PR Templ, PR U spálené, PP U přejezdu)

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	A.2.1.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		
2.5 Přítomnost architektonických dominant		
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A 1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A 1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	X
	A 1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A 1.3 Vymezení prostoru cennou záslavbou	
	A 1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A 1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A 2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A 2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A 2.2 Výrazné aleje	
	A 2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A 3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A 3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	X
	A 3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A 3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A 3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A 3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A 4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A 4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	
	A 4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A 4.3 Vybálená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A 4.4 Gradace k dominantě	
	A 4.5 Dynamické působení scenerie	
	A 4.6 Statické působení scenerie	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B 1 ROZLIŠITELNOST	B 1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnímané scenerie	X
	B 1.2 Reprázentativnost vnímané scenerie	
	B 1.3 Typičnost vnímané scenerie	
	B 1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B 1.5 Jedinečnost a nezámyslnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B 1.6 Jedinečnost způsobů hospodářského využití krajiny	
B 2 ESTETICKÁ HODNOTA	B 2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	X
	B 2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	
	B 2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B 2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B 3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHŮ	B 3.1 Harmonický vztah zastavby a přírodního prostředí	
	B 3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B 3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B 3.4 Úplnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B 4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B 4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zastavby a přírodního prostředí	
	B 4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy sítí hospodářské činnosti a prostředí	
	B 4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP A.3.1.Třesín

Terénní masiv Třesína je pro svou výraznost a neopakovatelnost v kontextu území CHKO charakteristickým krajinným celkem. Jeho členění na dílčí krajinné prostory by sice bylo možné (západní úbočí s plochami polí a obcí Měník ve svahu, lesnaté temeno a údolí potoka Hradečka nad Mladčí), ale vzhledem k velikosti těchto segmentů a k jejich poloze v masivu Třesína není takové členění účelné z hlediska této práce. Charakteristický krajinný celek ChaKC A.3. je proto zároveň krajinným prostorem. Jeho hodnota přírodní jsou očividné a jsou vyjádřeny přítomností NPP Třesín, PP Třesín. Nesporné jsou však také hodnoty kulturně-historické (paleontologické nálezy) a hodnoty umělecko historické, spočívající v přítomnosti zbytků romantických staveb krajinářského areálu Nových Zámků.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- výraznost terénního masivu na rozhraní významných geomorfologických jednotek Hornomoravského úvalu a celků Jesenické oblasti
- možnost pohledů do roviny Hornomoravského úvalu s panoramatem Jeseníků
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích lesního porostu v souvislosti se stavbami krajinářského areálu Nových Zámků
- přítomnost významných hodnot přírodní charakteristiky (NPR Třesín)
- přítomnost památkově cenných staveb krajinářské úpravy novozámecka a dalších kulturních dominant

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	A.3.1.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	X
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodně blízkého charakteru	X
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	
	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit a památkovými objekty a cennou architekturou	X
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
2.7 Cenná struktura sídel		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A 1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	X
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A 2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	X
A 3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	X
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A 4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	X
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	X
	A.4.6 Statické působení scenerie	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B 1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnímané scenerie	X
	B.1.2 Reprezentativnost vnímané scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnímané scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomenutelnost významu prvku krajiny v prostorové scéně	X
	B.1.6 Jedinečnost způsobů hospodářského využití krajiny	
B 2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B 3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHŮ	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	X
	B.3.4 Úplnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B 4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.1.1. Nové Zámky

Lesní masiv Doubravy přechází západně od Templu a od Nových Zámek do nívní polohy. Vznikl zde segment krajiny, který se vyznačuje zajímavou prostorovou skladbou. Lesní celek U černého kříže a polesí Čerlinka odděluje od severu enklávu poli se středovou osou silnice (kočárové cesty) s ovocnou alejí, mířící od Litolvy k zámeckému areálu Nové Zámky. Tento otevřený prostor pokračuje k západu soustavou luk, formovaných krajinářskými výsadbami (dnes v devastovaném stavu). Jižní část prostoru je tvořena lužními lesy podél toku Moravy a Malé vody s mimořádnými přírodními hodnotami (PR Hejtmanka, NPR Vrpač, PP u Zámecké Moravy).

Harmonie tří rozdílných charakterů kultivace krajiny přináší mimořádnou estetickou působivost a jedinečnost krajinné scény. Jedná se o hospodářské celky lesů a poli v severní části prostoru, o přírodní a přírodě blízké partie lužních lesů v jižní části a o komponované krajinářské úpravy západní části prostoru. Negativním prvkem krajinné scény je vzdušné vedení VN 22 kV.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- ▯ kontrast různých typů kultivace krajiny
- ▯ přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích přírodních a přírodě blízkých partiích podél toku Moravy a v dílčích prostorech komponované krajinářské úpravy, resp. krajinářského parku
- ▯ přítomnost vysokých hodnot přírodní charakteristiky (maloplošná ZCHÚ)
- ▯ přítomnost zřetelných osových a prostorových kompozičních vazeb krajinářských úprav Novozámecka
- ▯ přítomnost památkově cenných staveb krajinářské úpravy Novozámecka (zámek, Templ, Obelisk)

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.1.1.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	X
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	X
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cenou architektury		X
2.5 Přítomnost architektonických dominant		X
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru hraničním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cenou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	X
	A.2.2 Výrazné aleje	X
A.3 KULTURNÍ DOMNANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	X
	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	X
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	X
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	
	A.4.2 Symetrie v prostorné konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vytvoření či dynamická asymetrie v prostorné konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Graface k dominantě	
	A.4.5 Dynamická působení scenerie	
A.4.6 Statická působení scenerie	X	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vzhledu scenerie	X
	B.1.2 Reprézentativnost vzhledu scenerie	
	B.1.3 Typičnost vzhledu scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	X
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomenutelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	X
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazná přírodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dochování tradičních měřítkových vztahů zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochování tradičních měřítkových vztahů stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.1.2.Malá voda

Krajinný prostor je již součástí otevřeného prostoru Litovle, oddělujícího lesní masivy severní a jihovýchodní části CHKO. Jeho západní část zabíhá do prostoru Mladče. Jedná se o nivní polohu luk, provázejících vodoteče Mlýnského potoka Malé vody. Tok Moravy tvoří hranici s dalším krajinným prostorem. Zatímco západní část prostoru, vymezená svahy Třesína a okraji lužních lesů (Vrapač) je prořata čtyřpruhovou komunikací na náspu, východní část je negativně dotčena pouze vedením VN 22 kV podél východního okraje lesa.

Pozitivní hodnoty krajinného rázu jsou soustředěny převážně ve východní části. Jsou to především neobyčejné partie meandrujících toků Mlýnského potoka a Malé vody (PP Malá voda), vytvářejících až bizarní spleť vodotečí s drobnými prostory tvořenými bohatou doprovodnou zelení (PP Hvězda). S tímto drobným prostorovým členěním kontrastují větší prostory luk, ze kterých se otevírají průhledy na siluetu historického jádra Litovle. Vznikla zřetelná harmonie prostorových vztahů a estetické hodnoty krajinné scény s proměnlivými dimenzemi, různorodým vymezením prostorů a souladem měřítka zástavby (Viska) a měřítka krajiny.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- prostor nivy s několika vodními toky, s bohatou rozptýlenou zelení, s harmonickým měřítkem a harmonickými prostorovými vztahy a s vysokými hodnotami krajinářsko estetickými
- přítomnost negativního prvku tělesa silnice I/35 v krajinné scéně
- přítomnost hodnot přírodní charakteristiky (maloplošná ZCHÚ)
- harmonie zástavby a měřítka krajiny
- pohledové vazby na kulturní dominanty historického jádra Litovle

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A

Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.1.2.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.5 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodně blízkého charakteru	X
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou	
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	X
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
	2.7 Cenná struktura sídel	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B

Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (linové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a slabeč	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných uprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vybážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Grádace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	
	A.4.6 Statické působení scenerie	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnitřní scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vnitřní scenerie	X
	B.1.3 Typičnost vnitřní scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	X
	B.1.5 Jedinečnost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	X
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHŮ	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	X
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.1.3.Litovel – západ

Krajinný prostor sice přiléhá k zastavěnému území města stejně jako předcházející prostor, ale jeho charakter je zcela jiný. Je ovlivněn blízkostí města a vysunutím některých městských funkcí ze zastavěného území. Jedná se o areál bývalého rozhlasového vysílače, skupiny chat a četné trasy vzdušného vedení VN. V území existuje množství nevyužitých a devastovaných ploch, které přitom mají vazbu na potenciálně zajímavé lokality bývalých ramen Moravy. Severní část prostoru je vyplněna zemědělskou půdou a její charakter s bezprostředním kontaktem s průmyslovými objekty sladovny a cukrovaru a s mnohými trasami vedení VN nevyniká estetickými hodnotami ani jinými pozitivními rysy a hodnotami krajinného rázu.

Vzhledem k tomu, že krajinný prostor tvoří přechod do velmi cenného krajinného celku Novozámecka, a leží v trase prostorových vazeb Nových Zámek a Litovle, je třeba v těchto lokalitách usilovat o vrácení do přírodě blízkého stavu (bývalá ramena řeky), o regulaci a omezení chatové výstavby a nerozšiřování zastavěných území do západního a severozápadního sektoru příměstské krajiny.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- nívní poloha mezi toky Moravy a Čerlinky se zbytky meandrů Moravy
- promísení funkcí využití území, nevyužitých a devastovaných ploch
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích podél toku Moravy
- přítomnost rušivých prvků tras VN 22 kV a nepříznivých pohledových vazeb na objekty sladovny a cukrovaru
- přítomnost památkově cenné osové vazby na krajinářské úpravy Novozámecka

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.1.3.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	
	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		
2.5 Přítomnost architektonických dominant		
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídla		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	X
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	X
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická, asymetrická v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	
	A.4.6 Statické působení scenerie	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, originalita, výjimečnost vnitřní scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vnitřní scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnitřní scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných linií	
	B.1.5 Jedinečnost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scenerie	
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Úplnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP B.1.4.Litovel – město

Krajinný prostor zahrnuje urbanizované území města včetně historického jádra, navazující zástavby předměstí na jihu i severu, obytné celky na východě a severu a pás smíšené zástavby západně od železniční trati. Součástí prostoru jsou i průmyslové a skladové areály, které jsou součástí městské struktury a nevytvářejí samostatné zóny (taková území navazující na městskou strukturu leží povětšinou mimo hranice CHKO). Z hlediska krajinného rázu hrají roli v první řadě kulturní dominanty historického jádra - památkové zóny. Vzhledem k tomu, že město leží v těžišti CHKO a jeho silueta je významným rysem rázu a identity krajiny, je nutno je považovat za významnou, resp. jedinečnou hodnotu rázu krajiny. Krajinný ráz dále spoluvytvářejí okraje zástavby města a již charakterem zástavby, objemem a formami objektů, způsobem přechodu zástavby do krajiny. Z hlediska možnosti vnímání krajinné scény okrajů zástavby nepřichází východní okraj v úvahu protože bezprostředně přechází od okrajů lesních porostů a dosud nezastavěné území v severovýchodním kvadrantu je evidentně rozvojovou plochou města.

Krajinný prostor je možno charakterizovat vysokými hodnotami identity, dané architektonickými, urbanistickými a památkovými hodnotami historického města, promítajícími se do prostorového členění zástavby a do panoramat historického jádra. Významným rysem je přítomnost vodotečí a vodních ploch ve struktuře města, což vytváří příznivý charakter městských prostorů. Přechod zástavby do krajiny vyniká pozitivními hodnotami pouze na západním okraji v lokalitě PP Hvězda a v místech bývalých ramen Moravy. Ostatní okraje zástavby nevynikají významnějšími pozitivními hodnotami.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- || kompaktně zastavěné území s výraznou siluetou a vysokými architektonickými a kulturně-historickými hodnotami historického jádra
- || přítomnost vodotečí a vodních ploch ve struktuře města
- || přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích podél toku Moravy a ve vazbě na PP Hvězda
- || nevýrazný přechod zástavby do krajiny na jihovýchodním okraji

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.1.4.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	
	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	X
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických prvků krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		X
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		X
2.5 Přítomnost architektonických dominant		X
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		X

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru lanánním horizontem	
VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru mixem stromové zeleně	
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	X
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otvřenost jedné nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.2 Výrazné alje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3	A.3.1 Přítomnost zřetelně řešených dominant	
KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.2 Přítomnost zřetelně architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	X
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	X
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	X
	A.4	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch
CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Výrazná či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scény	
	A.4.6 Státické působení scény	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost nepakovatelnost vnímané scény	X
	B.1.2 Repräsentativnost vnímané scény	
	B.1.3 Typičnost vnímané scény	
	B.1.4 Jedinečnost krajiny v terénu	
	B.1.5 Jedinečnost a nezastíratelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu lineárně-akcentuálního využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scény	
	B.2.2 Estetika prostředí zřetelně prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetika prostředí zřetelně skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetika prostředí zřetelně charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonie vztahů zřetelně v prostředí	
	B.3.2 Srovnání hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Srovnání forem prostředí a přírodního prostředí	
	B.3.4 Úplňování kulturní h. dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradice a moderní vztahy zřetelně v prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradice a moderní vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný srovnání měřítka a prostoru a místek jednotlivých prvků	X

KP B.1.5. Šargoun

Krajinný prostor tvoří enklávu polí a luk mezi jihovýchodním okrajem města, Mlýnským potokem a okrajem lesního masivu Prostředního lesa a Litovelských luhů. Jedná se o prostor zřetelně vymezený bohatou doprovodnou zelení Mlýnského potoka a vysokými okraji lužních lesů. Okraj města s nízkými skladovými a výrobními objekty je nevýrazný, zřetelně se však uplatňují dominanty historického jádra. Několik soliterních objektů (bývalá hájovna Šargoun, Pohodna a objekt jezdeckého klubu) dotváří harmonický výraz prostoru.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- rozlehlý, zřetelně vymezený prostor s výrazností přírodního rámce ve východní části
- harmonie vztahu soliterní zástavby a přírodního prostředí
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích podél toku Mlýnského potoka a ve východním cípu prostoru
- nevýrazný okraj zástavby Litovle vymezuje západní okraj prostoru
- uplatnění siluety historického jádra v krajinné scéně

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.1.5.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalt přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických pramenů krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalt s památkovými objekty a cennou architekturou	
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	X
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	X
	2.7 Cenná struktura sídel	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otvření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných uprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická, asymetrická v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scenerie	
	A.4.6 Statické působení scenerie	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnitřní scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vnitřní scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnitřní scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných úprav	
	B.1.5 Jedinečnost a neopakovatelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přirodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad lineární zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	X
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.2.1.Ramena řeky Moravy

Rozsáhlý krajinný prostor zahrnuje komplex lužních lesů východně od Litovle. Lesní porosty skrývají řadu dílčích partií neobyčejných krajinářsko-estetických hodnot, které jsou vázány na rozvětvený systém vodotečí ramen Moravy, Čerlinky, a Mlýnského potoka s dalšími vodotečemi Kobylník a Benkovský potok v severní části. Prostorová kompaktnost území bez větších vnitřních otevřených prostorů nevyžaduje z hlediska cílů ochrany krajinného rázu podrobnější členění na dílčí, charakterově odlišné prostory. Výjimku tvoří drobné otevřené prostory luk při Mlýnském potoce, které v okolí obcí na hranici CHKO (Březové, Lhota nad Moravou, Hynkov) vytvářejí určité enklávy, členící okraj kompaktního lesního masivu. Tyto prostory se vyznačují zřetelnými krajinářsko-estetickými hodnotami, jsou však velmi drobné a izolované.

Území se vyznačuje mimořádnými a jedinečnými hodnotami přírodní charakteristiky (NPR Ramena řeky Moravy, PR Litovelské luhy, PR Panenský les, PR Kenický, PP Dalibor, PP V Boukalovém, PP Kurfürstovo rameno). Jedná se o těžiště a hlavní celek lužní části CHKO. Z hlediska krajinného rázu je to území s nejvýraznějšími znaky krajinné scény rozsáhlého lužního lesa s přírodními a přírodě blízkými partiemi.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- ▮ kompaktní lesní masiv lužních lesů protkaný soustavou vodotečí bez zástavby a soliterních objektů
- ▮ přítomnost vysokých krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích lesa zejména ve vazbě na vodoteče, ramena a tůně
- ▮ výrazné okraje lesního masivu s charakteristickým vzhledem a výškou
- ▮ drobné prostory luk při jižním okraji lesního masivu při Mlýnském potoce zřetelně vymezené doprovodnou zelení potoka a mohutnými okraji lužního lesa

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B 2.1.
1. Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	X
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokality přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	
2. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokality s památkovými objekty a cenou architektury	
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
	2.7 Cenná struktura sídel	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKU (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cenou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více pohledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vývoznost či dynamika, asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scény	
	A.4.6 Statické působení scény	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovanost vzhledu scény	X
	B.1.2 Repräsentativnost vzhledu scény	
	B.1.3 Typičnost vzhledu scény	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a rozlišitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	X
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scény	X
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad lesní osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Úplatnost kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dohoda měřítka a měřítka zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dohoda měřítka a měřítka stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítka jednotlivých prvků	X

KP B.2.2.Hrubé louky

Severní okraj komplexu lužních lesů kolem ramen Moravy je podstatně odlišný od jižního okraje. Lesní masiv je zde členěn hlubokými zálivy polí a luk a mezi takto rozčleněným okrajem lesa a hranicí CHKO, která probíhá zhruba po rozhraní Středomoravské nivy a Uničovské plošiny, vznikají velmi zajímavé enklávy. Tyto enklávy jsou definovány jako nespojitý krajinný prostor, rozčleněný do západní části (Tři Dvory), střední části (Pňovice) a východní části (Hrubé louky). Tyto prostory jsou typické tím, že se na severu otevírají do mírně vyvýšené zemědělské krajiny a na jihu jsou omezeny mohutnou členitou hradbou okraje lužních lesů. Okraj lesů je u všech tří částí doprovázen vodotečí s bohatou břehovou vegetací. Je to Čerlinka na západě, Kobylník ve středu a Benkovský potok na východě. Zatímco západní a střední část je z hlediska prostorového uspořádání a krajinné scény zajímavá nepravidelnou linií okraje lesa a zmenšujícího se měřítka prostoru směrem k lesnímu masivu, Hrubé louky vytvářejí bohatší skladbu rozčleněného prostoru.

Prostor nevyniká významnými hodnotami přírodní charakteristiky, protože se jedná o zemědělskou půdu, je však charakteristický kontrastem otevřených ploch a mohutného rozčleněného okraje lužního lesa.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- || kontrast otevřených ploch zemědělské krajiny o okraje vysokých porostů masivu lužních lesů
- || zřetelné vymezení dílčích částí prostoru – enkláv zemědělské krajiny pronikající do okraje lužních lesů
- || přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v dílčích partiích podél vodotečí lemujících okraje lesního masivu

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.2.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		
2.5 Přítomnost architektonických dominant		
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru lesním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazná aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelně lesním dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelně architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážení či dynamická, asymetrická v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scény	
	A.4.6 Statické působení scény	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, nespokojitelnost vzhledu scény	
	B.1.2 Reprezentativnost vzhledu scény	X
	B.1.3 Typičnost vzhledu scény	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných tvarů	
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomenutelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scény	
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Sdílení hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Sdílení forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný vztah měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP B.2.3. Střeň

Enkláva zemědělské krajiny se zástavbou obce Střeň je dokonale vymezeným krajinným prostorem. Vysoké porosty lužních lesů ohraničují prostor úměrného měřítka, vyplněný zemědělskými plochami a zástavbou obce, soustředěnou podél silnice ze Lhoty nad Moravou na Pňovice. Prostor je zástavbou členěn na západní a východní část. Krajinná scéna obou částí se vyznačuje souladem měřítka zástavby a dimenzí prostoru. Obec se nevyznačuje mimořádnými architektonickými hodnotami, ale dochovaná forma zástavby a dochované hmoty jednotlivých objektů dotvářejí ráz a identitu krajiny. Lesy, obklopující krajinný prostor přinášejí v bezprostřední vzdálenosti od zástavby mimořádné hodnoty přírodní charakteristiky krajinného rázu (NPR Ramena řeky Moravy).

Významným rysem rázu krajiny prostoru je jeho poloha uvnitř rozsáhlého komplexu lužních lesů. Tato poloha je jedinečná a v rámci CHKO se již neopakuje. Uzavřenost a odloučenost prostoru je do určité míry narušena trasou významné železnice, ale v krajinné scéně se trasa železnice projevuje pouze minimálně.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- kontrast otevřené enklávy zemědělské krajiny a hrabdy okrajů lužních lesů, vymezející prostor
- dochovaná forma a hmotová skladba zástavby
- harmonie zástavby a měřítka prostoru
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v bezprostřední návaznosti dílčích partií lužních lesů
- relativní nenarušenost rázu krajiny negativními a rušivými prvky

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.3.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	
	1.8 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		X
2.5 Přítomnost architektonických domén		
2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		X

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné aleje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
	A.3.1 Přítomnost zřetelně terénní dominanty	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.2 Přítomnost zřetelně architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážená či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scénáře	
	A.4.6 Statické působení scénáře	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnitřní scénáře	
	B.1.2 Reprezentativnost vnitřní scénáře	
	B.1.3 Typičnost vnitřní scénáře	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a nezapamatovatelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přírodní charakter scénáře	
	B.2.2 Estetická působivost skulptury prvků, ploch a prostoru	
	B.2.3 Estetická působivost skulptury harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	X
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad forem osídlení a přírodního prostředí	X
	B.3.4 Uplácnutí kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy sítí hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.2.4. Horka – Chomoutov

Krajinný prostor je v rámci území CHKO do jisté míry výjimečný tím, že je z velké části tvořen plochami zástavby obcí Horka nad Moravou, Sedlisko a Chomoutov. Zástavba vytváří téměř souvislý pás vesnické zástavby, procházející od jedné hranice CHKO ke druhé. Plochy zástavby jsou v jednotlivých obcích rozdílné. Horka má kompaktní zástavbu, která v pravidelném rastru vyplňuje plochu mezi historickou vesnicí s kostelem sv. Mikuláše a mezi železniční tratí. Je vidět, že rozvoj obce byl v minulosti značný. Zástavba Sedliska je volnější a členitější, střed obce je méně výrazný. Chomoutov je rozložen podél silnice II/446 s rozrůstáním zástavby do paralelních ulic. S výjimkou obce Horka jsou siluety zástavby nevýrazné, přechod zástavby do volných ploch luk a polí je příznivý díky vesnické zástavbě se zelení zahrad.

Jakkoliv zástavba nepřináší význačnější rysy a hodnoty pro identitu a ráz krajiny, partie, navazující na její okraje, jsou velmi hodnotné. Jedná se o prostor mezi zástavbou Horky a Sedliska a okrajem komplexu lesů na západě. Zřetelně vymezené plochy polí a luk vytvářejí harmonické členění krajiny. Bohatá doprovodná zeleň vodotečí (Mlýnský potok, PP Častava) dotvářejí poměrně bohatou krajinnou scénu tohoto krajinného segmentu. Jižní hranici prostoru tvoří meandrující tok Mlýnského potoka s mohutnou doprovodnou zelení, za kterou navazuje lokalita rekreačně využívaného jezera Poděbrady.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- ▮ velký podíl zastavěných území bez soustředěných urbanistických a architektonických hodnot
- ▮ měřítkově úměrná hmotová skladba zástavby bez výrazných konfliktů (výjimkou je zemědělský závod v Horce nad Moravou)
- ▮ příznivé uplatnění siluety (Horka) zástavby a přechodu zástavby do krajiny
- ▮ přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v navazujících volných plochách, zejména však v meandrujících partiích vodotečí

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A

Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.4.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkově upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		X
2.5 Přítomnost architektonických dominant		X
2.6 Opodlnělá nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sídel		X

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B

Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH ČELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru línem horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné alaje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelně linní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelně architektonické dominanty	X
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvku a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvku a ploch	
	A.4.3 Vyvažena či dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvku a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické panování scény	
	A.4.6 Statické panování scény	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, neopakovatelnost vnitřní scény	
	B.1.2 Repräsentativnost vnitřní scény	
	B.1.3 Typičnost vnitřní scény	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných lín	
	B.1.5 Jedinečnost a nezapomenutelnost významu prvku krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné pravidlo charakteru scény	X
	B.2.2 Estetická působnost skladby prvku, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působnost skladby harmonického měřítka	
	B.2.4 Estetická působnost charakteristických rysů krajiny	
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Soulad linní osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Dochované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	X
	B.4.2 Dochované tradiční měřítkové vztahy sítí hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP B.2.5.Chomoutovské jezero

Krajinný prostor v cípu území CHKO při soutoku Moravy s Oskavou představuje velmi hodnotné území, oddělené vegetačním doprovodem Oskavy a hustými prostory a lesními výsadbami obklopujícími Chomoutovské jezero od rozlehlé otevřené zemědělské krajiny stoupající pozvolna k východu. Ústřední částí krajinného prostoru je jezero, vzniklé po těžbě štěrkopísků. Jeho přírodní hodnoty (zejména ornitologické) jsou vyjádřeny vyhlášením PR Chomoutovské jezero. Velká vodní plocha s ostrůvky a bohatou břehovou zelení na jihu a východě (kde bezprostředně sousedí s tokem Oskavy) představuje esteticky působivou scenerii uzavřené vodní hladiny s pohybem a křikem vodního ptactva. Volné plochy polí a luk na jihozápadní straně tvoří přechod k okraji zástavby Chomoutova a k okrajům lužních lesů u Moravy.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- zřetelné prostorové oddělení cenné lokality PR Chomoutovské jezero od sousedních krajinných prostorů, vytvářející dojem enklávy v zemědělské krajině
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v lokalitě PR Chomoutovské jezero
- kontrast otevřené enklávy zemědělské krajiny a hrabdy okrajů lužních lesů, vymezení prostor
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot v okrajových partiích prostoru (tok Oskavy, okraje lužních lesů)

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.5.
1. Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
2. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických prvků krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou	
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	
	2.6 Ojedinelá nebo typická struktura osídlení	
	2.7 Cenná struktura sídla	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (linové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné síťe	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných úprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů	
	A.4.1 Kruhlost charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostoru konfigurace prvků a ploch	
	A.4.3 Využití či vytváření asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení symetrie	
A.4.6 Statické působení symetrie	X	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost nepokřivenosti vzhledu scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vzhledu scenerie	X
	B.1.3 Typičnost vzhledu scenerie	
	B.1.4 Jedinečnost krajinného rázu	
	B.1.5 Jedinečnost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné přirodní charakter scenerie	X
	B.2.2 Estetická působivost skulptury prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skulptury harmonického měřítka	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHŮ	B.3.1 Harmonický vztah zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Vztah hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Vztah lesní osady a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplnění kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MĚŘÍTKA KRAJINY	B.4.1 Dohodně tradice měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dohodně tradice měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný soulad měřítka a prostoru a měřítek jednotlivých prvků	

KP B.2.6.Poděbrady

Krajinný prostor v otevřených polohách nivy na severozápadním okraji Olomouce je vymezen meandrujícím tokem Mlýnského potoka hranicí CHKO. Ústřední částí prostoru je jezero Poděbrady, vzniklé po těžbě štěrkopísků. Nepravidelný tvar jezera s ostrovem, charakter břehů i bezprostřední kontakt s územím PR Plané loučky dává území zajímavé prostorové vymezení. Vznikají esteticky působivé scenerie a průhledy. Území je intenzivně rekreačně využíváno. Návaznost polí na severním a západním okraji umožňuje zapojení meandrujícího toku Mlýnského potoka s bohatou doprovodnou zelení do krajinné scény. Otevření směrem k Horce (zemědělský závod na okraji zástavby, vedení VN 22 kV) je nepříznivým rysem.

V samotném krajinném prostoru se nenacházejí maloplošná ZCHÚ, avšak charakter břehových porostů Mlýnského potoka a spontánní vegetace na některých částech břehu jezera vytvářejí přírodě blízké partie. Krajinný prostor nemá výraznější hodnoty kulturně-historické charakteristiky.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- vodní plocha v rámci břehových porostů a cenných doprovodných porostů meandrů Mlýnského potoka
- kontrast otevřené enklávy zemědělské krajiny a hrabdy vegetačního doprovodu Mlýnského potoka
- rušivé průhledy na zemědělský areál v Horce nad Moravou
- přítomnost zvýšených krajinářsko-estetických hodnot krajinné scény dílčích partií jezera a jeho břehů

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.6.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	
	1.4 Přítomnost PP	
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	
2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR	
	2.2 Přítomnost MPZ a VPZ	
	2.3 Přítomnost KPZ	
	2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou	
	2.5 Přítomnost architektonických dominant	
	2.6 Obytná nebo typická struktura osídlení	
	2.7 Činná struktura sídel	

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot	
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem	
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou	
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech	
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osové vazby přírodních prvků a staveb	
	A.2.2 Výrazné alje	
	A.2.3 Dochované kompozice historických krajinných uprav	
A.3 KULTURNÍ DOMINANTY Konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury)	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
	A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	
	A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru	
	A.3.4 Neobvyklý tvar či druh dominanty	
	A.3.5 Přítomnost vlnitých prostorových akcentů	
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.3 Vyvážení číselnická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch	
	A.4.4 Gradace k dominantě	
	A.4.5 Dynamické působení scény	
	A.4.6 Statické působení scény	X

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jednotnost, neoprávněnost vnímané scenerie	
	B.1.2 Reprezentativnost vnímané scenerie	
	B.1.3 Typičnost vnímané scenerie	X
	B.1.4 Jednotnost krajinných forem	
	B.1.5 Jednotnost a nezapomenutelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	
	B.1.6 Jednotnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Výrazné prostředí charakter scenerie	
	B.2.2 Estetická působivost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Estetická působivost skladby harmonického měřítká	X
	B.2.4 Estetická působivost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonie vztahů částí s přírodním prostředím	
	B.3.2 Smysl hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Smysl forem osídlení a přírodního prostředí	
	B.3.4 Uplácení kulturních dominant v krajinné scéně	
B.4 HARMONIE MÉRITKA KRAJINY	B.4.1 Dohodované tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Dohodované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Zřetelný souhrn měřítkové a geometrie měřítek jednotlivých prvků	X

KP B.2.7.Plané Loučky

Krajinný prostor v jihovýchodním cípu CHKO má velmi zajímavou polohu. Na jedné straně přiléhá k okrajům zástavby Olomouce (obytné i průmyslové zóny), na straně druhé je ohraničen bohatými a členitými prostory, provázejícími meandrující tok Mlýnského potoka (PR Plané loučky) a Moravy. Prostor je tvořen zemědělskými plochami polí a luk, avšak je členěn drobnými lokalitami vodních ploch (vytěžené pískovny) skrytými v bohatém vegetačním doprovodu. Vzniká tak velmi zajímavá krajinná scéna rozlehlého prostoru, členěného vizuálně do dílčích částí, přičemž jak v charakteru členění prostoru a živém charakteru rozptýlené a doprovodné zeleně, tak v dílčích partiích krajinné scény spočívají krajinářsko-estetické hodnoty. Mimořádné (jedinečné) hodnoty rázu krajiny spočívají v drobném prostorovém členění, formách prostorů a charakteru vegetace lokality PR Plané loučky.

V krajinné prostoru se nacházejí hodnoty přírodní charakteristiky (PR Plané loučky, PP Bázlerova pískovna a další přírodně blízké partie), hodnoty kulturní a historické charakteristiky spočívají v nerušených pohledech na panorama historického jádra Olomouce.

Rysy, které určují ráz krajiny, je možno definovat následovně :

- otevřený prostor zemědělské krajiny členěný drobnými (avšak v ploché krajině výraznými) lokalitami vodních ploch s mohutnou doprovodnou zelení do menších částí
- kontrast rozčleněné enklávy zemědělské krajiny a hradby doprovodných porostů Mlýnského potoka a Moravy, vymežujících prostor
- přítomnost vysokých krajinářsko-estetických hodnot na území PR Plané loučky a v dílčích partiích prostoru
- přítomnost prvků, narušujících pozitivní hodnoty rázu krajiny (silueta průmyslového areálu v Řepčíně, silnice II/446, vedení VN 22 kV)

Souhrn rysů, znaků a hodnot, spoluurčujících ráz a identitu krajiny je uveden v následujících tabulkách :

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka A
Charakteristiky a pozitivní rysy (hodnoty) krajinného rázu

Charakteristiky	Indikátory pozitivních rysů charakteristiky kr. rázu	B.2.7.
1 Přírodní charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních přírodních hodnot - výrazných rysů přírodní charakteristiky)	1.1 Přítomnost NPR	
	1.2 Přítomnost NPP	
	1.3 Přítomnost PR	X
	1.4 Přítomnost PP	X
	1.6 Přítomnost VKP	X
	1.7 Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	X
	1.8 Přítomnost městských parků a parkové upravených ploch	
	2 Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu (přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa - výrazných rysů kulturní a historické charakteristiky)	2.1 Přítomnost MPR a VPR
2.2 Přítomnost MPZ a VPZ		
2.3 Přítomnost KPZ		
2.4 Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou		
2.5 Přítomnost architektonických dominant		
2.6 Opevněná nebo typická struktura osídlení		
2.7 Cenná struktura sítěl		

Ráz a identita kulturní krajiny - tabulka B
Prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

A. Kriteria analytická	A.1 - A.4 Indikátory přítomných hodnot		
A.1 VYMEZENÍ PROSTORU A SKLADBA PROSTOROVÝCH CELKŮ (prostorové struktury)	A.1.1 Zřetelné vymezení prostoru terénním horizontem		
	A.1.2 Zřetelné vymezení prostoru masivem stromové zeleně	X	
	A.1.3 Vymezení prostoru cennou zástavbou		
	A.1.4 Vymezení prostoru několika horizonty ve více prostorových plánech		
	A.1.5 Otevření jednoho nebo více průhledů do sousedního prostoru	X	
A.2 KONFIGURACE LINIOVÝCH PRVKŮ, OSOVÉ VAZBY (liniové struktury)	A.2.1 Zřetelné osivé vazby přírodních prvků a staveb		
	A.2.2 Výrazné aleje		
	A.2.3 Diferencované kompozice historických krajinných úprav		
	A.3 KULTURNÍ DOMINANTY (konfigurace hlavních a vedlejších prostorových dominant a akcentů (bodové struktury))	A.3.1 Přítomnost zřetelné terénní dominanty	
		A.3.2 Přítomnost zřetelné architektonické dominanty	X
A.3.3 Přítomnost více dominant v prostoru			
A.3.4 Neobyčejný tvar či druh dominanty			
A.3.5 Přítomnost vedlejších prostorových akcentů			
A.4 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PROSTOROVÉ STRUKTURY	A.4.1 Kontrast charakteru prvků a ploch	X	
	A.4.2 Symetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch		
	A.4.3 Vyvážená a dynamická asymetrie v prostorové konfiguraci prvků a ploch		
	A.4.4 Centrální a akcentované		
	A.4.5 Dynamické protažení scény		
	A.4.6 Sdílné ke pravidelné scéně	X	

B. Kriteria souhrnná	B.1 - B.4 Indikátory přítomných hodnot	
B.1 ROZLIŠITELNOST	B.1.1 Jedinečnost, nepochybivost vnitřní scény	X
	B.1.2 Vyjádření vnitřní scény	
	B.1.3 Jasná vnitřní scéna	
	B.1.4 Jedinečnost krajinných forem	
	B.1.5 Jedinečnost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny v prostorové scéně	X
	B.1.6 Jedinečnost způsobu hospodářského využití krajiny	
B.2 ESTETICKÁ HODNOTA	B.2.1 Vyjádření přírodního charakteru scény	X
	B.2.2 Jasná představitelnost skladby prvků, ploch a prostorů	X
	B.2.3 Jasná představitelnost skladby kulturního dědictví	X
	B.2.4 Jasná představitelnost charakteristických rysů krajiny	X
B.3 HARMONIE PROSTOROVÝCH VZTAHU	B.3.1 Harmonie vztahů zástavby a přírodního prostředí	
	B.3.2 Harmonie vztahů hospodářské činnosti a přírodního prostředí	
	B.3.3 Harmonie vztahů sídel a přírodního prostředí	
	B.3.4 Harmonie kulturního dědictví a krajinné scény	
B.4 HARMONIE MĚŘITKA KRAJINY	B.4.1 Harmonie vztahů zástavby a přírodního prostředí	
	B.4.2 Harmonie vztahů stop hospodářské činnosti a prostředí	
	B.4.3 Harmonie vztahů sídel a prostředí a měřítek jednotlivých prvků	X

**D. NÁVRH Odstupňované
ochrany krajinného
rázu**

D.1. Vymezení pásem odstupňované ochrany rázu a identity krajiny

D.1.1. Opatření k ochraně rázu a identity krajiny a nástroje územního plánování

Usměrnění stavební činnosti a využití území v hranicích CHKO Litovelského Pomoraví bude vycházet z rozčlenění území na pásma odstupňované ochrany a bude využívat soustavy limitů a regulativů stanovených **obecně pro jednotlivá pásma a pro a konkrétně pro jednotlivé KP** a vycházejících ze systematického vyhodnocení rázu a identity krajiny CHKO.

Význam ochranných opatření tkví nejenom v aktuálním rozhodování Správy CHKO dle § 12, ale také při promítnutí požadavků § 12 do nástrojů územního plánování. Tato okolnost je velmi důležitá, protože umožňuje koordinaci zájmů ochrany přírody s dalšími aspekty ekonomického a sociálního rozvoje regionu (ve smyslu požadavků na trvale udržitelný rozvoj) a přenesením aspektů krajinného rázu do schválené územně-plánovací dokumentace dochází k jejich objektivizaci. Podkladem pro ochranná opatření jsou výstupy ze systematického hodnocení krajinného rázu na celém území CHKO. Jsou to **limity, regulativy a návrhy opatření**, které jsou formulovány tak, aby byly použitelné v procesu pořizování územně-plánovací dokumentace (Vyhl. MMR č. 131/1998 Sb.).

Jak bylo výše zmíněno, soustava limitů, regulativů a dalších opatření k ochraně rázu a identity kulturní krajiny bude rovněž užívána jako odborný podklad dle § 32 zák. č. 71/1967 o správním řízení a to v řízeních, vedených na základě § 12 a § 44 zák. č. 114/1992 Sb.

Důležitou otázkou je přenesení požadavků na ochranu krajinného rázu do ÚPD. Oborová dokumentace, která nemá konkrétní a použitelný výstup do územního plánování, postrádá totiž významné možnosti svého uplatnění. V procesu pořizování územně-plánovací dokumentace je možno využívat následujících mechanismů, které umožňují uplatnit požadavky na zachování a ochranu kulturně historických hodnot krajiny a na ochranu estetických hodnot:

Územně plánovací podklady (ÚPP)

Nejvýznamnějším nástrojem uplatnění požadavků na ochranu krajinného rázu je **územní generel**, který se dle § 5 vyhlášky č. 131/1998 Sb. o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci zpracovává tehdy, je-li třeba ověřit samostatně řešení některé složky osídlení a krajiny, mající podstatný vliv na využití území.

Hodnocení krajinného rázu území ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jako preventivně zpracovaný podklad pro rozhodování orgánů ochrany přírody a krajiny bývá zpracováno pro území chráněných krajinných oblastí a uvažuje se o plošné hodnocení území okresů. Tento materiál může plnit funkci územního generelu.

Oborovým dokumentem, týkajícím se přírodních charakteristik krajinného rázu a majícím charakter **územního generelu** budou i schválené plány péče o národní parky a jejich ochranná pásma dle § 18 zákona č. 114/1992 Sb. a plány péče v chráněných krajinných oblastech dle § 27 téhož zákona.

Územně plánovací dokumentace (ÚPD)

Veškeré dostupné informace o hodnotách krajinného rázu a identity krajiny a o záměrech využití území z hlediska ochrany přírody a krajiny, ať již ve formě územních generelů nebo jiných materiálů, budou shromážděny a vyhodnoceny v rámci **přípravných prací** dle § 9 vyhl. č. 131/1998 Sb. a objeví se v **průzkumech a rozborech** dle § 10.

Některé údaje se objeví ve **výkresu limitů využití území**. Jedná se např. o hranice MPR, MPP, VPR, VPP, KPZ, ochranných pásem kulturních památek, jednotlivé kulturní nemovité památky jakožto kulturně historické hodnoty, chráněné právními předpisy a správními rozhodnutími, hranice NP a jejich ochranná pásma, hranice CHKO, maloplošných ZCHÚ, přírodních parků, VKP a prvků ÚSES jakožto hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu, chráněných právními předpisy a správními rozhodnutími. Objeví se zde i požadavky na ochranu důležitých rysů krajiny, významných pro její ráz a identitu.

Některé údaje mohou hrát důležitou roli v **problémovém výkresu**, který m.j. souhrnně znázorňuje hlavní střety zájmů v řešeném území.

V **zadání ÚPD** (§ 11) jsou zájmy péče o kulturně historické a estetické hodnoty krajiny zahrnuty v bodech h) a i) Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 131/1998 Sb. a z předchozí etapy průzkumů a rozborů dle § 10 je do zadání převzat výkres limitů využití území, vyplývajících z právních předpisů a správních rozhodnutí.

Požadavky ochrany přírody a krajiny jsou na základě

předchozích fázi vzaty v úvahu v **konceptu řešení** (§ 12). V rámci projednání konceptu s příslušnými orgány (§ 12 a 13) je možno posoudit, do jaké míry je navržené řešení přijatelné z hlediska ochrany kulturně historických a estetických hodnot krajiny. Názor příslušného orgánu státní správy se objeví ve stanovisku ke konceptu řešení.

Stejná procedura projednání se opakuje při schvalování **návrhu územně plánovací dokumentace** (§ 15 a 16).

Je třeba využít zákonné možnosti zpracovat některá hlediska ochrany kulturně historických a estetických hodnot krajiny do **závazné části ÚPD** (§ 18) v podobě **limitů využití území** a v podobě **regulačních prvků** plošného a prostorového uspořádání u regulačního plánu.

D.1.2. Členění území CHKO do pásem odstupňované ochrany

Pásma odstupňované ochrany zahrnují krajinné prostory s odlišným soustředěním pozitivních hodnot krajinného rázu a s odlišným významem důležitých rysů rázu a identity krajiny. Hranice pásem probíhají po hranicích jednotlivých krajinných prostorů (KP), zahrnutých do příslušného pásma.

Pásmo I. – přísné ochrany krajinného rázu

- KP A.1.2. Moravičany
- KP A.2.1. Doubrava
- KP A.3.1. Třesín

- KP B.1.1. Nové Zámky
- KP B.1.2. Malá voda
- KP B.2.1. Ramena řeky Moravy
- KP B.2.3. Střeň

Pásmo II. – zvýšené ochrany krajinného rázu

- KP A.1.1. Moravičanské jezero
- KP A.1.3. Řimice

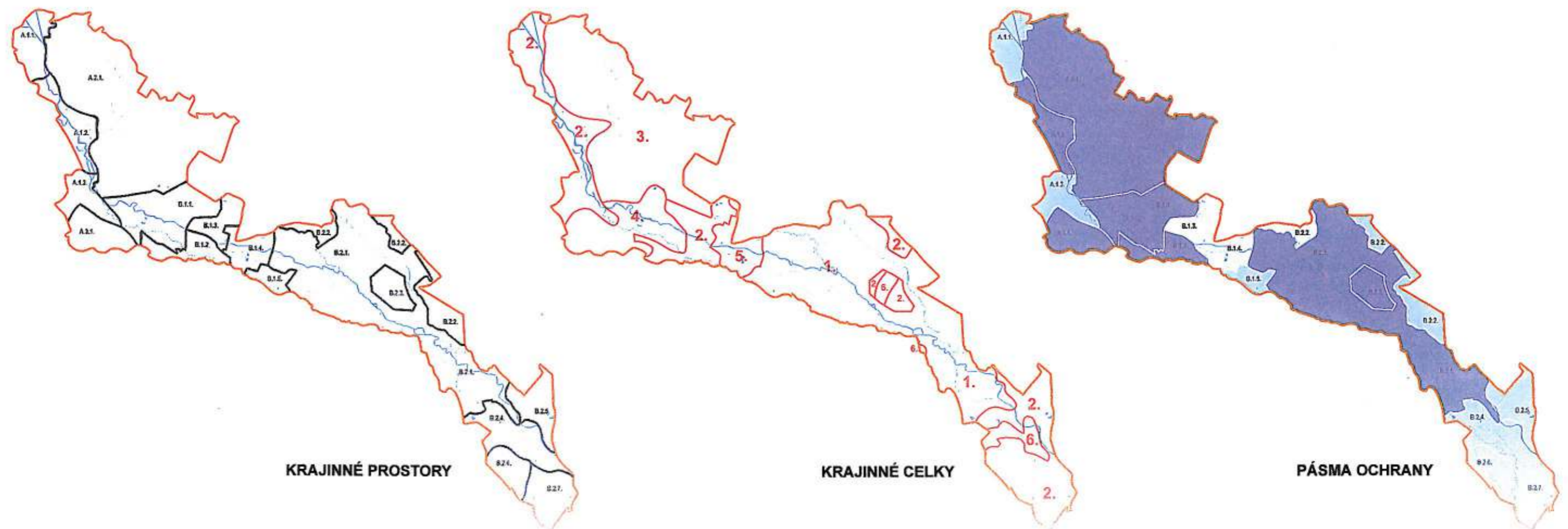
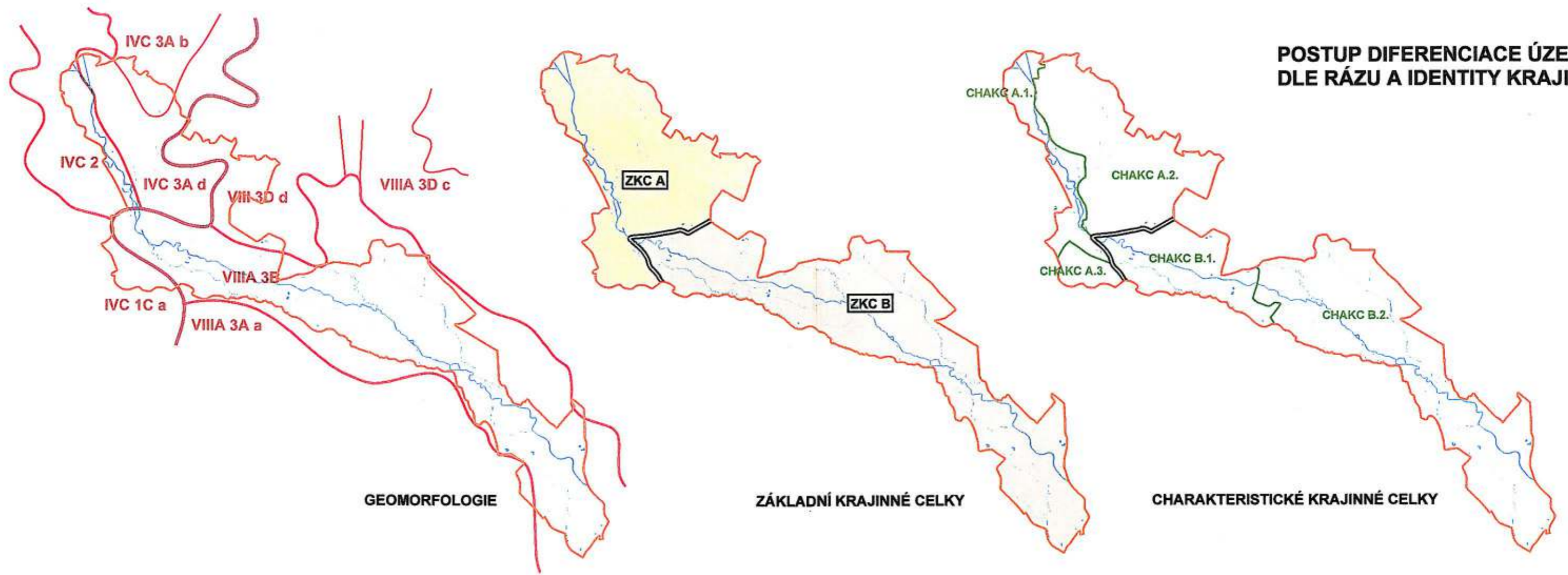
- KP B.1.5. Šargoun
- KP B.2.2. Hrubé louky (střed a východ)
- KP B.2.4. Horka – Chomoutov

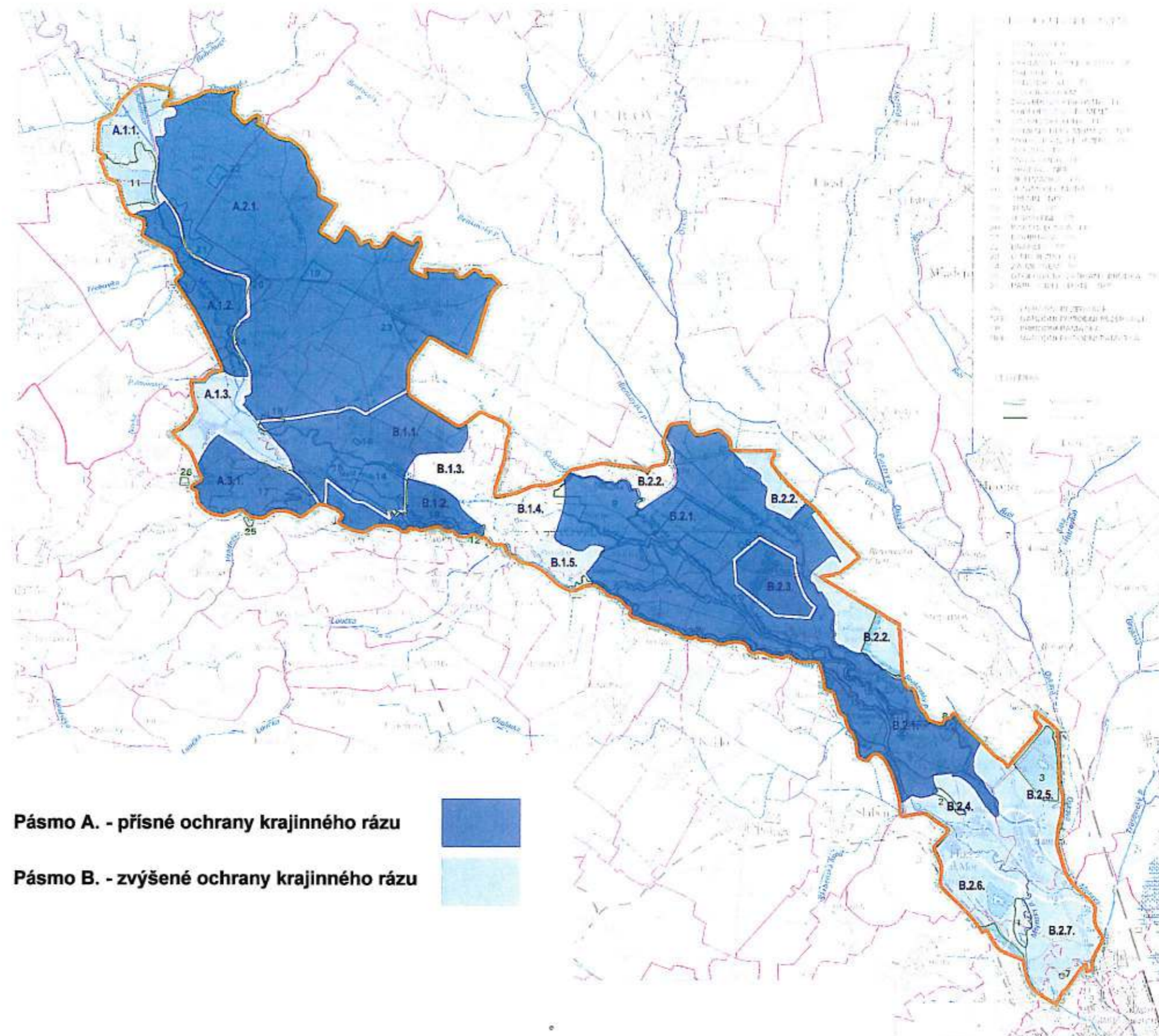
- KP B.2.5. Chomoutovské jezero
- KP B.2.6. Poděbrady
- KP B.2.7. Plané loučky

Pásmo III. – běžné ochrany krajinného rázu

- KP B.1.3. Litovel – západ
- KP B.1.4. Litovel – město
- KP B.2.2. Hrubé louky (západní část u Tří dvorů)

POSTUP DIFERENCIACE ÚZEMÍ DLE RÁZU A IDENTITY KRAJINY

Pásma A. - přísné ochrany krajinného rázu

Pásma B. - zvýšené ochrany krajinného rázu

PÁSMATA Odstupňované ochrany krajinného rázu 1:100 000

D.2. Obecné regulativy pro pásma odstupňované ochrany

Respektují se zásady „Plánu péče o CHKO“ a to jak rozborové části, tak zejména části návrhu opatření a péče o chráněnou krajinu, výsledky přírodovědných průzkumů a bádání na území CHKO, výsledky stavebně historických, urbanistických, archeologických a památkových průzkumů, rozborů a výzkumů území, hodnoty historického prostředí ve vztahu k využití dotčených objektů, prostorů a částí území a k zachování a obnově cenných ekosystémů. Vedle charakteru přírodních složek a výrazu přírodních a přírodě blízkých segmentů a partií krajiny bude respektován historický charakter, vzájemné prostorové uspořádání a měřítko jednotlivých objektů, sídelních útvarů a krajiny a ochrana archeologických nálezů .

D.2.1.V pásmu I. platí z hlediska ochrany krajinného rázu následující režim :

D.2.1.1. Budou vyloučeny takové zásahy, které představují silný vliv na pozitivní hodnoty a důležité rysy jednotlivých charakteristik krajinného rázu

D.2.1.2. Budou vyloučeny takové zásahy do krajinného rázu, jejichž míra je hodnocena na hranicích přijatelnosti

D.2.1.3. Budou vyloučeny takové zásahy do krajinného rázu, jejichž přijatelnost by byla možná pouze za určitých podmínek

D.2.1.4. Budou vyloučeny takové zásahy do krajinného rázu, které jsou v zásadním rozporu s rámcovými regulativy ochrany pozitivních rysů krajinného rázu stanovenými pro jednotlivé krajinné prostory

D.2.1.5. Nová výstavba je přípustná pouze v zastavěném území obcí nebo v bezprostředním kontaktu s existující zástavbou

D.2.1.6. Nová výstavba je nepřipustná ve volné krajině

D.2.1.7. Nová výstavba se bude podřizovat formám a výrazu objektů (půdorysný tvar, výška, tvar střechy, materiály a barevnost), spoluvytvářejícím ráz krajiny

D.2.1.8. Nová výstavba nebude zasahovat do siluet zástavby a do měřítka zástavby, nebude měnit harmonii vztahu zástavby a přírodního prostředí

Nová výstavba a další zásahy do krajiny (změny ve využití území, zásahy do porostů, technické úpravy vodních toků a ploch, komunikací a technické infrastruktury) :

D.2.1.9. Budou respektovat dochovaný ráz krajiny, nebudou zasahovat do prostorových vztahů a měřítka krajiny

D.2.1.10. Nebudou patrné v siluetách a na vizuálních horizontech

D.2.1.11. Nebudou zasahovat do struktury osídlení a forem jednotlivých sídel

D.2.2.V pásmu II. platí následující režim ochrany krajinného rázu :

D.2.2.1. Budou vyloučeny takové zásahy, které představují silný vliv na pozitivní hodnoty a důležité rysy jednotlivých charakteristik krajinného rázu

D.2.2.2. Budou umožněny i takové zásahy, jejichž míra je hodnocena na hranicích přijatelnosti

D.2.2.3. Budou umožněny i takové zásahy do krajinného rázu, jejichž přijatelnost je možná pouze za určitých podmínek

D.2.2.4. Budou umožněny i takové zásahy do krajinného rázu, které jsou v nesouladu s rámcovými regulativy ochrany pozitivních rysů krajinného rázu stanovenými pro jednotlivé krajinné prostory

D.2.2.5. Nová výstavba je přípustná pouze v zastavěném území obcí nebo v bezprostředním kontaktu s existující zástavbou

D.2.2.6. Nová výstavba je nepřipustná ve volné krajině

D.2.2.7. Nová výstavba bude v krajinářsky exponovaných polohách korespondovat s formami a výrazem objektů (půdorysný tvar, výška, tvar střechy, materiály a barevnost), spoluvytvářejícím ráz krajiny

D.2.2.8. Nová výstavba nebude zasahovat do siluet zástavby a do měřítka zástavby, nebude měnit harmonii vztahu zástavby a přírodního prostředí

Nová výstavba a další zásahy do krajiny (změny ve využití území, zásahy do porostů, technické úpravy vodních toků a ploch, komunikací a technické infrastruktury)

D.2.2.9. Budou respektovat dochovaný ráz krajiny, nebudou výrazně zasahovat do prostorových vztahů a měřítka krajiny

D.2.2.10. Nebudou zřetelně patrné v siluetách a na vizuálních horizontech

D.2.2.11. Nebudou zasahovat do struktury osídlení a omezeně mohou zasahovat do forem jednotlivých sídel

D.2.3.V pásmu III. platí následující režim ochrany krajinného rázu :

D.2.3.1. V pásmu III. lze připustit silné zásahy do některých z pozitivních hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu (a to i pokud se jedná o hodnotu jedinečného významu), a to i do přírodních a estetických hodnot, do ZCHÚ, kulturních dominant, harmonického měřítka a vztahů.

D.2.3.2. Silné zásahy budou tvořit nejvýše třetinu zásahů do pozitivních hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu.

D.2.3.3. Nová výstavba je přípustná pouze v zastavěném území obcí nebo v bezprostředním kontaktu s existující zástavbou

D.2.3.4. Nová výstavba je nepřipustná ve volné krajině s výjimkou staveb pro zemědělskou výrobu a staveb technické infrastruktury

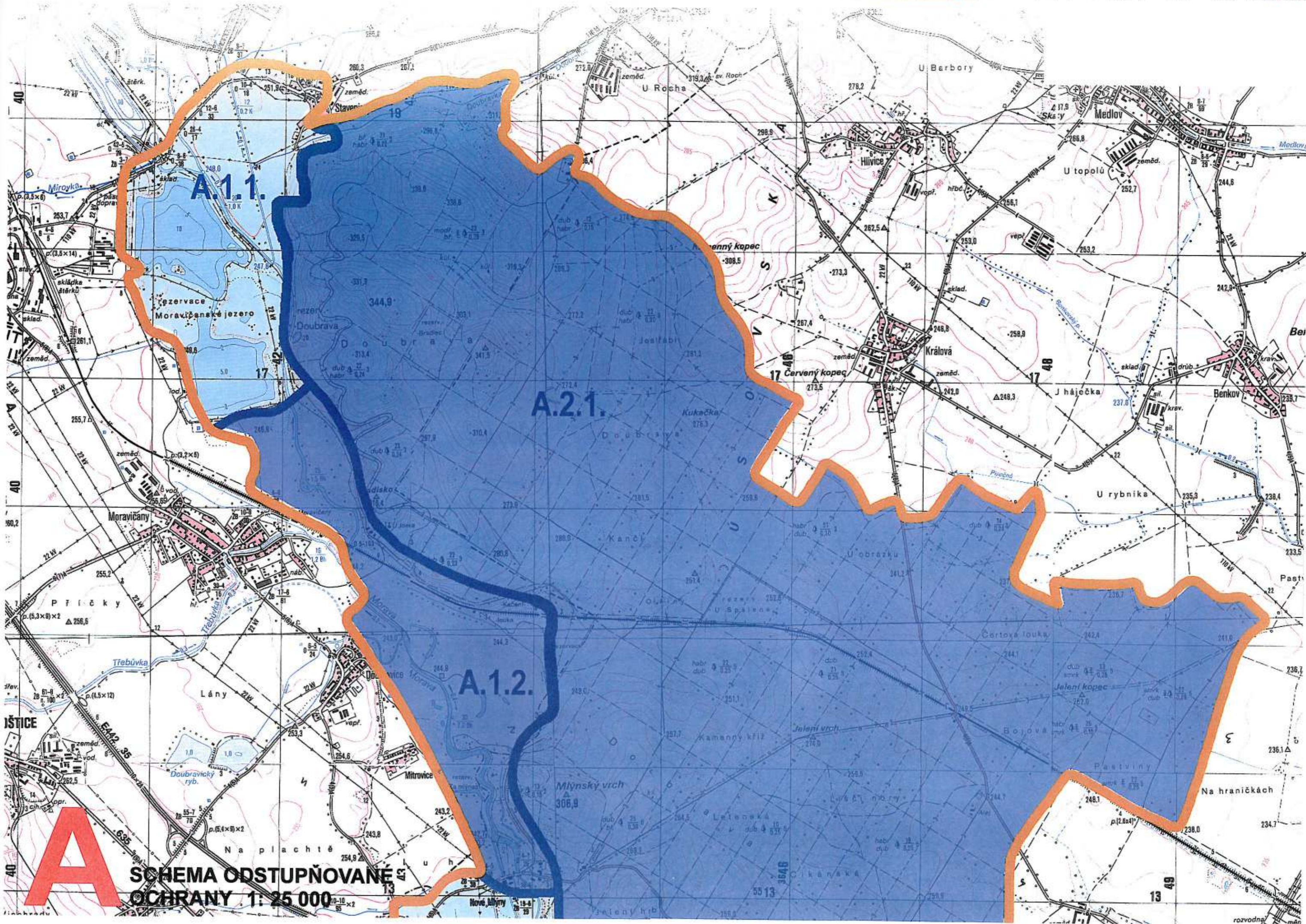
D.2.3.5. Nová výstavba bude v krajinářsky exponovaných polohách korespondovat s formami a výrazem objektů (půdorysný tvar, výška, tvar střechy, materiály a barevnost), spoluvytvářejícím ráz krajiny

Nová výstavba a další zásahy do krajiny (změny ve využití území, zásahy do porostů, technické úpravy vodních toků a ploch, komunikací a technické infrastruktury)

D.2.3.6. Budou respektovat dochovaný ráz krajiny, nebudou výrazně zasahovat do prostorových vztahů a měřítka krajiny

KLAD LISTŮ

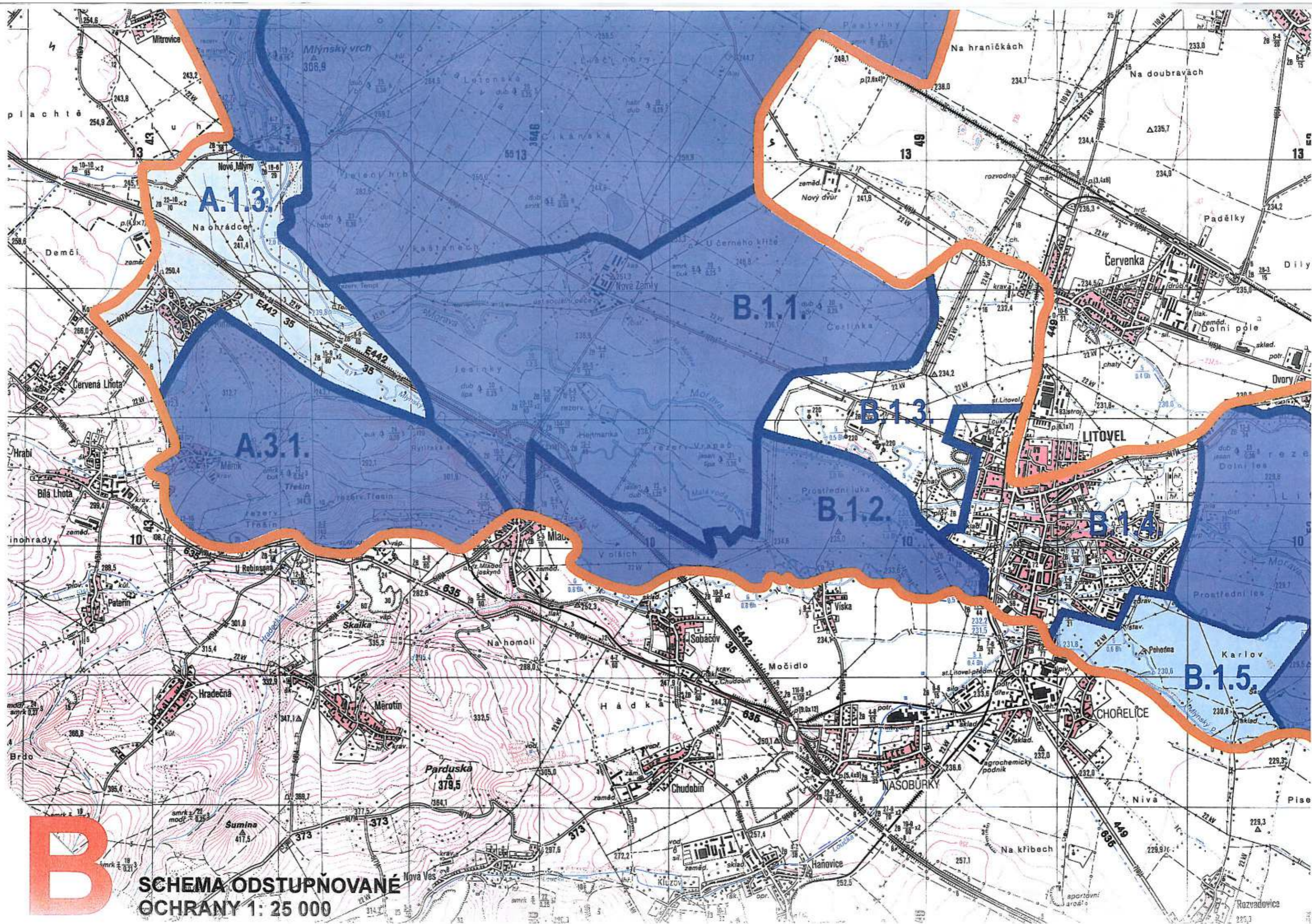

**SCHEMA ODSTUPŇOVANÉ
OCHRANY 1: 25 000**

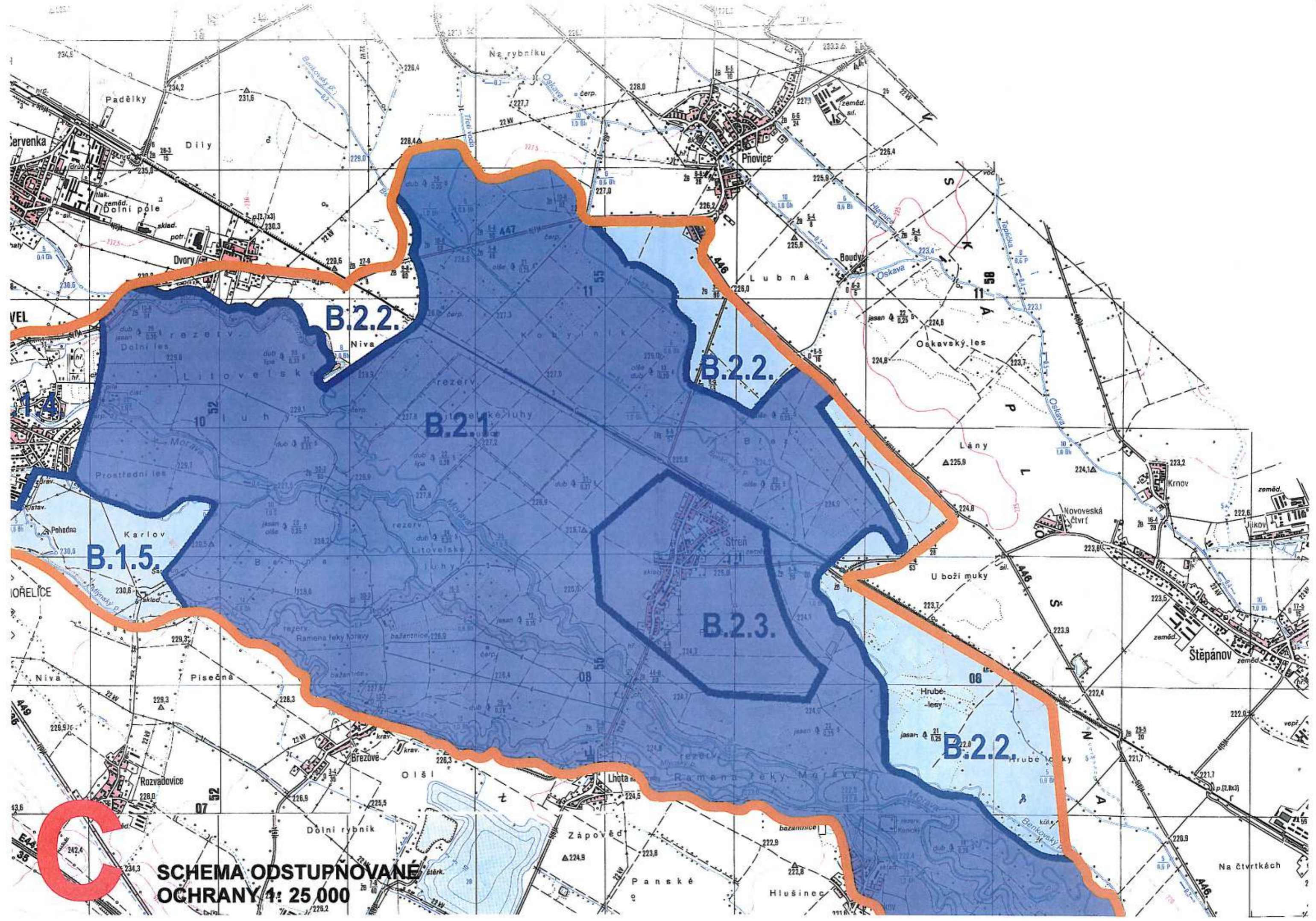
A

rozdvojná měř

B

**SCHEMA Odstupňované
OCHRANY 1: 25 000**

**SCHEMA ODSTUPNOVANÉ
OCHRANY 1: 25 000**

C

B.2.2.

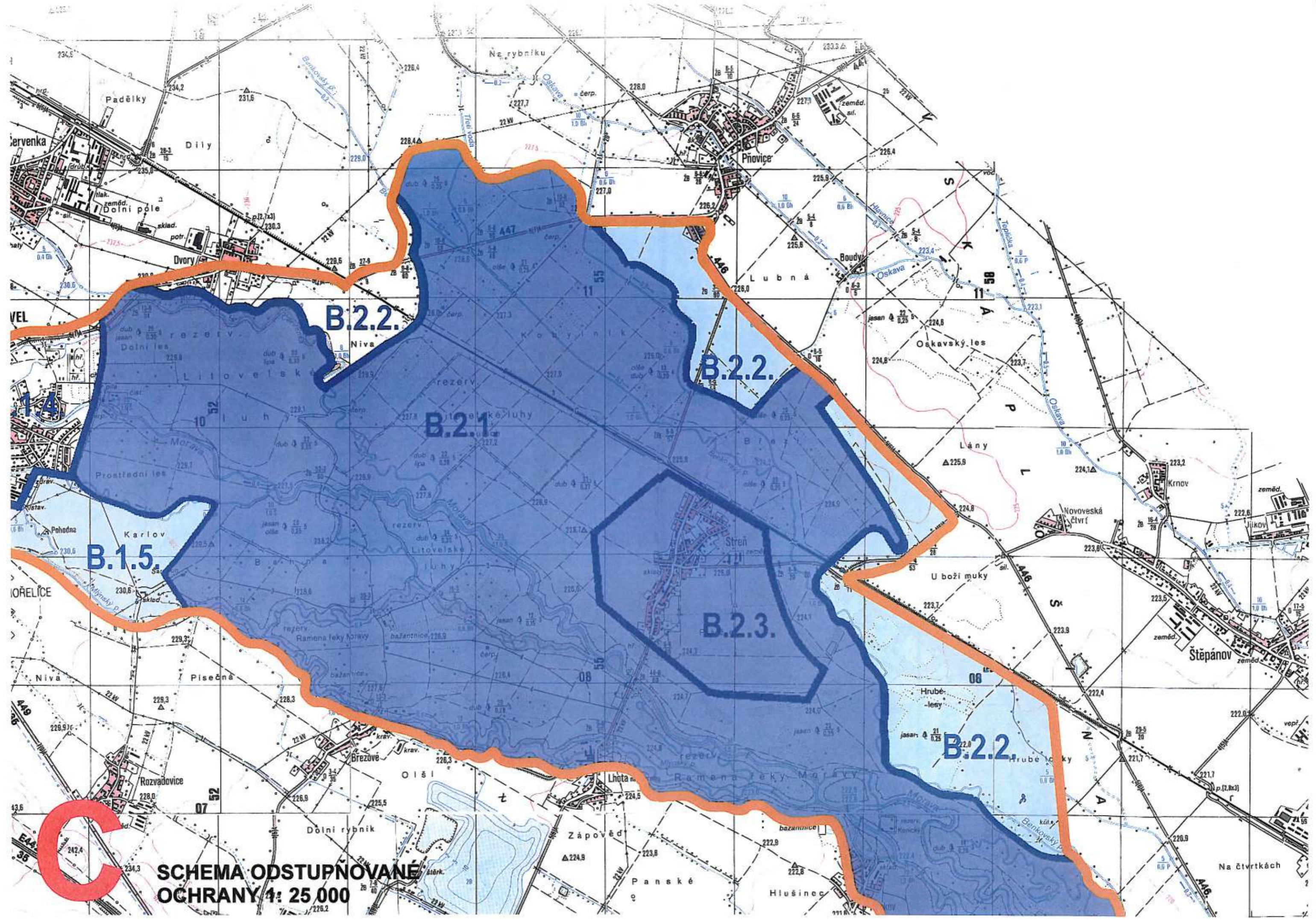
B.2.2.

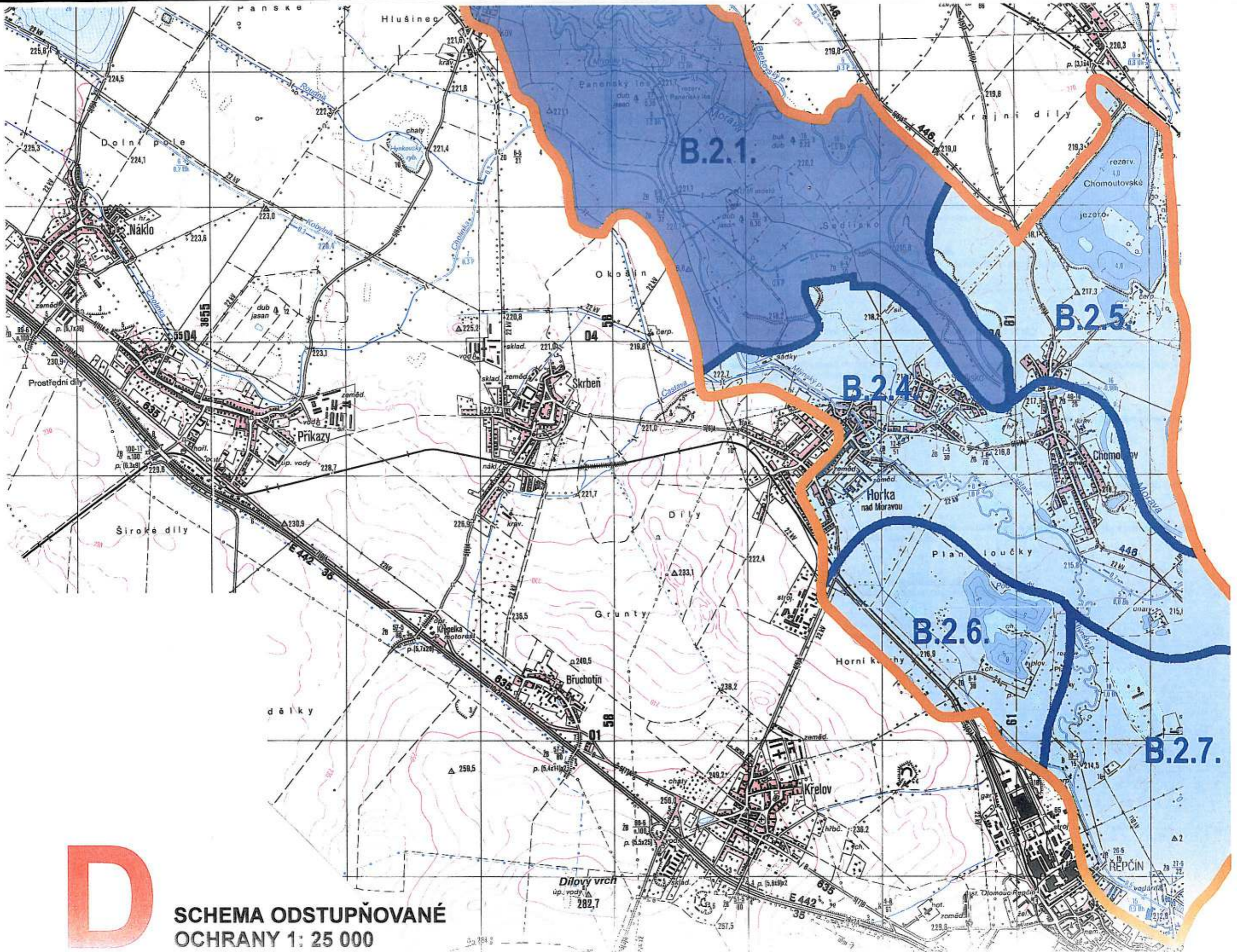
B.2.1.

B.2.3.

B.1.5.

B.2.2.

D

**SCHEMA Odstupňované
OCHRANY 1: 25 000**

D.3. Rámcové limity a regulativy v krajinných prostorech (KP)

Ráz a identitu kulturní krajiny, její zvláštnost, jedinečnost, neopakovatelnost a nezaměnitelnost, rázovitost jsou dány **soustavou znaků přítomných jevů a hodnot a rysů**, daných vztahy mezi prvky krajiny a procesy, které v ní probíhají. Požadavky na zachování přítomnosti a vizuálního uplatnění těchto významných znaků a rysů rázu a identity krajiny jsou vyjádřeny **soustavou limitů a regulativů**, které budou podkladem pro rozhodování orgánů ochrany přírody a krajiny ve věcech zásahu do krajinného rázu a budou rovněž součástí ochranných opatření, směřujících k péči o ráz a identitu kulturní krajiny CHKO.

Jedná se o rámcové limity a regulativy, které upozorňují na nutnost věnovat pozornost určitým aspektům ochrany rázu krajiny. Budou upřesněny a konkretizovány až v případě posouzení konkrétního stavebního záměru nebo záměru změny využití území nebo v případě posouzení rozvojových záměrů a koncepcí územních plánů a při specifikaci ochranných opatření na území CHKO.

KP A.1.1. Moravičanské jezero Přehled rámcových limitů a regulativů

- A. Přírodní charakteristika krajinného rázu**
(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)
-
- vyloučit či omezit*
- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenných přírodních lokalit ZCHÚ
 - ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury
- B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu**
(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)
-
- ▣ xxx
- C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény**
-
- C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů**
- vyloučit či omezit*
- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os) – pohled na věž kostela sv. Jiří v Moravičanech
- zachovat*
- ▣ charakter vymezení prostoru
 - ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
 - ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů, vymežujících prostor)
- C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítko**
- vyloučit či omezit*
- ▣ zásahy do specifických prvků krajinné scény (vodní plocha s břehovými porosty)
 - ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií
- zachovat*
- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítko krajiny
 - ▣ soulad měřítko prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP A.12. Moravičany

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenných přírodních lokalit ZCHÚ a do dalších lokalit s přírodě blízkým charakterem
- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury (nivní louky s doprovodnými porosty říčních ramen)

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami
- ▣ zásahy do cenné struktury osídlení nebo struktury sídel
- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os) – průhled na věž kostela sv. Jíří v Moravičanech

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter prostorového členění krajiny
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů, vymežujících prostor, typická konfigurace prvků krajinné scény)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných a reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do jedinečných a neopakovatelných krajinných forem (cenné partie nivních luk)
- ▣ zásahy do specifických prvků krajinné scény (hráze)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií
- ▣ zásahy do výrazných architektonických scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

zachovat

- ▣ historické stopy hospodářského využití krajiny
- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy stop hospodářského činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP A.13. Řimice

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenných přírodě blízkých lokalit
- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury s vazbou na tok Moravy a na úpatí lesního a terénního masvu Třesina

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami (Nové Mlýny, Řimice)
- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem a do scenerií historických krajinařských úprav Novozámecka

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ vizuální zásahy do terénních horizontů
- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledové vazby na Templ)
- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodního rámce
- ▣ zásahy do kompozičních vazeb dochovaných historických krajinných úprav
- ▣ zásahy do prostorových dominant a akcentů, které jsou významnými znaky obrazu krajiny

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů, vymežujících prostor)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných krajinných scenerií
- ▣ zásahy do jedinečných a neopakovatelných krajinných forem (krajina říční nivy s lužními lesy, komponovaná krajina historických úprav)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií
- ▣ zásahy do výrazných architektonických scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ soulad forem osídlení a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy stop hospodářského činnosti a přírodního prostředí

KP A.2.1. Doubrava

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenných přírodních lokalit ZCHÚ
- ▣ zásahy do okrajových partií lesního masivu, které by mohly změnit jeho uplatnění při pohledech z volné krajiny

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ vizuální zásahy do terénních horizontů
- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledové osy na areál Nových Zámků)
- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodního rámce
- ▣ zásahy do kompozičních vazeb dochovaných historických krajinných úprav

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnost a nezaměnitelnost scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných a reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do jedinečných a neopakovatelných krajinných forem (cenné partie lesních společenstev)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

KP A.3.1. Třesín

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenné přírodní lokality ZCHÚ
- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury mimo lesní porosty

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami (stavby které jsou součástí krajinářských úprav Novozámecka
- ▣ zásahy do cenné struktury osídlení nebo struktury sídel
- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ vizuální zásahy do terénních horizontů
- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)
- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodního rámce
- ▣ zásahy do kompozičních vazeb dochovaných historických krajinných úprav
- ▣ zásahy do prostorových dominant a akcentů, které jsou významnými znaky obrazu krajiny

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnost a nezaměnitelnost scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných a reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do jedinečných a neopakovatelných krajinných forem (krasové útvary)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií
- ▣ zásahy do výrazných architektonických scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ harmonii vztahu zástavby a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP B.13. Litovel - západ

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os na siluetu historického jádra Litovle)
- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodní rámce

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter volného prostoru, zprostředkujícího přechod do areálu komponované parkové krajiny Novozámecka

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do přírodního a přírodně blízkého charakteru krajinných scenerií

KP B.14. Litovel – město

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami
- ▣ zásahy do cenné struktury osídlení nebo struktury sídel
- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ vizuální zásahy do siluety města, která se uplatňuje v krajinných panoramatech
- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)
- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodní rámce
- ▣ zásahy do prostorových dominant a akcentů, které jsou významnými znaky obrazu krajiny

zachovat

- ▣ charakter okrajů zástavby
- ▣ charakter a podíl strukturních prvků nelesní zeleně

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných a reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do specifických prvků krajinné scény (rybníky, vodní příkopy)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodně blízkého charakteru krajinných scenerií
- ▣ zásahy do výrazných architektonických scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem
- ▣ tradiční měřítkové vztahy stop hospodářského činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

ChAKC B.2.2. Hrubé louky

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

xxx

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter maloplošné struktury krajiny
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů vymezujících prostor)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do specifických prvků krajinné scény (vodoteče na lesním okraji, lůně)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad forem osídlení a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP B.2.3. Strěň

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami
- ▣ zásahy do cenné struktury osídlení nebo struktury sídel
- ▣ zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do dochovaných vazeb historických staveb, drobné architektury a jejich přírodního rámce

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter okrajů zástavby
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů vymezujících prostor)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do výrazných architektonických scenerií
- ▣ zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ harmonii vztahu zástavby a přírodního prostředí
- ▣ soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad forem osídlení a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP B.2.4. Horka-Chomoutov Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- || zásahy do krajinné scény a dílčích scenérií cenných přírodních lokalit ZCHÚ a dalších přírodě blízkých partií
- || zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- || možnost ovlivnění krajinné scény s architektonicky cennými, event. památkově chráněnými lokalitami, soubory a stavbami
- || zásahy do cenné struktury osídlení nebo struktury sídel
- || zásahy do míst s kulturně-historickým významem

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- || zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)

zachovat

- || charakter vymezení prostoru
- || charakter okrajů zástavby
- || charakter a podíl strukturních prvků nelesní zeleně

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenérií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- || zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenérií
- || zásahy do výrazných architektonických scenérií
- || zásahy do kulturních dominant a míst s kulturně-historickým významem

zachovat

- || historické stopy hospodářského využití krajiny
- || estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- || harmonii vztahu zástavby a přírodního prostředí
- || soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- || tradiční měřítkové vztahy zástavby a přírodního prostředí

KP B.2.5. Chomoutovské jezero Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- || zásahy do krajinné scény a dílčích scenérií cenných přírodních lokalit ZCHÚ
- || zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- || zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)

zachovat

- || charakter vymezení prostoru
- || charakter a podíl strukturních prvků nelesní zeleně
- || charakteristické rysy prostorové struktury (horizontalita vodních ploch jasně ohraničených rámcem vegetačního doprovodu)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenérií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- || zásahy do reprezentativních krajinných scenérií
- || zásahy do charakteristických krajinných forem (cenné partie vodní nádrže a jejich břehů)
- || zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenérií

zachovat

- || estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- || soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- || soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP B.2.6. Poděbrady

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (vodní plochy ve výrazném rámci vegetačního doprovodu)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do specifických prvků krajinné scény (vodní plochy vytěžených štěrkapísků)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény

KP B.2.7. Plané Loučky

Přehled rámcových limitů a regulativů

A. Přírodní charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních přírodních hodnot – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do krajinné scény a dílčích scenerií cenných přírodních lokalit ZCHÚ
- ▣ zásahy do prostorové skladby plošných, liniových a bodových vegetačních prvků krajinné struktury

B. Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu

(přítomnost pozitivních architektonických a památkových hodnot, stop kulturních a historických proměn krajiny, kulturního významu místa – výrazných rysů rázu a identity krajiny)

vyloučit či omezit

xxx

C. Významné rysy, prostorové vztahy a estetické hodnoty krajinné scény

C.1. Ochrana charakteristických znaků obrazu krajiny - výrazných rysů vymezení prostoru a skladby prostorových celků, liniových prvků, osových vazeb, prostorových dominant a akcentů

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do důležitých vizuálních krajinných průhledů (pohledových os)
- ▣ zásahy do prostorových akcentů, které jsou významnými znaky obrazu krajiny (drobné vodní plochy s vegetačním doprovodem)

zachovat

- ▣ charakter vymezení prostoru
- ▣ charakter a podíl strukturálních prvků nelesní zeleně
- ▣ charakteristické rysy prostorové struktury (kontrast horizontality otevřených prostorů a vertikality okrajů porostů, vymežujících prostor)

C.2. Ochrana vztahů a hodnot spoluvytvářejících ráz a identitu krajiny – rozlišitelnosti a nezaměnitelnosti scény a jednotlivých scenerií, estetických hodnot, harmonie prostorových vztahů a měřítka

vyloučit či omezit

- ▣ zásahy do jedinečných a reprezentativních krajinných scenerií
- ▣ zásahy do jedinečných a neopakovatelných krajinných forem (cenné partie nivních luk s typickým členěním)
- ▣ zásahy do přírodního a přírodě blízkého charakteru krajinných scenerií

zachovat

- ▣ estetickou působivost prostorové skladby a harmonického měřítka krajiny
- ▣ soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad forem osídlení a přírodního prostředí
- ▣ tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a přírodního prostředí
- ▣ soulad měřítka prostoru a jednotlivých prvků krajinné scény